

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ
ΤΕΧΝΩΝ

«Εξερευνώντας την Σαουδική Αραβία»

«Exploring Saudi Arabia»

Πτυχιακή Εργασία

Ευαγγελή (Λίνα) Μπαντέκα ΑΜ:17115

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Γρηγόριος Βλασσάς, Καθηγητής

Αθήνα, Ιούλιος 2022

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΔΡ. ΒΛΑΣΣΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΔΡ. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΜΕΛΟΣ

ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΕΔΙΠ, ΜΕΛΟΣ

Δήλωση Συγγραφέα Πτυχιακής Εργασίας

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Μπαντέκα Ευαγγελή (Λίνα) του Νικολάου, με αριθμό μητρώου 17117, φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού, του Τμήματος Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών, δηλώνω υπεύθυνα ότι: «Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Μπαντέκα Ευαγγελή (Λίνα)

Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι είμαι κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της εργασίας και πως το ψηφιακό τεκμήριο που καταθέτω αποτελεί την τελική και εγκεκριμένη από την εξεταστική επιτροπή μορφή της. Παραχωρώ στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής το μη-αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης και διάθεσης της ψηφιακής μορφής της εργασίας μου εντός και εκτός του δικτύου του, μέσω του Ιδρυματικού Αποθετηρίου, με την προϋπόθεση ότι διατίθεται με την άδεια που έχω επιλέξει κατά την ηλεκτρονική κατάθεση. Η Βιβλιοθήκη δεν ασκεί κανενός είδους επιμέλεια στο περιεχόμενο της εργασίας μου και ως δημιουργός αναλαμβάνω πλήρως την ευθύνη του περιεχομένου της.

Η Δηλούσα

Μπαντέκα Ευαγγελή (Λίνα)

Περίληψη

Η παρούσα εργασία βασίζεται και αναφέρεται στην φωτογραφική αποτύπωση ενός ταξιδιού μου στην Σαουδική Αραβία, που πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο-Μάρτιο του 2022, μετά το άνοιγμα των συνόρων της χώρας στον τουρισμό αρχές του 2020 και την αποκλιμάκωση της πανδημίας Covid-19.

Κατά την διάρκεια του ταξιδιού επιχειρήθηκε η φωτογραφική καταγραφή των φυσικών και μη αξιοθέατων της χώρας, των μνημείων πολιτισμού της, του αστικού τοπίου και της αρχιτεκτονικής των διαφόρων περιοχών της, του σημερινού τρόπου ζωής των κατοίκων της και των εναπομεινάντων αυθεντικών στοιχείων αυτής, ως ντοκουμέντο, πριν την μαζική εισβολή του τουρισμού.

Η Σαουδική Αραβία που χαρακτηρίζεται ως το Λίκνο του Ισλάμ, είναι μια παραδοσιακά βαθιά συντηρητική χώρα, με πολλά ήθη, έθιμα και άγραφους νόμους, και έχει κατηγορηθεί και καταγγεληθεί για πολλούς λόγους, κυρίως για την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα, με πρώτη και ευρέως καταγγελλόμενη αυτή των δικαιωμάτων των γυναικών.

Με βάση τις ιδιαιτερότητες της μέχρι πρότινος μυστηριώδους και απροσπέλαστης αυτής χώρας, με σεβασμό προς την χώρα και τους ανθρώπους της, έγινε η φωτογραφική τεκμηρίωση και εκπονήθηκε η παρούσα εργασία, σε μια προσπάθεια οπτικής προσέγγισης και σύντομης ανάλυσης των πολιτισμικών και κοινωνιολογικών στοιχείων της χώρας, με επιπλέον μια ειδική αναφορά στην σημερινή θέση της γυναίκας στην κοινωνία.

Summary

This work is based on- and refers to the photographic capture, during a trip of mine to Saudi Arabia, which took place in February-March 2022, after the opening of the country's borders to tourism in early 2020 and the de-escalation of the Covid-19 pandemic.

During the trip, a photographic recording of the natural and man-made sights of the country, its cultural monuments, the urban landscapes and the architecture of its various areas, the current way of life of its inhabitants and the preserved authentic elements was ventured, in a documentary form, before the massive invasion of tourism.

Characterized as the Cradle of Islam, Saudi Arabia is, traditionally, a deeply conservative country, with many customs, traditions, and unwritten laws, and has been accused and denounced for many reasons, mainly for violations of human rights in the country, first and foremost that of women's rights.

Based on the peculiarities of this previously mysterious and inaccessible land, with respect to the country and its people, the photographic documentation and the present work was prepared, in an effort of visual approach and brief analysis of the cultural and sociological elements of the country, with special reference to the current position of women in society.

Περιεχόμενα

Κατάλογος Εικόνων.....σελ. 2
Κατάλογος Σχεδιαγραμμάτων.....σελ. 23
Εισαγωγή.....σελ. 24
1. Η Χώρασελ. 25
2. Το Ταξίδισελ. 29
2.1. Στα Βουνά του Νότουσελ. 31
2.2. Στις Εσχατιές του Νότουσελ. 62
2.3. Στα Σύνορα με την Υεμένησελ. 78
2.4. Στη Νύφη της Ερυθράς Θάλασσαςσελ. 104
2.5. Στην Γη των Αρχαίων Λιχανιτών και Ναβαταίωνσελ. 148
2.6. Στην Πρωτεύουσασελ. 200
2.7. Στην Έρημο της Ενδοχώραςσελ. 227
3. Οι Γυναίκες στην Κοινωνία.....σελ. 249
3.1. Ο “κώδικας ενδυμασίας” και η εμφάνιση των γυναικών.....σελ. 249
3.2. Η ανδρική κηδεμονία και το δικαίωμα στην απασχόληση.....σελ. 255
4. Η Φωτογραφική Καταγραφή.....σελ. 258
Επίλογοςσελ. 261
Βιβλιογραφία-Πηγέςσελ. 263
Άλλες Πηγές.....σελ. 264
Πηγές Σχεδιαγραμμάτων.....σελ. 268

Κατάλογος εικόνων

2. Το Ταξίδι

2.1. Στα Βουνά του Νότου

- Εικόνα 2.1.1.** Άποψη των βουνών *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....**σελ. 31**
- Εικόνα 2.1.2.** Άποψη των βουνών *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....**σελ. 32**
- Εικόνα 2.1.3** Πανοραμική εικόνα του *Rijal Almaa Heritage Village*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....**σελ. 32**
- Εικόνες 2.1.4., 2.1.5.** *Rijal Almaa Heritage Village*, *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022**σελ. 33**
- Εικόνες 2.1.6., 2.1.7.** *Rijal Almaa heritage village*, *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022**σελ. 34**
- Εικόνες 2.1.8., 2.1.9.** *Rijal Almaa Heritage Village*, *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022**σελ. 35**
- Εικόνες 2.1.10., 2.1.11.** *Rijal Almaa Heritage Village*, *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022**σελ. 36**
- Εικόνα 2.1.12.** Μόνος στους δρόμους του *Rijal Almaa heritage village*, *Asir*, *Rijal Almaa*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022**σελ. 37**
- Εικόνες 2.1.13., 2.1.14.** *Rijal Almaa Heritage Village*, *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022**σελ. 38**
- Εικόνα 2.1.15.** Στο *Rijal Almaa Heritage Village*, *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022**σελ. 39**
- Εικόνα 2.1.16.** Φωτογραφίζοντας το *Rijal Almaa Heritage Village*, *Asir*, *Rijal Almaa*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022**σελ. 39**
- Εικόνα 2.1.17.** Εσωτερικοί χώροι του *Men of the Brightest Heritage Museum* με τοιχογραφίες *Al-Qatt Al-Asiri*, *Rijal Almaa Heritage Village*, *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022**σελ. 40**
- Εικόνα 2.1.18.** Εσωτερική πόρτα του *Men of the Brightest Heritage Museum* με *Al-Qatt Al-Asiri*, *Rijal Almaa Heritage Village*, *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....**σελ. 40**
- Εικόνες 2.1.19.** Αίθουσες Εκθεμάτων του *Men of the Brightest Heritage Museum* με τοιχογραφίες *Al-Qatt Al-Asiri*, *Rijal Almaa Heritage Village*, *Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....**σελ. 41**

Εικόνες 2.1.20. Το κλιμακοστάσιο του <i>Men of the Brightest Heritage Museum</i> με τοιχογραφίες <i>Al-Qatt Al-Asiri</i> , Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 41
Εικόνα 2.1.21. Αίθουσα του <i>Men of the Brightest Heritage Museum</i> με τοιχογραφίες <i>Al-Qatt Al-Asiri</i> , Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 42
Εικόνα 2.1.22. Ο οικισμός από παράθυρο του <i>Men of the Brightest Heritage Museum</i> , Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 42
Εικόνα 2.1.23. Συλλέγοντας χρήματα για το γαμήλιο δώρο, σε ένα πρατήριο καυσίμων μεταξύ <i>Rijal Almaa</i> και <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 43
Εικόνα 2.1.24. Ένα χαμόγελο καρδιάς. Σε ένα πρατήριο καυσίμων μεταξύ <i>Rijal Almaa</i> και <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 44
Εικόνα 2.1.25. Με μια αμήχανη ηρεμία και μια σπίθα χαμόγελου. Σε ένα πρατήριο καυσίμων μεταξύ <i>Rijal Almaa</i> και <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 44
Εικόνες 2.1.26. Άποψη των βουνών <i>Asir</i> από την <i>High City</i> , <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 45
Εικόνα 2.1.27. Στον δρόμο ανάβασης στην <i>High City</i> υπό το βλέμμα του Βασιλέα, του Διαδόχου και των Πριγκίπων,, <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 45
Εικόνα 2.1.28. Φιλικά χαμόγελα καλωσορίσματος, <i>High City</i> , <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 46
Εικόνα 2.1.29. Καρδούλες, <i>High CI</i> , <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 46
Εικόνα 2.1.30. Καμαρωτοί με <i>Jambiyas</i> και σπαθί, <i>High City</i> , <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 47
Εικόνα 2.1.31. Συναπαντήματα, <i>High City</i> , <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 47
Εικόνες 2.1.32., 2.1.33. Στιλιστική εμφάνιση με κόκκινο βελούδινο σακάκι πάνω από το <i>thobe</i> του, και περίτεχνο δέσιμο <i>ghutra</i> με <i>egal</i> στο κεφάλι του, <i>High City</i> , <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 48
Εικόνα 2.1.34. Συνοδεύει και προστατεύει τις τέσσερις γυναίκες από αδιάκριτες κάμερες, <i>High City</i> , <i>Abha</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 48

Εικόνα 2.1.35. <i>Μαλαισιανές τουρίστριες</i> , High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 49
Εικόνα 2.1.36. <i>Αναμονή έξω από το τζαμί</i> , High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 49
Εικόνα 2.1.37. <i>Ενασχόληση με το κινητό, μετά από την φωτογράφιση της θέας</i> , High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 50
Εικόνα 2.1.38. <i>Νύχτα με “χιόνι”</i> , High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 50
Εικόνα 2.1.39. <i>Νυχτερινός περίπατος με “χιόνι”</i> , High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 51
Εικόνα 2.1.40. <i>Φωτογραφίζοντας την νύχτα με “χιόνι”</i> , High City, Abha, Σαουδική Αραβία, Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 51
Εικόνα 2.1.41. <i>Fatima Museum</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 52
Εικόνα 2.1.42. <i>Πανό με γραμμικά σχέδια Al-Qatt Al-Asiri στο Fatima Museum</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 52
Εικόνα 2.1.43. <i>Πανό και υφαντά υφάσματα με γραμμικά σχέδια Al-Qatt Al-Asiri στο Fatima Museum</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 53
Εικόνα 2.1.44. <i>Πόρτα με χαραγμένα τα γραμμικά σχέδια Al-Qatt Al-Asiri στο Fatima Museum</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 53
Εικόνα 2.1.45. <i>Παλαιά κοσμήματα και ενδυμασίες στο Fatima Museum</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 53
Εικόνα 2.1.46. <i>Εξωτερική όψη του Shadda Palace</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 54
Εικόνες 2.1.47., 2.1.48. <i>Στο “Tuesday Market”</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 55
Εικόνες 2.1.49., 2.1.50. <i>Στο “Tuesday Market”</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 56
Εικόνες 2.1.51., 2.1.52. <i>Στο “Tuesday Market”</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 57
Εικόνες 2.1.53., 2.1.54. <i>Στο “Tuesday Market”</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 58
Εικόνες 2.1.55., 2.1.56. <i>Στο “Tuesday Market”</i> , Abha, Σαουδική Αραβία, Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 59
Εικόνα 2.1.57. <i>Το σύνθημα της νίκης</i> . Στο “Tuesday Market”, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 60

Εικόνες 2.1.58., 2.1.59. Ο παρουσιαστής του CNN Richard Quest στο “Tuesday Market”, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.....σελ. 61

2.2. ΣΤΙΣ ΕΣΧΑΤΙΕΣ ΤΟΥ ΝÓΤΟΥ

Εικόνα 2.2.1. Στην Φάρμα Ρόδων, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 62

Εικόνες 2.2.2., 2.2.3. Στην Φάρμα Ρόδων, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.....σελ. 63

Εικόνες 2.2.4., 2.2.5. Εξωτερική όψη του Bin Hamsan house, Chamis Mushait, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.....σελ. 64

Εικόνες 2.2.6., 2.2.7., 2.2.8. Εξωτερική όψη του Bin Hamsan house, Chamis Mushait, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.....σελ. 65

Εικόνα 2.2.9. Al Jahamah, Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.....σελ. 66

Εικόνες 2.2.10., 2.2.11. Al Jahama, Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 67

Εικόνα 2.2.12. Al Jahamah, Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.....σελ. 68

Εικόνα 2.2.13. Παρέμβαση σε παραδοσιακό κτίσμα, με τοποθέτηση μεταλλικής επίστεψης και επικάλυψης της όψης, Al Jahamah, Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 68

Εικόνα 2.2.14. Καλωσόρισμα και φωτογραφική καταγραφή, Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 69

Εικόνα 2.2.15. Η είσοδος του Dhahram Al Janoub με τον συμπαθέστατο φύλακα του, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.....σελ. 70

Εικόνα 2.2.16. Άποψη του Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 70

Εικόνα 2.2.17. Άποψη του Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 71

Εικόνα 2.2.18. Άποψη του Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 72

Εικόνα 2.2.19. Άποψη του Dhahram Al Janoub με το πηγάδι, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 72

Εικόνες 2.2.20., 2.2.21, 2.2.22, 2.2.23. Στα σοκάκια του Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 73

Εικόνα 2.2.24. Σαν αερικό στα σοκάκια του Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022σελ. 74

Εικόνα 2.2.25. Στα άδεια του τζαμιού, Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 75
Εικόνα 2.2.26. Εικόνα 2.2.26. Ο αξιωματούχος της περιοχής (στο μέσον με το γκρι <i>thobe</i>) με φίλους του καθισμένοι στους παραδοσιακούς <i>sofas</i> του σπιτιού του, Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 76
Εικόνα 2.2.27. Εσωτερικός χώρος του σπιτιού, Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 76
Εικόνα 2.2.28., 2.2.29. Το κλιμακοστάσιο του σπιτιού, Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 77

2.3. Στα Σύνορα με την Υεμένη

Εικόνες 2.3.1., 2.3.2. Στα ερείπια της <i>Ragmat (Al-Ukhdud)</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 79
Εικόνες 2.3.3., 2.3.4, 2.3.5. Εγχάρακτες επιγραφές στα ερείπια της <i>Ragmat (Al-Ukhdud)</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 80
Εικόνες 2.3.6., 2.3.7. Τα τείχη και η είσοδος του <i>Emarah Palace</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022	σελ. 81
Εικόνα 2.3.8. Εσωτερική Όψη του <i>Emarah Palace</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 82
Εικόνα 2.3.9. Υπαίθριος χώρος στο <i>Emarah Palace</i> με το ομοίωμα του αρχαίου πηγαδιού, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 82
Εικόνες 2.3.10., 2.3.11., 2.3.12., 2.3.13. Στον εσωτερικό χώρο του <i>Emarah Palace</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 83
Εικόνες 2.3.14., 2.3.15. Κατασκευάζοντας και πουλώντας <i>Jambiyas</i> , Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 84
Εικόνα 2.3.16. Περήφανος για την <i>Jambiya</i> του, Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 85
Εικόνες 2.3.17., 2.3.18. Κατασκευάζοντας και πουλώντας <i>Jambiyas</i> , Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 85
Εικόνα 2.3.19. Κατασκευάζοντας και πουλώντας <i>Jambiyas</i> , Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 86
Εικόνες 2.3.20. Στο <i>Aba Al-Saud</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 86
Εικόνες 2.3.21., 2.3.22. Καλωσορίσματα, Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 87

Εικόνα 2.3.23. , <i>Ο Ibrahim Al Makrame μπροστά στον οικογενειακό Πύργο, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 88
Εικόνα 2.3.24. <i>Ανεβαίνοντας στον Πύργο των Al Makrame, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 88
Εικόνα 2.3.25. <i>Ανεβαίνοντας την εσωτερική κλίμακα προς την ταράτσα του Πύργου των Al Makrame, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 89
Εικόνα 2.3.26. <i>Ο Ibrahim Al Makrame με τον ξεναγό μας Zaki Ahmed στην ταράτσα του Πύργου των Al Makrame, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 89
Εικόνα 2.3.27. <i>Το Al-Aan Palace, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 90
Εικόνα 2.3.28. <i>Η θέα δυο υμενίτικων πύργων από τον περίβολο του Al-Aan Palace, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 90
Εικόνες 2.3.29., 2.3.30. <i>Το κλιμακοστάσιο του Al-Aan Palace, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 91
Εικόνες 2.3.31., 2.3.32. <i>Επίδειξη ιππευτικών ικανοτήτων, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 92
Εικόνες 2.3.33., 2.3.34. <i>Τρώγοντας σε παραδοσιακό εστιατόριο στην Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022</i>	σελ. 93
Εικόνες 2.3.35., 2.3.36. <i>Τρώγοντας σε παραδοσιακό εστιατόριο στην Najran, Σαουδική Αραβία, Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 94
Εικόνες 2.3.37. <i>Ποζάροντας στο παραδοσιακό εστιατόριο στην Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 95
Εικόνες 2.3.38., 2.3.39. <i>Πολυώροφα κτίρια στον παραδοσιακό οικισμό Al Khrem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 96
Εικόνα 2.3.40. <i>Στον παραδοσιακό οικισμό Al Khrem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 97
Εικόνα 2.3.41. <i>Αποκατεστημένο κτίριο στον παραδοσιακό οικισμό Al Khrem, Najran, Σαουδική Αραβία, Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 97
Εικόνες 2.3.42. 2.3.43. <i>Ο παραδοσιακός οικισμός Al Khrem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 98
Εικόνα 2.3.44. <i>Στον παραδοσιακό οικισμό Al Khrem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 99
Εικόνα 2.3.45. <i>Ο παραδοσιακός οικισμός Al Khrem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....</i>	σελ. 99

Εικόνα 2.3.46. Αποκατεστημένα πυργόσπιτα στον οικισμό <i>Al Monajem</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 100
Εικόνα 2.3.47. Αποκατεστημένο πυργόσπιτο στον οικισμό <i>Al Monajem</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 100
Εικόνα 2.3.48. Αποκατεστημένο πυργόσπιτο στον οικισμό <i>Al Monajem</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 101
Εικόνα 2.3.49. Φωτογραφίζεται στην δύση του ηλίου, στα τείχη του αποκατεστημένου <i>Al Monajem Palace</i> , στον οικισμό <i>Al Monajem</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 101
Εικόνες 2.3.50, 2.3.51. Επίδειξη ιππευτικών ικανοτήτων στον υεμενίτικο οικισμό <i>Al Monajem</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 102
Εικόνα 2.3.52. Απογείωση ιππευτικών ικανοτήτων στον υεμενίτικο οικισμό <i>Al Monajem</i> , Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 103

2.4. Στη Νύφη της Ερυθράς Θάλασσας

Εικόνα 2.4.1. Άποψη της <i>Jeddah</i> με το χαλάκι προσευχής σε πρώτο πλάνο, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 104
Εικόνα 2.4.2. Το πλέον φωτογραφιζόμενο κτίριο στην <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 106
Εικόνες 2.4.3., 2.4.4. Παλαιά κτίρια στην <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου, 2022.....	σελ. 107
Εικόνα 2.4.5. Το Μουσείο <i>Naseef House</i> στην <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 107
Εικόνα 2.4.6. Πρόσοψη κτιρίου με δικτυωτά πλαίσια παραθύρων σε προεξοχή, <i>Rawasheen</i> με <i>Mashrabiyyas</i> , στην <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 108
Εικόνα 2.4.7. Παλαιά κτίρια στην <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου, 2022.....	σελ. 108
Εικόνες 2.4.8., 2.4.9. Στην <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 109
Εικόνες 2.4.10., 2.4.11., 2.4.12., 2.4.13. Στην <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 110
Εικόνες 2.4.14., 2.4.15. Στην <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 111

Εικόνα 2.4.16. Ξεκούραση σε <i>Caffè</i> , με φόντο πανό περιφραξης υπό αποκατάσταση κτιρίου, με σκίτσα των προσόψεων, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 112
Εικόνα 2.4.17. Μια παρέα των Μαλαισιανών φωτογραφίζεται στην Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 112
Εικόνα 2.4.18. <i>Caffè</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου, 2022.....	σελ. 113
Εικόνα 2.4.19. Παλαιοπωλείο με φόντο τα παλαιά κτίρια της Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 113
Εικόνες 2.4.20., 2.4.21. Το Al Shafi'i Mosque, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 114
Εικόνες 2.4.22., 2.4.23., 2.4.24., 2.4.25. Στο <i>Suq al-Jumu'ah</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 115
Εικόνα 2.4.26. Στο <i>Suq al-Jumu'ah</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 116
Εικόνα 2.4.27. Βλέμμα στο διαφορετικό, στο <i>Suq al-Jumu'ah</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 116
Εικόνες 2.4.28., 2.4.29. Στο <i>Suq al-Jumu'ah</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου, 2022.....	σελ. 117
Εικόνες 2.4.30., 2.4.31. Στο <i>Suq al-Jumu'ah</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου, 2022.....	σελ. 118
Εικόνες 2.4.32., 2.4.33. Στο <i>Suq al-Jumu'ah</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου, 2022.....	σελ. 119
Εικόνες 2.4.34., 2.4.35. Στο <i>Suq al-Jumu'ah</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου, 2022.....	σελ. 120
Εικόνες 2.4.36., 2.4.37. Στο <i>Souk Al Alawi</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου, 2022.....	σελ. 121
Εικόνα 2.4.38. Στο <i>Souk Al Alawi</i> , Al-Balad Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 122
Εικόνα 2.4.39. Ψήνοντας καλαμπόκια στο <i>Souk Al Alawi</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 122
Εικόνες 2.4.40., 2.4.41. Στο <i>Souk Al Alawi</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 123
Εικόνες 2.4.42., 2.4.43. Στο <i>Souk Al Alawi</i> , Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 124
Εικόνα 2.4.44. Τα παιδάκια παίζουν στο μισοσκόταδο βοηθώντας την μητέρα τους, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 125

Εικόνα 2.4.45. Βιαστικός στο μισοσκόταδο της <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 125
Εικόνα 2.4.46. Αυτός και τα ζώακια της γειτονιάς στο μισοσκόταδο της <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 126
Εικόνα 2.4.47. Μόνη στο μισοσκόταδο της <i>Al-Balad</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 126
Εικόνα 2.4.48. Πουλώντας ψάρια στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 127
Εικόνα 2.4.49. Πουλώντας γαρίδες στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.	σελ. 127
Εικόνα 2.4.50. Ο πάγος έχει περισσότερο ενδιαφέρον από τα ψάρια για τον νεαρό κύριο, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 128
Εικόνα 2.4.51. Εκτιμώντας τα υπερμεγέθη ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 128
Εικόνες 2.4.52., 2.4.53. Αγοράζοντας ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 129
Εικόνες 2.4.54., 2.4.55. Επιδεικνύοντας το ψάρι του, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 130
Εικόνες 2.4.56., 2.4.57. Καθαρίζοντας ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 131
Εικόνες 2.4.58., 2.4.59. Καθαρίζοντας ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 132
Εικόνες 2.4.60. Πλένοντας ψάρια μετά τον καθαρισμό τους, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 133
Εικόνες 2.4.61. Φιλετάροντας ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 133
Εικόνα 2.4.62. Περιμένοντας να καθαριστούν τα ψάρια του, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 134
Εικόνα 2.4.63. Πληρώνοντας τον καθαρισμό των ψαριών του, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 134
Εικόνα 2.4.64. Περιμένοντας να καθαριστούν τα ψάρια του, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 135

Εικόνα 2.4.65. Φεύγει μετά τον καθαρισμό των ψαριών του, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 135
Εικόνες 2.4.66., 2.4.67. Πολλά τα ψάρια που αγόρασε η κυρία και ο νεαρός μεταφέρει με καρότσι, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 136
Εικόνα 2.4.68. Περιμένοντας τον σύζυγο που ψωνίζει, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 137
Εικόνα 2.4.69. Περιμένοντας τον σύζυγο που ψωνίζει, στην Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 137
Εικόνα 2.4.70. Ο μετανάστης οδηγός του λεωφορείου κοιμάται στον χώρο αποσκευών, έξω από την Κεντρική Ψαραγορά (<i>Blue Fish Market</i>), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 138
Εικόνα 2.4.71. Μαθήτριες στο <i>Al Tayebat International City</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 139
Εικόνες 2.4.72., 2.4.73. <i>Al Tayebat International City</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 140
Εικόνες 2.4.74., 2.4.75. <i>Al Tayebat International City</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 141
Εικόνα 2.4.76. Αντανakλάσεις σε γυάλινο σκέπαστρο εκθέματος, <i>Al Tayebat International City</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 142
Εικόνα 2.4.77. Η ιστορία της χώρας, μέχρι και στην οροφή, <i>Al Tayebat International City</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 142
Εικόνα 2.4.78. Εκθέματα και τοιχογραφίες <i>Al-Qatt Al-Asiri</i> , <i>Al Tayebat International City</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 143
Εικόνα 2.4.79. Η αρχιτεκτονική στα βουνά του νότου της χώρας, <i>Al Tayebat International City</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 143
Εικόνα 2.4.80. Το χαμόγελο πίσω από το <i>niqāb</i> , <i>Al Tayebat International City</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 144
Εικόνα 2.4.81. Δειλινό στο <i>Jeddah sign</i> , <i>Corniche</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 145
Εικόνα 2.4.82. Δειλινό στην <i>Corniche</i> , Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 145

Εικόνες 2.4.83., 2.4.84. Υπαίθρια γλυπτά σε κυκλικούς κόμβους διασταύρωσης οδών, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 146
Εικόνα 2.4.85. Υπαίθριο γλυπτό μπροστά από το ξενοδοχείο Ritz-Carlton, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 147
Εικόνα 2.4.86. Το King Fahd's Fountain, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.....	σελ. 147

2.5. Στην Γη των Αρχαίων Λιχανιτών και Ναβαταίων

Εικόνα 2.5.1. Τα lodges μας στο Sahary Resort την νύχτα, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 149
Εικόνα 2.5.2. Τα lodges μας στο Sahary Resort την νύχτα, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 150
Εικόνα 2.5.3. Η είσοδος του εστιατορίου στο Sahary Resort, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 150
Εικόνα 2.5.4. Το εστιατόριο στο Sahary Resort, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 151
Εικόνα 2.5.5. Το εστιατόριο στο Sahary Resort, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 151
Εικόνα 2.5.6. Το εστιατόριο στο Sahary Resort, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.....	σελ. 152
Εικόνες 2.5.7., 2.5.8. Βραχώδεις σχηματισμοί στην έρημο, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 153
Εικόνες 2.5.9., 2.5.11. Βραχώδεις σχηματισμοί στην έρημο με λαξευτούς τάφους των Ναβαταίων, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 154
Εικόνα 2.5.11. Ιππείς με τοπικές ενδυμασίες με φόντο τους βραχώδεις σχηματισμούς της ερήμου της Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 155
Εικόνα 2.5.12. Ιππείς με τοπικές ενδυμασίες με φόντο τους βραχώδεις σχηματισμούς της ερήμου της Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 156
Εικόνα 2.5.13. Το καθιστικό του Caffè στον χώρο υποδοχής του αρχαιολογικού χώρου της Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022....	σελ. 156
Εικόνα 2.5.14. Πρόσοψη του τάφου N° 44 στην νεκρόπολη Qasr al-Bint, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. «Ο τάφος, στη Hegra, είναι γνωστός ως «Ο Τάφος του Γιατρού» λόγω της επιγραφής στην πρόσοψή του... Το τριγωνικό αέτωμα στεφανώνεται από ένα άγαλμα της κύριας θεότητας των	

Ναβαταίων, της Dushara, με τη μορφή αετού, που πλαισιώνεται από δύο τεφροδόχους, και περιέχει ένα γλυπτό προσώπου που πλαισιώνεται από δύο φίδια για προστασία από το κακό».....σελ. 158

Εικόνα 2.5.15. Εσωτερικό του τάφου Ν° 40 στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 158

Εικόνα 2.5.16. Μπροστά στον *Qasr Al-Farid*, τάφος Ν° 110, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 159

Εικόνα 2.5.17. Κάτω από έναν μοναδικά υπέροχο ουρανό, με τα γαντοφορεμένα χέρια της ψηλά και τα βλέμμα της χαμηλά, η ασκητική, απόκοσμη φιγούρα μπροστά στον *Qasr al-Farid*, τον μονολιθικό τάφο του "Lihyan του γιού του *Kuza*", στην νεκρόπολη της *Hegra, Al-'Ula*, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη, 3 του Μάρτη, 2022.....σελ. 160

Εικόνα 2.5.18. Η νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 161

Εικόνα 2.5.19. Οι τάφοι Ν° 37 και Ν° 38 λαξευμένοι κάτω από ενδιαφέροντες βραχώδεις σχηματισμούς στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Ο τάφος Νο 37 είναι ο τάφος των λιονταριών.....σελ. 161

Εικόνα 2.5.20. Ο τάφος Ν° 39 στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Λαξευμένος τον 1° π.Χ., ο τάφος είναι ο παλαιότερος χρονολογημένος τάφος στην Hegra (μαζί με το Νο 22). Το γλυπτό του αετού σκαλισμένο στο εσωτερικό του αετώματος είναι σε καλή κατάσταση.....σελ. 162

Εικόνα 2.5.21. Οι τάφοι Ν° 39 και Ν° 40 στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Ο Νο 40 είναι στυλ "Proto-Hegra 1".....σελ. 162

Εικόνα 2.5.22. Ο τάφος Ν° 42 στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Το τριγωνικό αέτωμα ολοκληρώνεται από ένα άγαλμα αετού και δύο τεφροδόχους.....σελ. 163

Εικόνα 2.5.23. Ο τάφος Ν° 45 στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.σελ. 163

Εικόνα 2.5.24. Η νότια πλευρά της νεκρόπολης *Jabal Al Ahmar*, με τους τάφους Ν°112 και Ν° 113, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 164

Εικόνα 2.5.25. Οι τάφοι Ν° 112 και Ν° 113 στην νότια πλευρά της νεκρόπολης *Jabal Al Ahmar*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 165

Εικόνα 2.5.26. Η νότια-ανατολική πλευρά της νεκρόπολης <i>Jabal Al Ahmar</i> , με εμφανείς τους τάφους N° 112 και N° 113, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 165
Εικόνα 2.5.27. Η νότια-ανατολική πλευρά της νεκρόπολης <i>Jabal Al Ahmar</i> , με εμφανή τον τάφο N° 114, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 166
Εικόνα 2.5.28. Ο τάφος N° 114 στην ανατολική πλευρά της νεκρόπολης <i>Jabal Al Ahmar</i> , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Ο τάφος N°114 ακολουθεί το στυλ "Double Row of Merlons".....	σελ. 166
Εικόνα 2.5.29. Η ανατολική πλευρά της νεκρόπολης <i>Jabal Al Ahmar</i> , με τους τάφους N° 114, N° 115, N° 116, N° 117 και N° 118, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 167
Εικόνα 2.5.30. Οι τάφοι N° 116, N° 117, N° 118 και N° 119 στην ανατολική πλευρά της νεκρόπολης <i>Jabal Al Ahmar</i> , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 168
Εικόνα 2.5.31. Οι τάφοι N° 122, N° 123, N° 124 και N° 126 στην βόρεια πλευρά του <i>Jabal Al Ahmar</i> , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 168
Εικόνα 2.5.32. <i>Jabal Al Ahmar</i> , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 168
Εικόνα 2.5.33. Κατευθυνόμενοι στο <i>Jabal Ithlib</i> , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 169
Εικόνες 2.5.34. Το <i>Siq</i> στο <i>Jabal Ithlib</i> , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 169
Εικόνες 2.5.35. Το <i>Siq</i> στο <i>Jabal Ithlib</i> , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 170
Εικόνα 2.5.36. Το <i>Al-Diwan</i> στο <i>Jabal Ithlib</i> , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 170
Εικόνες 2.5.37., 2.5.38. Βραχώδεις σχηματισμοί κοντά στον <i>Jabal Al Ahmar</i> , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 171
Εικόνες 2.5.39., 2.5.40. Βραχώδεις σχηματισμοί στην διαδρομή <i>Hegra- Al-'Ula Heritage Village</i> , Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 172
Εικόνες 2.5.41. Βραχώδεις σχηματισμοί στην διαδρομή <i>Hegra- Al-'Ula Heritage Village</i> , Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 173
Εικόνα 2.5.42. Βραχώδης όγκος με τους 12 τάφους στην θέση της μυθικής πόλης <i>Dadan</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 174

Εικόνα 2.5.43. Οι 12 τάφοι στον βραχώδη όγκο στην θέση της μυθικής πόλης <i>Dadan</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 174
Εικόνες 2.5.44., 2.5.45. Η είσοδος του λεγόμενου “παλαιού μονοπατιού του <i>Dadan</i> ”, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 175
Εικόνες 2.5.46. 2.5.47, 2.5.48. Ερείπια και φοινικόδασος στο λεγόμενο “παλαιό μονοπάτι του <i>Dadan</i> ”, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 176
Εικόνα 2.5.49. Τμήμα της ανατολικής πλευράς του δυτικού τμήματος του <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 177
Εικόνες 2.5.50., 2.5.51. Τμήμα της ανατολικής πλευράς του δυτικού τμήματος του <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 178
Εικόνα 2.5.52. Το φρούριο στην ανατολική πλευρά του δυτικού τμήματος του <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 179
Εικόνα 2.5.53. Τμήμα της δυτικής πλευράς του δυτικού τμήματος του <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , με το φρούριο δεξιά, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 179
Εικόνες 2.5.54., 2.5.55. Αποκατεστημένες οροφές δρόμων και προσόψεων κτισμάτων, Παλαιά πόλη της <i>Al-'Ula</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 180
Εικόνα 2.5.56. Αποκατεστημένες προσόψεις κτισμάτων και έργο τέχνης στο αίθριο, <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 180
Εικόνες 2.5.57., 2.5.58, 2.5.59. Διακοσμήσεις διελεύσεων και μικρών αιθρίων με παραδοσιακά τοπικά χειροτεχνήματα, <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 181
Εικόνα 2.5.60. Η είσοδος του <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , με δεξιά το νέο souq και αριστερά τον νέο δρόμο, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 182
Εικόνα 2.5.61. Άποψη του νέου souq του <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 182
Εικόνες 2.5.62., 2.5.63. Στο νέο souq του <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 183
Εικόνες 2.5.64., 2.5.65. Στο νέο souq του <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 184

Εικόνα 2.5.66. <i>Η νέα γενιά με λευκές abayas στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 185</i>	σελ. 185
Εικόνα 2.5.67. <i>Φωτογραφίζοντας τον φωτογράφο και τους φωτογραφιζόμενους, Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 185</i>	σελ. 185
Εικόνες 2.5.68., 2.5.69. <i>Όμορφα μαγαζιά, μοναδικά διακοσμημένα στο νέο souq, του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 186</i>	σελ. 186
Εικόνες 2.5.70., 2.5.71. <i>Όμορφα μαγαζιά, μοναδικά διακοσμημένα στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....σελ. 187</i>	σελ. 187
Εικόνες 2.5.72., 2.5.73. <i>Όμορφα μαγαζιά, μοναδικά διακοσμημένα στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....σελ. 188</i>	σελ. 188
Εικόνες 2.5.74., 2.5.75. <i>Όμορφα μαγαζάκια, μοναδικά διακοσμημένα στο νέο souq, Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 189</i>	σελ. 189
Εικόνες 2.5.76. <i>Μια παρέα γυναικών σε ένα από τα όμορφα διακοσμημένα Caffè στο νέο souq Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....σελ. 190</i>	σελ. 190
Εικόνες 2.5.77. <i>Μια παρέα ανδρών σε ένα από τα όμορφα διακοσμημένα Caffè στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....σελ. 190</i>	σελ. 190
Εικόνες 2.5.78. <i>Μητέρα και γιός σε ένα από τα όμορφα διακοσμημένα καθιστικά στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....σελ. 191</i>	σελ. 191
Εικόνα 2.5.79. <i>Καθιστικό με εστία στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....σελ. 191</i>	σελ. 191
Εικόνα 2.5.80. <i>Παγκάκι ξεκούρασης και θέασης από ψηλά του νέου souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 192</i>	σελ. 192
Εικόνα 2.5.81. <i>Όμορφα διακοσμημένες σκάλες στην δυτική πλευρά του νέου souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 192</i>	σελ. 192
Εικόνα 2.5.82. <i>Κούνιες για μικρούς και μεγάλους στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....σελ. 193</i>	σελ. 193
Εικόνα 2.5.83. <i>Μόνη στους δρόμους του νέου souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 193</i>	σελ. 193

Εικόνα 2.5.84. Ο ήλιος δύνει πίσω από τον <i>Elephant Rock</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 194
Εικόνα 2.5.85. Απολαμβάνοντας την δύση στα βυθισμένα στην άμμο καθιστικά στον <i>Elephant Rock</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 195
Εικόνα 2.5.86. Η οικογένεια του πιτλούχου (στο μέσον με το καφέ <i>thobe</i>) στον <i>Elephant Rock</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 195
Εικόνες 2.5.87., 2.5.88. Απολαμβάνοντας το λυκόφως υπό το φως των φαναριών, στα βυθισμένα στην άμμο καθιστικά στον <i>Elephant Rock</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 196
Εικόνα 2.5.89. Όταν τα έργα τέχνης της φύσης συνδιαλέγονται με τα έργα τέχνης των ανθρώπων και ο καθρέφτης είναι ένας τρόπος για να δημιουργηθεί αυτός ο διάλογος ανάμεσα στη φύση, την ιστορία και το μέλλον, <i>Maraya Concert Hall</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 197
Εικόνα 2.5.90. Όταν τα έργα τέχνης της φύσης συνδιαλέγονται με τα έργα τέχνης των ανθρώπων και ο καθρέφτης είναι ένας τρόπος για να δημιουργηθεί αυτός ο διάλογος ανάμεσα στη φύση, την ιστορία και το μέλλον, <i>Maraya Concert Hall</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 198
Εικόνα 2.5.91. Όταν τα έργα τέχνης της φύσης συνδιαλέγονται με τα έργα τέχνης των ανθρώπων και ο καθρέφτης είναι ένας τρόπος για να δημιουργηθεί αυτός ο διάλογος ανάμεσα στη φύση, την ιστορία και το μέλλον, <i>Maraya Concert Hall</i> , Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....	σελ. 199

2.6. Στην Πρωτεύουσα

Εικόνα 2.6.1. Η κύρια όψη του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 200
Εικόνα 2.6.2. Η πίσω όψη και ο κήπος του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 201
Εικόνα 2.6.3. Η Είσοδος του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 201
Εικόνες 2.6.4., 2.6.5. Εσωτερικός χώρος με εκθέματα στους τοίχους, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 202
Εικόνα 2.6.6. Αίθουσα με διαδραστικά μέσα του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 203
Εικόνες 2.6.7., 2.6.8. Εσωτερικοί χώροι του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 203

Εικόνες 2.6.9., 2.6.10. Αίθουσες της 1 ^{ης} ενότητας “Ο Άνθρωπος και το Σύμπαν”, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 204
Εικόνα 2.6.11. Αίθουσα με βραχογραφίες της 1ης ενότητας “Ο Άνθρωπος και το Σύμπαν”, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 205
Εικόνα 2.6.12. Το <i>Masjid al-Haram</i> , το μεγάλο τέμενος της Mecca, σε αίθουσα με εκθέματα της ισλαμικής τέχνης, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 205
Εικόνες 2.6.13., 2.6.14. Αίθουσες με αντίγραφα των κτιρίων του Βασιλείου, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 206
Εικόνα 2.6.15. Το φρούριο <i>Masmak</i> εξωτερικά, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 207
Εικόνα 2.6.16. Η Είσοδος του φρουρίου <i>Masmak</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 208
Εικόνα 2.6.17. Αίθριο του φρουρίου <i>Masmak</i> με το πηγάδι του κι ένα κανόνι, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 208
Εικόνα 2.6.18. Αίθριο και διάδρομοι του φρουρίου <i>Masmak</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 209
Εικόνα 2.6.19. Εσωτερικός χώρος του φρουρίου <i>Masmak</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 209
Εικόνες 2.6.20., 2.6.21. Εσωτερικός χώρος του φρουρίου <i>Masmak</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 210
Εικόνα 2.6.22. Η Πλατεία <i>Al-Safaa (Chop Chop)</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 211
Εικόνα 2.6.23. Στην Πλατεία <i>Al-Safaa (Chop Chop)</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 212
Εικόνα 2.6.24. Είσοδος από την Πλατεία <i>Al-Safaa</i> σε πλατεία του τζαμιού <i>Imam Turki bin Abdullah</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 212
Εικόνα 2.6.25. Ανοικτός χώρος συνάθροισης του τζαμιού <i>Imam Turki bin Abdullah</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 213
Εικόνα 2.6.26. Η διαδρομή από το φρούριο <i>Masmak</i> προς το <i>Deerah Souq</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 213
Εικόνα 2.6.27. Μόνος...στην διαδρομή από το φρούριο <i>Masmak</i> προς το <i>Deerah Souq</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 214
Εικόνα 2.6.28. Στον χώρο δημοπρασιών του <i>Deerah Souq</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 214

ΕΙΚΟΝΕΣ 2.6.29., 2.6.30. Στον χώρο δημοπρασιών του <i>Deerah Souq</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 215
ΕΙΚΟΝΕΣ 2.6.31., 2.6.32. Στον χώρο δημοπρασιών του <i>Deerah Souq</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 216
ΕΙΚΟΝΕΣ 2.6.33., 2.6.34. Η δημοπρασία των χάλκινων ειδών εξελίσσεται, στον χώρο δημοπρασιών του <i>Deerah Souq</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 217
ΕΙΚΟΝΕΣ 2.6.35., 2.6.36. Εκφραστικότητα ο δημοπράτης στον χώρο δημοπρασιών του <i>Deerah Souq</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022....	σελ. 218
ΕΙΚΟΝΕΣ 2.6.37., 2.6.38. Πορτρέτα παρευρισκόμενων στον χώρο δημοπρασιών του <i>Deerah Souq</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 218
Εικόνα 2.6.39. <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 219
ΕΙΚΟΝΕΣ 2.6.40., 2.6.41. Το εμπορικό κέντρο <i>Al-Mamlaka</i> στον <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 220
ΕΙΚΟΝΕΣ 2.6.42., 2.6.43. Το εμπορικό κέντρο <i>Al-Mamlaka</i> στον <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 221
Εικόνα 2.6.44. Αναμονή στην ουρά για την είσοδο σε γνωστό οίκο μόδας, στο εμπορικό κέντρο <i>Al-Mamlaka</i> στον <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 222
Εικόνα 2.6.45. Στο εμπορικό κέντρο <i>Al-Mamlaka</i> , στον <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 222
Εικόνα 2.6.46. Πανάκριβα κοσμήματα στις βιτρίνες καταστημάτων, στο εμπορικό κέντρο <i>Al-Mamlaka</i> , στον <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 223
Εικόνα 2.6.47. Η είσοδος της <i>Sky Bridge</i> από τον όροφο του <i>Al-Mamlaka</i> , στον <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 224
Εικόνα 2.6.48. Η <i>Sky Bridge</i> , στον <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 224
ΕΙΚΟΝΕΣ 2.6.49., 2.6.50. Απολαμβάνοντας την θέα της πόλης από την <i>Sky Bridge</i> του <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 225
ΕΙΚΟΝΕΣ 2.6.51. Η θέα της πόλης από την <i>Sky Bridge</i> του <i>Kingdom Centre Tower</i> , Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....	σελ. 326

Εικόνες 2.6.52., 2.6.53. Η αλλαγή χρώματος φωτισμού στην *Sky Bridge* είναι εμφανής και στην όψη του *Kingdom Centre Tower*, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.....σελ. 226

2.7. Στην Έρημο της Ενδοχώρας

Εικόνα 2.7.1. Μόνο καμήλες στην άδεια γη της ερήμου, βορειοδυτικά του Riyadh, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 227

Εικόνα 2.7.2. Αλυκές *Al Qasab*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 228

Εικόνα 2.7.3. Συσκευασία αλατιού στις Αλυκές *Al Qasab*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 228

Εικόνες 2.7.4., 2.7.5. Συσκευασία αλατιού στις Αλυκές *Al Qasab*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 229

Εικόνες 2.7.6., 2.7.7. Ερείπια του χωμάτινου χωριού *Raghbah*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 230

Εικόνες 2.7.8., 2.7.9. Ερείπια του χωμάτινου χωριού *Raghbah*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 231

Εικόνες 2.7.10., 2.7.11. Στον περιφερειακό δρόμο του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 233

Εικόνες 2.7.12., 2.7.13. Στα σοκάκια του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 234

Εικόνες 2.7.14., 2.7.15. Στα σοκάκια του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 235

Εικόνες 2.7.16., 2.7.17. Στις πλατείες του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 236

Εικόνα 2.7.18. Πύργος σε δώμα κτιρίου στο *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 237

Εικόνα 2.7.19. Εξωτερική σκάλα δώματος κτιρίου στο *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 237

Εικόνα 2.7.20. Στο πηγάδι του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 238

Εικόνα 2.7.21. Διαβάτες σε σοκάκι του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 238

Εικόνες 2.7.22., 2.7.23. Στα στεγασμένα σοκάκια του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 239

Εικόνες 2.7.24. Μόνη σε σοκάκι του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....σελ. 240

Εικόνες 2.7.25., 2.7.26., 2.7.27. Εξωτερικές σκάλες κτιρίου στο <i>Ushaiger</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 240
Εικόνες 2.7.28., 2.7.29. Στο Μουσείο <i>Al Salem</i> , του <i>Ushaiger</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 241
Εικόνες 2.7.30., 2.7.31., 2.7.32. Στο Μουσείο <i>Al Salem</i> , του <i>Ushaiger</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 242
Εικόνα 2.7.33. Το τζαμί του <i>Ushaiger</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 243
Εικόνα 2.7.34. Το παλαιό, υπόγειο τζαμί του <i>Ushaiger</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 243
Εικόνα 2.7.35. Η είσοδος στην παλαιά πόλη της <i>Shagra</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 244
Εικόνα 2.7.36. Ασφαλίζει το σπίτι της στην παλαιά πόλη της <i>Shagra</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 244
Εικόνες 2.7.37., 2.7.38. Στα καλυμμένα με την σκόνη της ερήμου σοκάκια της παλαιάς πόλης της <i>Shagra</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022..	σελ. 245
Εικόνες 2.7.39., 2.7.40. Στοά στεγασμένου σοκακιού της παλαιάς πόλης της <i>Shagra</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 246
Εικόνα 2.7.41. Η έξοδος-είσοδος της παλαιάς πόλης προς την νέα πόλη της <i>Shagra</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 247
Εικόνα 2.7.42. Αποκατεστημένα κτίρια της παλαιάς πόλης της <i>Shagra</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 247
Εικόνα 2.7.43. Μοναχική φιγούρα σε σοκάκι της παλαιάς πόλης της <i>Shagra</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 248

3. Οι Γυναίκες στην Κοινωνία

3.1. Ο “κώδικας ενδυμασίας” και η εμφάνιση των γυναικών

Εικόνες 3.1.1., 3.1.2. Φορώντας το <i>niqāb</i> , <i>Shagra</i> , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.....	σελ. 250
Εικόνα 3.1.3. Η παραδοσιακή μαύρη ενδυμασία δίπλα στη ευπρεπή μοντέρνα, <i>Jeddah</i> , Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 251
Εικόνα 3.1.4. Για ψώνια σε εμπορικό κέντρο, με κολάν, λευκή <i>abaya</i> και ροζ μαντήλι, <i>Jeddah</i> , Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....	σελ. 251
Εικόνα 3.1.5. Πανέμορφες με ακάλυπτο το πρόσωπο και τα μαλλιά τους και μοντέρνα ντυμένες με <i>abayas</i> πάνω από τα πανταλόνια τους, <i>Al-'Ula Heritage Village</i> , Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....	σελ. 252

- Εικόνα 3.1.6.** Ο γνωστός οίκος εσωρούχων έχει καταστήματα σε όλα τα εμπορικά κέντρα, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....σελ. 252
- Εικόνα 3.1.7.** Αισθησιακά εσώρουχα σε κατάστημα γνωστού οίκου εσωρούχων, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....σελ. 253
- Εικόνα 3.1.8.** Πωλήτρια επιδεικνύει αισθησιακό εσώρουχο σε κατάστημα γνωστού οίκου εσωρούχων, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....σελ. 253
- Εικόνα 3.1.9.** Πανέμορφη με ακάλυπτο το πρόσωπο, Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 254
- Εικόνα 3.1.10.** Με ακάλυπτο το πρόσωπο της περιποιείται το χρώμα των χειλιών της, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.....σελ. 254

3.2. Η ανδρική κηδεμονία και το δικαίωμα στην εργασία

- Εικόνα 3.2.1.** Εργαζόμενη γυναίκα οδηγεί το όχημα μεταφοράς των επισκεπτών του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.....σελ. 255
- Εικόνα 3.2.2.** Παρέα γυναικών με ακάλυπτο πρόσωπο και μαλλιά, σε μοντέρνο Caffè στην Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.....σελ. 256
- Εικόνα 3.2.3.** Το χαμόγελο της νέας γενιάς της Σαουδικής Αραβίας, που ατενίζει το μέλλον με αισιοδοξία, Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.....σελ. 257

Κατάλογος σχεδιαγραμμάτων

- Σχεδιάγραμμα 1. Χάρτης της Σαουδικής Αραβίαςσελ. 25**
- Σχεδιάγραμμα 2. Χάρτης Σχηματικής Απεικόνισης του ταξιδιού στην Σαουδική Αραβία.σελ. 30**
- Σχεδιάγραμμα 3. Ταξιδιωτική Οδηγία Ηνωμένου Βασιλείου για Σαουδική Αραβία.....σελ. 78**
- Σχεδιάγραμμα 4. Χάρτης του Βασιλείου των Ναβαταίων.....σελ. 148**
- Σχεδιάγραμμα 5. Τοποθεσία των τάφων στην Hegra (Med'ain Saleh).....σελ. 157**

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία βασίζεται και αναφέρεται στην φωτογραφική αποτύπωση ενός ταξιδιού μου στην Σαουδική Αραβία, που πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο-Μάρτιο του 2022.

Η Σαουδική Αραβία άνοιξε τις πύλες της στον τουρισμό τον Σεπτέμβριο του 2019 (τον Ιανουάριο του 2020 για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και έκτοτε η χώρα έχει μπει σε έναν οργανισμό εργασιών ανάδειξης και προβολής της πολιτιστικής της κληρονομιάς και των τουριστικών υποδομών της.

Λόγω του απροσπέλαστου της χώρας από τους ταξιδιώτες και την μετέπειτα του ανοίγματος των συνόρων πανδημία Covid-19, η πληροφόρηση για την χώρα και η φωτογραφική αποτύπωση των στοιχείων αυτής ήταν ελάχιστη και ανεπαρκής.

Παρά ταύτα η επίσκεψη και η γνωριμία της μυστηριώδους και απροσπέλαστης αυτής χώρας και η φωτογραφική καταγραφή των αξιοθέατων και των στοιχείων της κοινωνίας της ως ντοκουμέντο, την συγκεκριμένη χρονική περίοδο, κρίθηκε επιβεβλημένη, πριν την μαζική εισβολή του τουρισμού.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση της χώρας και στην συνέχεια, στο δεύτερο μέρος, μια περιγραφή του ταξιδιού ανά περιοχή της χώρας, με όλα τα κρίσιμα απαραίτητα στοιχεία πληροφόρησης για την κατανόηση των αναφερομένων τοπωνυμίων, πολιτισμικών και ιστορικών στοιχείων, μνημείων, κ.α.

Η περιγραφή του ταξιδιού τεκμηριώνεται με τον αντίστοιχα απαραίτητο αριθμό φωτογραφιών, με όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για την κατανόηση του κάθε θέματος.

Στο τρίτο μέρος αναλύεται και τεκμηριώνεται με φωτογραφίες η θέση των γυναικών σήμερα στην κοινωνία της Σαουδικής Αραβίας, με αναφορά στις μεταρρυθμίσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια για την ανάδειξη και ενίσχυση των δικαιωμάτων τους.

Τέλος, στο τέταρτο μέρος γίνεται αναφορά σε όλα τα θέματα της φωτογραφικής καταγραφής του ταξιδιού.

1. Η Χώρα

Η Σαουδική Αραβία , [επίσημα το Βασίλειο της Σαουδικής Αραβίας (KSA)], είναι μια χώρα στην Αραβική Χερσόνησο, στη Δυτική Ασία, και βρέχεται βορειοανατολικά από τον Περσικό κόλπο και δυτικά από την Ερυθρά Θάλασσα. Έχει έκταση περίπου 2.150.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ακτογραμμή 2.640 χλμ. και είναι η μεγαλύτερη χώρα στον κόσμο χωρίς ποτάμι.¹ Συνορεύει βορειοδυτικά με την Ιορδανία, βορειοανατολικά με το Ιράκ, δυτικά με το Κουβέιτ, το Κατάρ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και νότια με το Ομάν και την Υεμένη. Πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη της χώρας είναι η Riyadh.²

Σχεδιάγραμμα 1. Χάρτης της Σαουδικής Αραβίας

¹ Narval, Pablo, (2020). *Saudi Arabia*. Circulo Rojo, σελ. 18

² Σαουδική Αραβία, Ανακτήθηκε 14.03.2022 από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B1%CE%BF%CF%85%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%91%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%AF%CE%B1,

Ο πληθυσμός της Σαουδικής Αραβίας υπολογίζεται σε 34.218.000 κατοίκους (εκτίμηση 2019), εκ των οποίων το 38% είναι μετανάστες από την Ασία και την Αφρική, οι οποίοι δεν έχουν λάβει τη Σαουδαραβική υπηκοότητα.³

Η προϊστορία της Αραβικής Χερσονήσου δείχνει μερικά από τα πρώτα ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας στον κόσμο, με την ανθρώπινη κατοίκηση να χρονολογείται πριν από 125.000 χρόνια. Η προ-ισλαμική Αραβία, η περιοχή που αποτελεί τη σύγχρονη Σαουδική Αραβία, ήταν ο τόπος πολλών αρχαίων λαών και πολιτισμών, όπως των Μιδιανιτών (Midianites), των Λιχανιτών (Lihyanites) και των Ναβαταίων (Nabataeans), έως την προσάρτηση της από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, η οποία τη μετονόμασε σε Arabia Petraea.⁴

Μέχρι τις αρχές του 7^{ου} αιώνα, η Σαουδική Αραβία κατοικούνταν από νομαδικές ποιμενικές φυλετικές κοινωνίες, οπότε ο Προφήτης Μωάμεθ τις ένωσε, καθιστώντας την περιοχή κοιτίδα του Ισλάμ.

Η δυναστεία των Saud ίδρυσε το πρώτο κράτος της Σαουδικής Αραβίας, το Εμιράτο της Diriyah (1727), το οποίο αργότερα θα κατέρρεε κατά τη διάρκεια του πολέμου της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και των Wahhabi (Ουαχαμπιτών) μεταξύ 1811 και 1818, και το δεύτερο, το Εμιράτο του Nechd, το οποίο διήρκεσε από το 1824 έως το 1891.

Τέσσερις ξεχωριστές ιστορικές περιοχές η Hejaz, η Najd, η Al-Ahsa (Ανατολική Αραβία) και η Asir (Νότια Αραβία) αποτελούν την σύγχρονη Σαουδική Αραβία.

Η σύγχρονη μοναρχία ιδρύθηκε από τον βασιλιά Abdul Aziz bin Saud (γνωστός στη Δύση ως Ibn Saud), ο οποίος το 1932 «ένωσε τις τέσσερις περιοχές σε ένα ενιαίο κράτος μέσω μιας σειράς κατακτήσεων που ξεκινούσαν το 1902 με την κατάληψη της Riyadh (μετά την κατάληψη του φρουρίου Masmak), της πατρίδας της οικογένειάς του, των Al Saud.»⁵

Ο Ibn Saud ίδρυσε το Βασίλειο της Σαουδικής Αραβίας, εγκαθιδρύοντας την απόλυτη μοναρχία και μια θεοκρατία, η οποία βασίζεται στη εφαρμογή των αρχών του Ισλάμ με μια αυστηρή ερμηνεία της Sharia.

³ Narval, Pablo, (2020). *Saudi Arabia*. Circulo Rojo, σελ. 17

⁴ Σαουδική Αραβία, Ανακτήθηκε 14.03.2022 από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B1%CE%BF%CF%85%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%91%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%AF%CE%B1,

⁵ *Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 14.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia,

«Στο Βασικό Σύστημα Διακυβέρνησης, η Σαουδική Αραβία συνεχίζει να αυτοπροσδιορίζεται ως κυρίαρχο αραβικό ισλαμικό κράτος, με το Ισλάμ ως επίσημη θρησκεία του, τα αραβικά ως επίσημη γλώσσα του και τη Riyadh ως πρωτεύουσά του. Η Σαουδική Αραβία αποκαλείται μερικές φορές «η χώρα των δύο ιερών τζαμιών» σε σχέση με το Al-Masjid al-Haram (στη Mecca) και το Al-Masjid an-Nabawi (στη Medina), τα δύο πιο ιερά μέρη στο Ισλάμ.»⁶

Η είσοδος στην πόλη της Mecca απαγορεύεται στους αλλόθρησκους και στην Medina απαγορεύεται στους κυρίως ιερούς χώρους (τζαμιά, κ.α.) και σε μια μεγάλη περιοχή πέριξ αυτών. Η πλειονότητα των ισλαμιστών είναι σουνίτες Ουαχαμπιστές (75-90%) και ακολουθούν οι σίίτες και σαφίτες.

Η σημαία του Βασιλείου - που δεν κυματίζει ποτέ μεσίστια - είναι πράσινη, το παραδοσιακό χρώμα του Ισλάμ και στο κέντρο της υπάρχει επιγραφή στα αραβικά με γραφή thuluth (ποικιλία αραβικής καλλιγραφίας του 11^ο αιώνα) που λέει: «Δεν υπάρχει άλλος Θεός από τον Αλλάχ και ο Μωάμεθ είναι ο προφήτης του». Είναι η δήλωση πίστης σε έναν μόνο Θεό - Αλλάχ, στα αραβικά- σύμφωνα με την ισλαμική πίστη και τις διδασκαλίες του Μωάμεθ, και είναι ένας από τους πέντε πυλώνες του Ισλάμ. Κάτω από αυτή τη φράση, εμφανίζεται ένα ξίφος σε οριζόντια θέση που συμβολίζει τη νίκη του Ibn Saud.⁷

Το 1938, στην Ανατολική Επαρχία, ανακαλύφθηκε το πετρέλαιο, καθιστώντας τη χώρα δεύτερο μεγαλύτερο παραγωγό πετρελαίου στον κόσμο (πίσω από τις ΗΠΑ) και τον μεγαλύτερο εξαγωγέα πετρελαίου στον κόσμο. Τα αποθέματα πετρελαίου της, τα οποία ξεπέρασε μόνο η Βενεζουέλα, την έχουν κάνει παγκόσμιο ηγέτη στις εξαγωγές πετρελαίου και μία από τις είκοσι μεγαλύτερες οικονομίες στον πλανήτη.

Το Βασίλειο είναι μια χώρα υψηλού εισοδήματος με υψηλό δείκτη ανθρωπίνης ανάπτυξης. Είναι επίσης η μόνη αραβική χώρα που είναι μέλος της G20.

Το 2020, η Σαουδική Αραβία ανέλαβε την προεδρία της G20 και στην Σύνοδο Κορυφής των Ηγετών στη Riyadh στις 21-22 Νοεμβρίου 2020 εξήγγειλε τους

⁶*Religion in Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 15.03.2022 από

https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Saudi_Arabia

⁷Narval, Pablo, (2020). *Saudi Arabia*. Circulo Rojo, σελ. 19)

στόχους της στο πλαίσιο: «Προσδιορίστε τις ευκαιρίες του 21ου αιώνα για όλους».

Η οικονομία της χώρας είναι η λιγότερο διαφοροποιημένη από αυτές που υπάρχουν στο Συμβούλιο Συνεργασίας για τα Αραβικά Κράτη του Κόλπου (γνωστό ως Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου -GCC-), μια κατάσταση που θα αλλάξει λόγω της εφαρμογής του λεγόμενου "Vision 2030"

Το "Vision 2030" είναι ένα στρατηγικό πλαίσιο για να ελαττώσει την εξάρτηση της Σαουδικής Αραβίας από το πετρέλαιο, να διαφοροποιήσει την οικονομία της και να αναπτύξει τομείς δημοσίων υπηρεσιών, όπως υγείας, παιδείας, υποδομών, αναψυχής και τουρισμού.⁸

Η κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας έχει κατηγορηθεί και καταγγελλεί για διάφορους λόγους, όπως για την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα - ειδικά των γυναικών -, την αυστηρή ερμηνεία του ισλαμικού νόμου της sharia, την επιβολή της θανατικής ποινής, την εμπορία ανθρώπων, τις θρησκευτικές μειονότητες και τον αντισημιτισμό, τον ρόλο της στον εμφύλιο πόλεμο της Υεμένης και τη χρηματοδότηση της ισλαμικής τρομοκρατίας.

Από το 2017, με τον διορισμό του Mohammed bin Salman Al Saud ως Πρίγκιπα Διαδόχου του θρόνου του Βασιλείου, πέραν των μεταρρυθμίσεων για την εξαρτώμενη από το πετρέλαιο οικονομία του Βασιλείου, ο εκσυγχρονισμός άγγιξε και τις υπερσυντηρητικές κοινωνικές και θρησκευτικές δομές των Wahhabi που ήταν καθοριστικός παράγοντας στη Σαουδική Αραβία από την ίδρυσή της το 1932.

Ο Διάδοχος περιόρισε τις εξουσίες των σκληροπυρηνικών Mutaween, της θρησκευτικής αστυνομίας της Σαουδικής Αραβίας, και μεταξύ των άλλων ενίσχυσε τα δικαιώματα των γυναικών με την αμφισβήτηση του κώδικα ενδυμασίας, την αποδυνάμωση της ανδρικής κηδεμονίας και την ένταξη των γυναικών στο εργατικό δυναμικό της χώρας, και άνοιξε τα σύνορα της χώρας για πρώτη φορά στον διεθνή τουρισμό.

⁸ *Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 14.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia,

2. Το Ταξίδι

Η ιδέα του ταξιδιού γεννήθηκε στις αρχές του 2020, όταν έγινε γνωστό το άνοιγμα των συνόρων της Σαουδικής Αραβίας, με την χορήγηση βίζας στους επισκέπτες από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η πανδημία Covid-19 ανέβαλλε την πραγματοποίησή του, αλλά έδωσε τον απαιτούμενο χρόνο για την ωρίμανση της ιδέας, την μελέτη της χώρας και την εκπόνηση του προγράμματος.

Η εκπόνηση του προγράμματος έγινε με πολλές δυσκολίες, αφού η πληροφόρηση από βιβλία και διαδίκτυο ήταν στοιχειώδεις και οι τουριστικοί φορείς της χώρας ανεπαρκείς στην πληροφόρηση.

Η επιλογή των περιοχών προορισμού στην χώρα έγινε με βάση, κατ' αρχάς, την δυνατότητα επίσκεψης, η Mecca και η Medina δεν περιλήφθηκαν στο πρόγραμμα, καθώς η είσοδος μη μωαμεθανών στην πόλη της Mecca είναι απαγορευμένη, όπως και στους ιερούς τόπους της Medina.

Τα πολιτισμικά και κοινωνιολογικά στοιχεία του κάθε τόπου καθόρισαν τους περιεχόμενους στο πρόγραμμα προορισμούς, όπως και η εναπομείνασα αυθεντικότητα κάποιων περιοχών, όπως του νότου της χώρας, μια περιοχή συντηρητική, με πολλά εθνολογικά και πολιτισμικά στοιχεία της όμορου Υεμένης. Γενικά ο στόχος του προγράμματος ήταν η θέαση και τεκμηρίωση της ποικιλομορφίας των αξιοθέατων και της ζωής της Σαουδικής Αραβίας, χωρίς τις παραλίες με την λευκή άμμο και τα γαλαζοπράσινα νερά της Ερυθράς Θάλασσας, όπως και τους φωτογενείς αμμόλοφους (dunes) της Σαουδαραβικής ερήμου.

Με μια ομάδα φίλων ξεκινήσαμε αυτό το ταξίδι με στοιχειώδη πληροφόρηση, πολλές προκαταλήψεις όσον αφορά το κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και θρησκευτικό υπόβαθρο του Βασιλείου και πολλές απαγορεύσεις. Οι απαγορεύσεις, που ήταν σε γνώση μας, αφορούσαν, κατά πρώτον, τους αυστηρούς νόμους, και, κατά δεύτερον, τις επισκέψεις κάποιων πολιτιστικών χώρων - κυρίως λόγω των ενταγμένων στο "Vision 2030" έργων ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς- όπως επίσης και τμημάτων της ερήμου και των νότιων περιοχών της χώρας, στα σύνορα με την Υεμένη, για λόγους ασφαλείας.

Σχεδιάγραμμα 2. Χάρτης Σχηματικής Απεικόνισης του ταξιδιού στην Σαουδική Αραβία.

Η αναχώρηση από Αθήνα έγινε με Saudia Airlines στις 24 Φεβρουαρίου 2022, στις 12.15 το μεσημέρι και, μετά από μια πτήση 3.45' ωρών, προσγειωθήκαμε στο αεροδρόμιο της Riyadh στις 17.00 τοπική ώρα. Η προγραμματισμένη για τις 21.15 πτήση για Abha - τον πρώτο προορισμό του προγράμματος μας - κατέληξε για λόγους ασφαλείας να πραγματοποιηθεί στις 3.50 τις επομένης ημέρας. Το αεροδρόμιο της Abha είναι συνήθης και επαναλαμβανόμενος στόχος βομβιστικών επιθέσεων με drones των ανταρτών Houthis⁹ της γειτονικής Υεμένης, και για λόγους ασφαλείας η πτήση πραγματοποιείται - χωρίς να προγραμματίζεται - τις πρώτες πρωινές ώρες.

⁹ *Houthi movement*, Ανακτήθηκε 1.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Houthi_movement

2.1. Στα Βουνά του Νότου

Η **Abha**, η πρωτεύουσα της επαρχίας Asir κείται σε υψόμετρο 2.270 μέτρων, σε ένα εύφορο οροπέδιο της οροσειράς Asir, στην νοτιοδυτική Σαουδική Αραβία, γι' αυτό και είναι γνωστή - πέραν από την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της - για τα εκπληκτικά τοπία της αλλά και την καλλιέργεια των ρόδων και των παραγώγων τους. Είναι μια σύγχρονη αραβική πόλη, 1.093.705 κατοίκων (απογραφή 2021), με κάποια λίγα κατάλοιπα του ένδοξου παρελθόντος της ενταγμένα στον αστικό ιστό της.¹⁰ Το όνομα της επαρχίας και των βουνών "Asir" σημαίνει "δύσκολο" στα αραβικά, αντικατοπτρίζοντας την πρόκληση της διάσχισης των περιοχών της δύσβατης οροσειράς, που συνέβαλε στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

Η εξερεύνηση μας στην περιοχή ξεκίνησε από αυτά τα πανέμορφα βουνά και το διαμάντι τους, το παραδοσιακό χωριό **Rijal Almaa** ¹¹, που ήταν και ο κύριος προορισμός μας στην επαρχία Asir.

Εικόνα 2.1.1. Αποψη των βουνών Asir, Σαουδική Αραβία, Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

¹⁰ *Abha*, Ανακτήθηκε 18.03.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Abha>

¹¹ *Rijal Almaa*, Ανακτήθηκε 20.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Rijal_Almaa

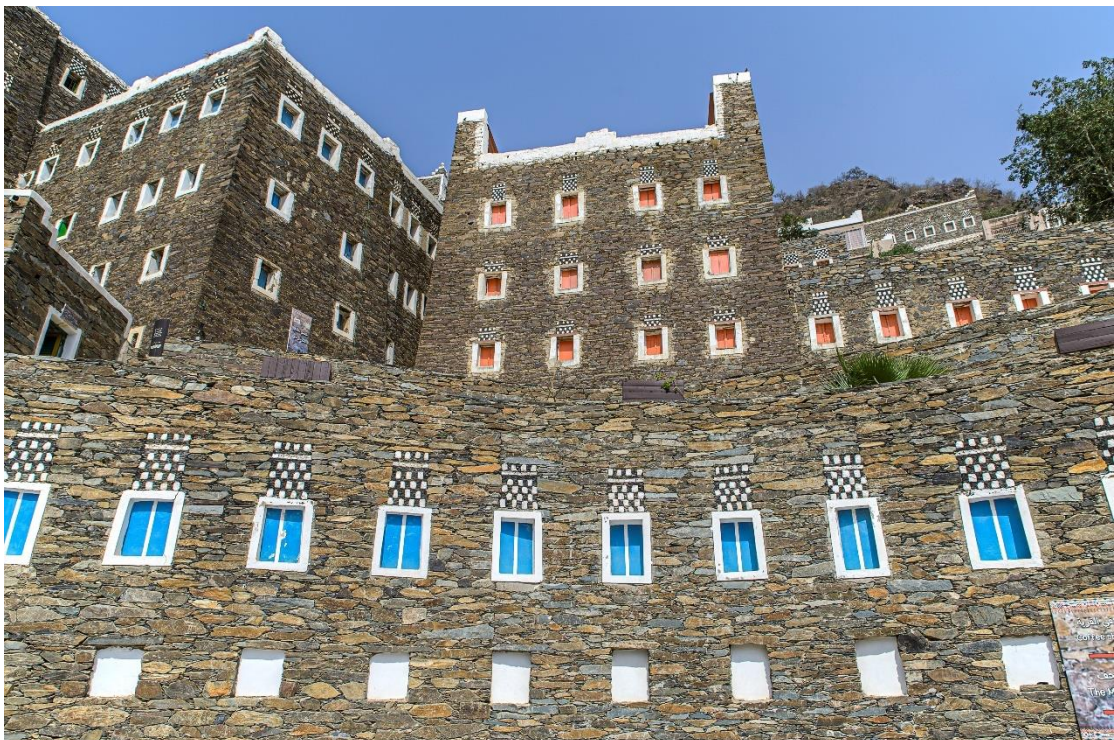
Εικόνα 2.1.2. Άποψη των βουνών Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Διαχρονικά σημαντικός εμπορικός κόμβος στον δρόμο που οδηγούσε τους έμπορους και προσκυνητές από την Υεμένη στην ιερή πόλη της Mecca και την Medina, το 900 ετών ιστορικό χωριό Rijal Almaa, κείται δυτικά της Abha.

Εικόνα 2.1.3 Πανοραμική εικόνα του Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Αμφιθεατρικά σε ένα μικρό λόφο, τα 60 ανακαινισμένα πετρόκτιστα κτίρια του χωριού περιβάλλονται και ενοποιούνται με τα 16 παλαιά φρούρια, και αναπτύσσονται σε πολλούς ορόφους, που σε ορισμένα από αυτά φτάνουν και τους οκτώ.

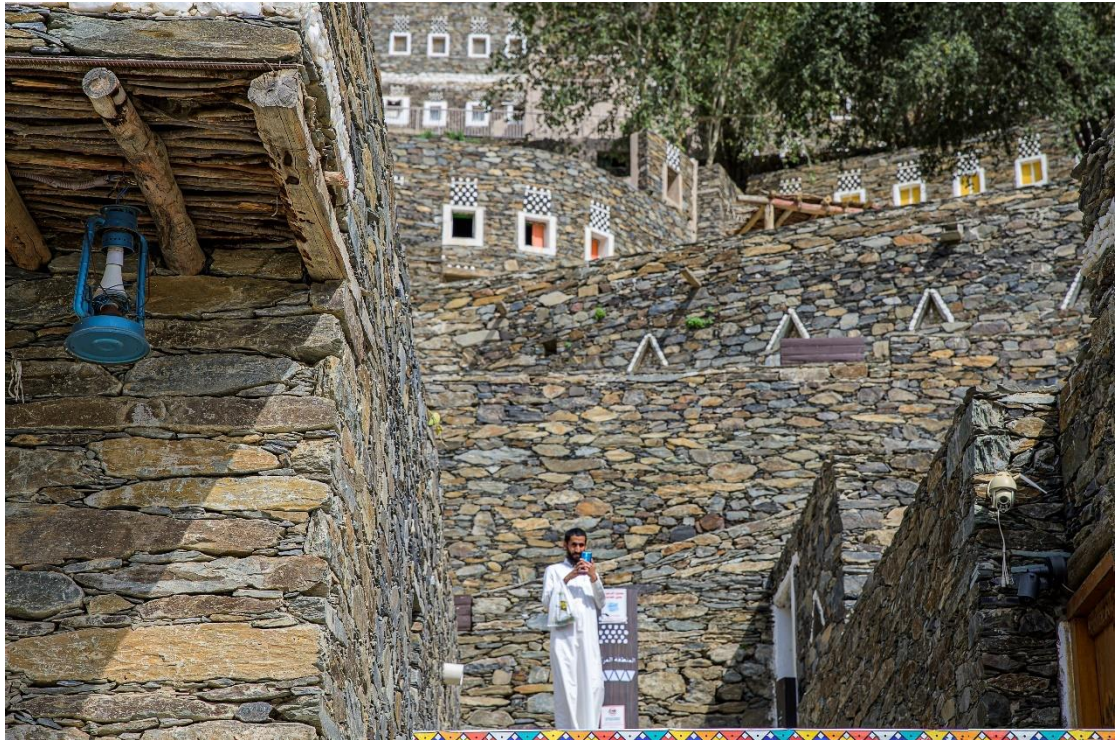

Εικόνες 2.1.4., 2.1.5. *Rijal Almaa Heritage Village*, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Τα πολύχρωμα κουφώματα περικλείονται από λευκά πλαίσια που συνεχίζουν στο πάχος των εξωτερικών τοίχων, τονίζοντας την στιβαρότητα τους και πάνω από το πανωκάσι φέρουν διάκοσμο σε μορφή σκακίερας από λευκές πέτρες. Το λευκό χρώμα τονίζει και τα στηθαία επίστεψης των κτιρίων.

Εικόνες 2.1.6., 2.1.7. *Rijal Almaa Heritage Village*, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.1.8., 2.1.9. *Rijal Almaa Heritage Village*, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.1.10., 2.1.11. *Rijal Almaa Heritage Village*, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.12. Μόνος στους δρόμους του *Rijal Almaa Heritage Village, Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.1.13., 2.1.14. Στο *Rijal Almaa Heritage Village*, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.15. Στο *Rijal Almaa Heritage Village, Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.16. Φωτογραφίζοντας το *Rijal Almaa Heritage Village, Asir*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Το μουσείο του χωριού “Men of the Brightest Heritage Museum”¹², στεγασμένο στο εξάωροφο 400 ετών παλάτι Al-wan, φιλοξενεί έναν μοναδικό θησαυρό τέχνης και ιστορίας, από έργα τέχνης, παλαιά αντικείμενα και φωτογραφίες.

Εκεί θαυμάσαμε και τις μοναδικές τοιχογραφίες Al-Qatt Al-Asiri¹³, με γραμμές και γεωμετρικά σχήματα σε έντονο κόκκινο, πράσινο, κίτρινο και μπεζ χρώμα, που διακοσμούν τους χώρους υποδοχής των σπιτιών, δημιουργήματα των γυναικών, όπως δημιουργήματα τους είναι και τα ομοιόμορφα υφαντά αλλά και έπιπλα που κοσμούν τους χώρους των σπιτιών. Το 2017 το Al-Qatt Al-Asiri εγγράφηκε στον κατάλογο της “Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας” της UNESCO.

Αυτά τα δημιουργήματα προσέφεραν μια ευκαιρία στις γυναίκες να εκφράσουν την ταυτότητά τους σε μια αντρική κουλτούρα που απέκλειε τις γυναίκες από την δημιουργία στον δημόσιο χώρο.

Εικόνα 2.1.17. Εσωτερικοί χώροι του Men of the Brightest Heritage Museum με τοιχογραφίες Al-Qatt Al-Asiri, Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

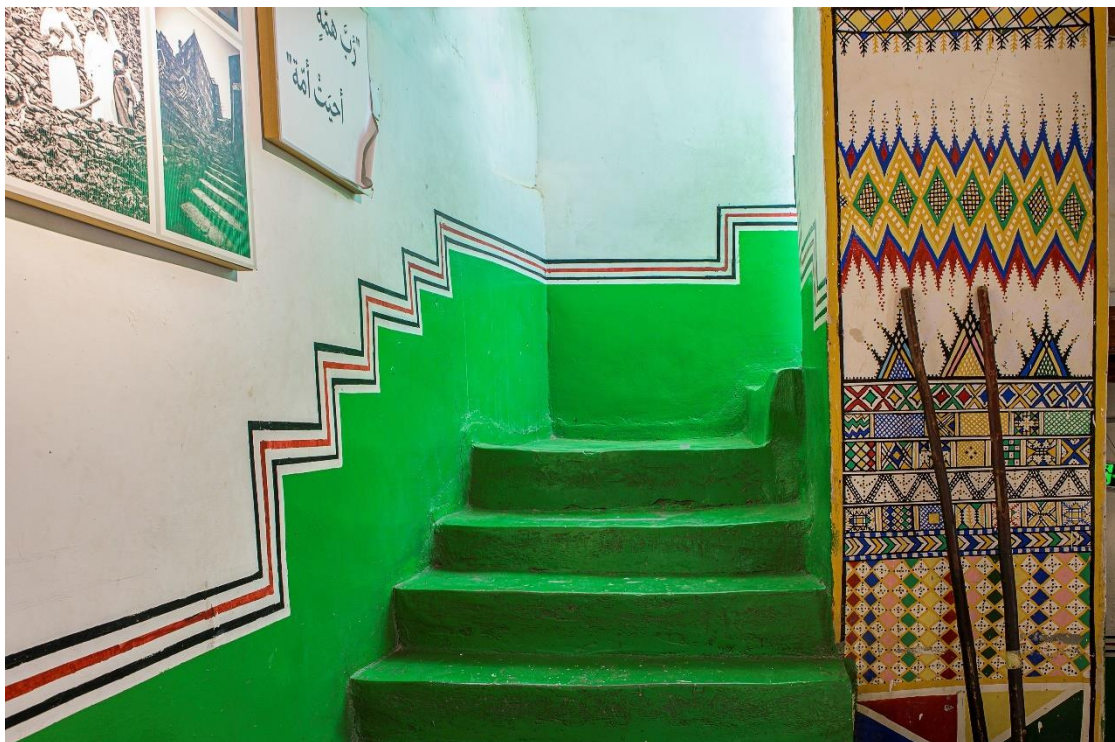
Εικόνα 2.1.18. Εσωτερική πόρτα του Men of the Brightest Heritage Museum με Al-Qatt Al-Asiri, Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022

¹² Rijal Almaa, Ανακτήθηκε 20.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Rijal_Almaa

¹³ Al-Qatt_Al-Asiri, Ανακτήθηκε 21.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Qatt_Al-Asiri

Εικόνα 2.1.19. Αίθουσες Εκθεμάτων του Men of the Brightest Heritage Museum με τοιχογραφίες Al-Qatt Al-Asiri, Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.20. Το κλιμακοστάσιο του Men of the Brightest Heritage Museum με τοιχογραφίες Al-Qatt Al-Asiri, Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.21. Αίθουσα του *Men of the Brightest Heritage Museum* με τοιχογραφίες *Al-Qatt Al-Asiri*, Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.22. Ο οικισμός από παράθυρο του *Men of the Brightest Heritage Museum*, Rijal Almaa Heritage Village, Asir, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Το χωριό έχει τιμηθεί με το βραβείο «Mudon» των Αραβικών Πόλεων για την αρχιτεκτονική του κληρονομιά και είναι υποψήφιο από το 2018 για ένταξη από την Unesco στον Κατάλογο των “Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς”.

Δυστυχώς, δεν συναντήσαμε τους Λουλουδάνθρωπους, τους “Flower Men” του Asir, άνδρες και παιδιά που φορούν στεφάνια από βότανα και λουλούδια στα μαλλιά τους. Η επαφή μαζί τους είναι δύσκολη και μόνο η τύχη μπορεί να συντελέσει σε κάποια μεμονωμένη συνάντηση ή να σε δεχθούν στα χωριά τους με ειδική άδεια. ¹⁴

Καθ’ οδόν της επιστροφής μας στην **Abha**, σε ένα πρατήριο καυσίμων, μια ομάδα ανδρών, συγκέντρωναν χρήματα για το γαμήλιο δώρο φίλου τους, στο καπό ενός αυτοκινήτου. Αποδέχθηκαν με ευχαρίστηση την φωτογράφισή τους, προσφέροντας μου κάποια ιδιαίτερα πορτρέτα.

Εικόνα 2.1.23. Συλλέγοντας χρήματα για το γαμήλιο δώρο, σε ένα πρατήριο καυσίμων μεταξύ *Rijal Almaa* και *Abha*, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

¹⁴ Lafforgue, Eric, (2019) *The Flower Men of Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 15.03.2022 από <https://www.aljazeera.com/gallery/2019/3/12/the-flower-men-of-saudi-arabia>

Εικόνα 2.1.24. Ένα χαμόγελο καρδιάς. Σε ένα πρατήριο καυσίμων μεταξύ Rijal Almaa και Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.25. Με μια αμήχανη ηρεμία και μια σπίθα χαμόγελου. Σε ένα πρατήριο καυσίμων μεταξύ Rijal Almaa και Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσίασε ο περίπατος μας αργά το απόγευμα στην High City, σε ένα ύψωμα με θέα τα περιβάλλοντα βουνά, ένα χώρο αναψυχής και αγορών, όπου έγινε η πρώτη επαφή μας με τους κατοίκους.

Εικόνα 2.1.26. Άποψη των βουνών Asir από την High City, Αβχα, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.27. Στον δρόμο ανάβασης στην High City υπό το βλέμμα του Βασιλέα, του Διαδόχου και των Πριγκίπων, Αβχα, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Ιδιαίτερα κοινωνικοί και φιλικοί, μας καλωσόριζαν, επιζητώντας τον διάλογο μαζί μας, δίχως να είναι αρνητικοί στον φακό μου. Κι όχι μόνο οι άνδρες, αλλά και οι γυναίκες, καλυμμένες με abaya και niqāb, στήνονταν στον φακό μου σχηματίζοντας με τα δάχτυλα τους το σήμα της νίκης αλλά και καρδούλες.

Εικόνα 2.1.28. Φιλικά χαμόγελα καλωσορίσματος, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.29. Καρδούλες, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Ελάχιστες ήταν οι αρνήσεις για φωτογράφιση, παρά του ότι βρισκόμασταν στον συντηρητικό νότο. Αυτό έδωσε ελπίδες για μεγαλύτερη ελευθερία έκφρασης στον φιλελεύθερο βορρά!

Εικόνα 2.1.30. Καμαρωτοί με *Jambiyas*¹⁵ και σπαθί, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.31. Συναπαντήματα, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

¹⁵ *Jambiya*, Ανακτήθηκε 8.04.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Jambiya>

Εικόνες 2.1.32., 2.1.33. Σπιλιστική εμφάνιση με κόκκινο βελούδινο σακάκι πάνω από το thobe¹⁶ του, και περίτεχνο δέσιμο ghutra¹⁷ με egal¹⁶ στο κεφάλι του, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.34. Συνοδεύει και προστατεύει τις τέσσερις γυναίκες από αδιάκριτες κάμερες, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

¹⁶ Sandeen, Del, *Saudi Arabia Mens Clothing*, Ανακτήθηκε 10.04.2022 από https://mens-fashion.lovetoknow.com/Saudi_Arabia_Mens_Clothing

¹⁷ Khan, Ali Ghazanfar, *Not just a checkered scarf*, Ανακτήθηκε 10.04.2022 από <https://www.arabnews.com/fashion/news/769871>

Εικόνα 2.1.35. Μαλαισιανές τουρίστριες, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.36. Αναμονή έξω από το τζαμί, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.37. Απασχολημένοι με το κινητό τους τηλέφωνο, μετά από την φωτογράφιση της θέας, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.38. Νύχτα με “χιόνι”, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.39. Νυχτερινός περίπατος με “χιόνι”, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.40. Φωτογραφίζοντας την νύχτα με “χιόνι”, High City, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Το “Fatima Museum of home decoration and women's clothes” που επισκεφτήκαμε στην συνέχεια, παρουσιάζει μικρό ενδιαφέρον, κι αυτό για τα γραμμικά σχέδια Al-Qatt Al-Asiri, που συναντήσαμε στο “Men of the Brightest Heritage Museum” στο Rijal Almaa, που εδώ τα θαυμάσαμε και σε υφαντά υφάσματα, πέραν των τοιχογραφιών.

Εικόνα 2.1.41. *Fatima Museum*, Αβχα, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.42. Πανώ με γραμμικά σχέδια Al-Qatt Al-Asiri στο *Fatima Museum*, Αβχα, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.43. Πανό και υφαντά υφάσματα με γραμμικά σχέδια Al-Qatt Al-Asiri στο Fatima Museum, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.44. Πόρτα με χαραγμένα τα γραμμικά σχέδια Al-Qatt Al-Asiri στο Fatima Museum, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.45. Παλαιά κοσμήματα και ενδυμασίες στο Fatima Museum, Abha, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022.

Η περιήγηση μας στην πόλη της Abha, ξεκίνησε την άλλη ημέρα, με το ανάκτορο Shadda Palace που χτίστηκε το 1927 μ.Χ. εξ ολοκλήρου από λάσπη και ξύλο. Δυστυχώς το είδαμε μόνο εξωτερικά, λόγω των εν εξελίξει εργασιών ανακαίνισης.

Εικόνα 2.1.46. Εξωτερική όψη του *Shadda Palace*, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Κλειστό και το υπό αποκατάσταση 260 ετών ιστορικό χωριό Al-Muftaha, με κτίσματα του παραδοσιακού στυλ κατασκευής της περιοχής Asir, που αναπαλαιώνονται με τις παραδοσιακές τεχνικές και με βασικά υλικά τη λάσπη και την πέτρα. Εκεί στεγάζεται σήμερα το Αρχαιολογικό Μουσείο και το Πολιτιστικό Κέντρο της πόλης.

Χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον το ονομαζόμενο “ Tuesday Market” (Παζάρι της Τρίτης), όπου βρίσκει κανείς τα πάντα, από τοπικά φρούτα και λαχανικά, τρόφιμα και μπαχαρικά, μέχρι ενδύματα και χειροτεχνήματα. Οι πελάτες ήταν λίγοι, ίσως επειδή ήταν Σάββατο και όχι Τρίτη, ίσως επειδή ήταν πρωί, και παραδοσιακά οι Άραβες ψωνίζουν απογευματινές και βραδυνές ώρες.

Εικόνες 2.1.47., 2.1.48. Στο “Tuesday Market”, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.1.49., 2.1.50. Στο “Tuesday Market”, Αβχα, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.1.51., 2.1.52. Στο “Tuesday Market”, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.1.53., 2.1.54. Στο “Tuesday Market”, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.1.55., 2.1.56. Στο “Tuesday Market”, Αβχα, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.1.57. Το σύνθημα της νίκης στο “Tuesday Market”, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Την ώρα που έφευγα συνάντησα τον διάσημο ρεπόρτερ και παρουσιαστή του CNN Richard Quest ¹⁸ ο οποίος, μετά από αναζήτηση και καταγραφή από την κάμερα του συνεργείου του διαφόρων τοπικών χειροτεχνημάτων, επέλεξε φεύγοντας ένα ψάθινο πλατύγυρο καπέλλο. Ήταν μεγάλη η προσπάθειά του να αποφύγει τον φακό μου, αλλά πρόλαβα και κατέγραψα κάποιες στιγμές του ρεπορτάζ του.

¹⁸ Anchors & Reporters, CNN, *Richard Quest*, Ανακτήθηκε 26.03.2022 από http://edition.cnn.com/CNN/anchors_reporters/quest.richard.html

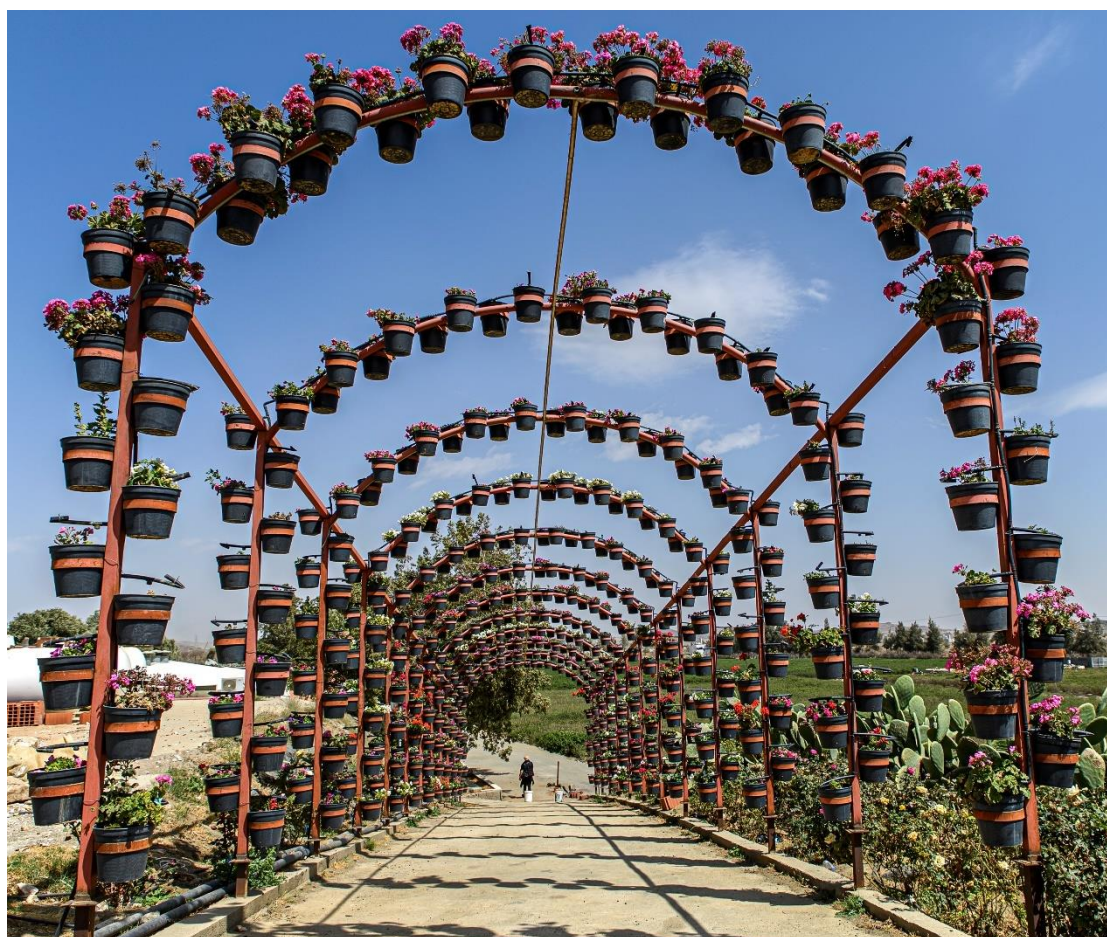

Εικόνες 2.1.58., 2.1.59. Ο παρουσιαστής του CNN Richard Quest στο "Tuesday Market", Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

2.2. Στις Εσχατιές του Νότου

Φύγαμε από το “Tuesday Market” και την Abha και κατευθυνθήκαμε νότια με κατεύθυνση και προορισμό την πόλη Najran, 280 χλμ από την Abha, στην ζώνη γειννίασης της χώρας με την Υεμένη.

Μετά απο μια σύντομη στάση σε μια **Φάρμα Ρόδων**- χωρίς ρόδα λόγω εποχής - φτάσαμε στην πόλη **Chamis Mushait**, όπου βρήκαμε κλειστό το πολύχρωμο Bin Hamsan house ¹⁹, ένα πέτρινο παλάτι, ανακατασκευασμένο και διασκευασμένο σε τουριστικό χωριό και Μουσείο, διακοσμημένο με τοπικά μοτίβα και επιγραφές Al-Qatt.

Εικόνα 2.2.1. Στην Φάρμα Ρόδων, Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

¹⁹ Ibn Hamsan Village, Ανακτήθηκε 12.04.2022 από <http://www.samallaghi.com/aseer-ibn-hamsan-village.html>

Εικόνες 2.2.2., 2.2.3. Στην Φάρμα Ρόδων, Αβχα, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.2.4., 2.2.5. *Εξωτερική όψη του Bin Hamsan house, Chamis Mushait, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.*

Εικόνες 2.2.6., 2.2.7., 2.2.8. Εξωτερική όψη του Bin Hamsan house, Chamis Mushait, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Επόμενη στάση το ιστορικό χωριό **Al Jahamah**, ενταγμένο στο πρόγραμμα αποκατάστασης των παραδοσιακών οικισμών της Σαουδικής Αραβίας μέχρι το 2030. Οι εργασίες αποκατάστασης δεν είχαν ξεκινήσει και ήταν εμφανής η φθορά του χρόνου στον εγκαταλελειμμένο οικισμό.

Τα κτίσματα του χωριού είναι κατασκευασμένα με μικτή κατασκευή από πέτρα, σχιστόλιθο και κόκκινη λάσπη, με πολύ μικρά ανοίγματα και λευκή επιστέγαση στηθαίου. Η προσθήκη σε πυκνή διάταξη των οριζόντιων σειρών σχιστόλιθων, πέραν του χαρακτηριστικού του αρχιτεκτονικού στοιχείου, συμβάλλει κυρίως στην εκτροπή της βροχής από τους τοίχους των σπιτιών.²⁰

Παρεμφερούς κατασκευής και μορφής κτίσματα είναι διάσπαρτα σε όλη την διαδρομή από την Abha - ειδικά στο τμήμα της επαρχίας Sarat Abidah - κατάλοιπα από παλαιούς οικισμούς, ενταγμένα στον αστικό ιστό των νέων πόλεων και οικισμών, που έχουν αναπτυχθεί περίξ αυτών μετά την ερημοποίηση τους.

Εικόνα 2.2.9. *Al Jahamah*, Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

²⁰ Klingmann, Anna (2022), *Adaptive Reuse Strategy for Abandoned Historic Villages in Asir (Saudi Arabia): A Participatory Approach*, PDF, σελ. 15, Ανακτήθηκε 16.04.2022 από https://www.researchgate.net/publication/358731684_Adaptive_Reuse_Strategy_for_Abandoned_Historic_Villages_in_Asir_Saudi_Arabia_A_Participatory_Approach

Εικόνες 2.2.10., 2.2.11. *Al Jahmah*, Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.2.12. *Al Jahamah, Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.*

Εικόνα 2.2.13. *Παρέμβαση σε παραδοσιακό κτίσμα, με τοποθέτηση μεταλλικής επίστεψης και επικάλυψης της όψης. Al Jahamah, Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.*

Λίγο μετά την αναχώρηση μας, σε μια στάση ανεφοδιασμού, συναντήσαμε μια οικογένεια, που με εκδηλώσεις ενθουσιασμού μας καλωσόρισαν στην χώρα.

Εικόνα 2.2.14. Καλωσόρισμα και φωτογραφική καταγραφή. Asir, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Προχωρώντας νότια και κατεβαίνοντας από την οροσειρά Asir η μορφή των κτισμάτων των παραδοσιακών παλαιών οικισμών αλλάζει, παραπέμπει στην αρχιτεκτονική των πολυόροφων κτισμάτων της Υεμένης, κατασκευασμένων από τούβλα λάσπης, ξύλα, και λάσπη με άχυρα για υλικό συνδεσης, πλήρωσης και επίχρισης. Το χωρίς παράθυρα ισόγειο χρησιμοποιείται ως αποθηκευτικός χώρος τροφίμων και άλλων ειδών, ενώ οι όροφοι για κατοίκηση. Ανεβαίνοντας από όροφο σε όροφο, τα παράθυρα μεγαλώνουν για μεγαλύτερο φωτισμό κι αερισμό.

Το παραδοσιακό χωριό **Dhahram Al Janoub**²¹, σε ένα οροπέδιο των βουνών Sarawat, 15 χλμ από τα όρια της επαρχίας Asir από της επαρχίας Najran, είναι χαρακτηριστικό δείγμα αυτής της αρχιτεκτονικής. Είναι ένα από αυτά τα χωμάτινα χωριά (λασποχώρια) με πολυόροφα κτίρια, τα περισσότερα εγκαταλελειμένα από τους κατοίκους τους, οι οποίοι μετεγκαταστάθηκαν στον παραπλεύρως κείμενο σύγχρονο οικισμό.

²¹ Egal, Florent, *A traditional village at the crossroads of different styles of architectures*, Ανακτήθηκε 16.04.2022 από <https://www.saudiarabiaturismguide.com/dhahran-al-janub/>

Εικόνα 2.2.15. Η είσοδος του *Dhahram Al Janoub* με τον συμπαθέστατο φύλακα του, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.2.16. Άποψη του *Dhahram Al Janoub*, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Είναι το πιο καλοδιατηρημένο, αποκατεστημένο, παραδοσιακό χωριό στο νότο της χώρας και γι' αυτό το λόγο το πιο γνωστό, αν και, όπως μας είπε με νοήματα ο συμπαθέστατος κωφάλαλος φύλακας, οι επισκέπτες είναι λίγοι, κι εμείς είμασταν στους μόλις 500 ξένους που επισκέφθηκαν το χωριό, έως τότε.

Κάποια από τα κτίσματα έχουν υποστεί μεγάλες ζημιές ή έχουν καταρρεύσει από την εγκατάλειψη και τις καιρικές συνθήκες, αλλά το μεγαλύτερο μέρος του οικισμού παραμένει όρθιο και δεν έχει χάσει τίποτα από τη γοητεία του, με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της μοναδικής τέχνης των μαστόρων του.

Κατά μήκος των γραφικών σοκακιών του οικισμού υπάρχουν ακόμη πινακίδες με χαραγμένα ονόματα. Ελάχιστοι άνθρωποι, κυρίως επισκέπτες, κυκλοφορούσαν στον οικισμό.

Περπατώντας στα γραφικά σοκάκια και θαυμάζοντας την αρχιτεκτονική των κτιρίων του οικισμού, αισθανθήκαμε την μαγεία μιας περασμένης εποχής και τη ζωή που ζωντάνευε τον οικισμό πριν από λίγα χρόνια.

Εικόνα 2.2.17. Άποψη του *Dhahram Al Janoub*, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.2.18. Άποψη του *Dhahram Al Janoub*, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.2.19. Άποψη του *Dhahram Al Janoub* με το πηγάδι, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.2.20., 2.2.21, 2.2.22, 2.2.23. Στα σοκάκια του Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.2.24. Σαν αερικό στα σοκάκια του *Dhahram Al Janoub*, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

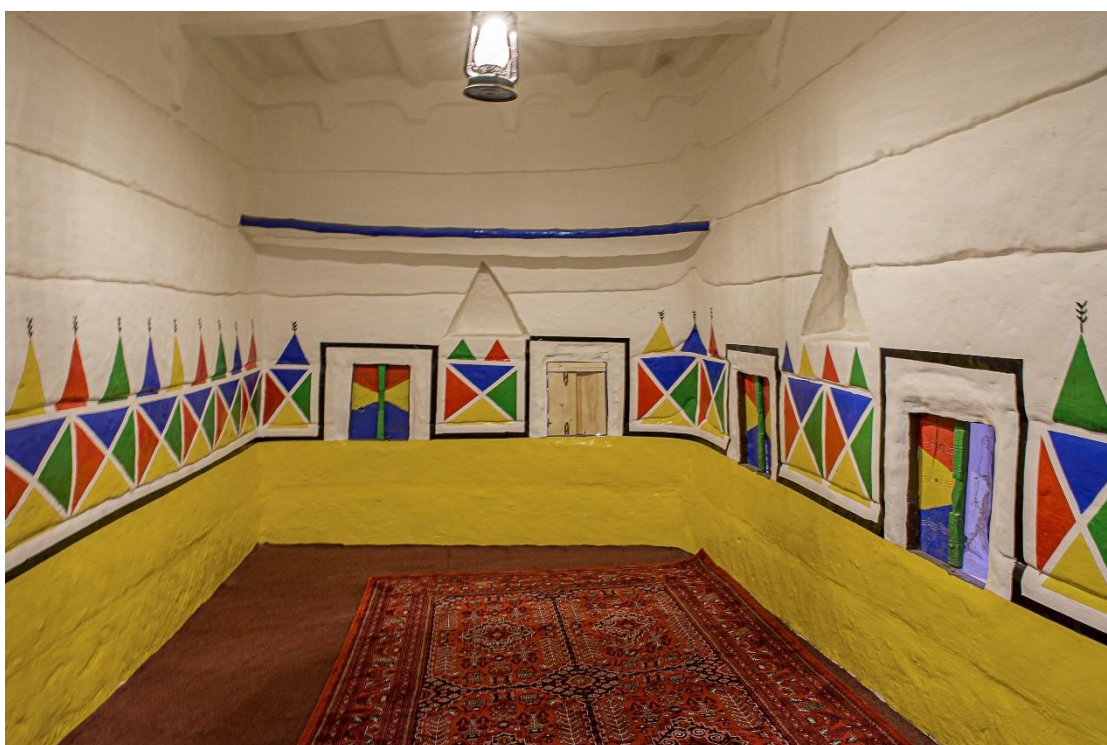

Εικόνα 2.2.25. Στα άδυτα του τζαμιού, Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Ένας από τους κυβερνητικούς αξιωματούχους της περιοχής έσπευσε να μας καλωσορίσει, να μας ξεναγήσει στον οικισμό, και να μας προσκαλέσει στο υπό ανακαίνιση πατρογονικό του σπίτι. Ετσι μπορέσαμε και θαυμάσαμε το εσωτερικό ενός παραδοσιακού σπιτιού του οικισμού, με καφέ Gahwa και χουρμάδες, καθισμένοι στους παραδοσιακούς sofas.

Εικόνα 2.2.26. Ο αξιωματούχος της περιοχής (στο μέσον με το γκρι thobe) με φίλους του, καθισμένοι στους παραδοσιακούς sofas του σπιτιού του, Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.2.27. Εσωτερικός χώρος του σπιτιού, Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.2.28., 2.2.29. Το κλιμακοστάσιο του σπιτιού, Dhahram Al Janoub, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

2.3. Στα Σύνορα με την Υεμένη

Αργά το βράδυ φτάσαμε στην **Najran**²². Η περιοχή της Najran είναι ένα κομμάτι γης ανάμεσα σε δύο κόσμους. Από τη μία πλευρά, όπως και στη γειτονική επαρχία Asir, υψώνονται τα καταπράσινα βουνά Sarawat κι από την άλλη, στο νοτιοδυτικό τμήμα, εκτείνεται μια από τις πιο άνυδρες ερήμους στον κόσμο, η Rub' Al-Khali, επονομαζόμενη ως "Empty Quarter"²³.

Είναι επίσης ένα κομμάτι γης ανάμεσα στους αρχαίους πολιτισμούς, κόμβος για αιώνες κύριων διαδρομών του εμπορίου, της "Διαδρομής του Θυμιάματος (Incense Trade Route)"²⁴, με καραβάνια λιβανιού, μύρου και άλλων πολύτιμων εμπορευμάτων που προέρχονταν από τα νότια αραβικά βασίλεια με κατεύθυνση τις χώρες της Μεσογείου και της Ασίας.

Σήμερα είναι η περιοχή που ζούν πολλοί σίτες μουσουλμάνοι, οι περισσότεροι Υεμενίτες ή με μικτή καταγωγή. Είναι και η περιοχή που οι ταξιδιωτικές Οδηγίες των κρατών²⁵, και κατ' επέκταση όλοι οι ταξιδιωτικοί οδηγοί, συνιστούν αποτρεπτικά για ταξίδια, λόγω της εμπόλεμης κατάστασης της Σαουδικής Αραβίας με τους αντάρτες Houthis της Υεμένης.

Σχεδιάγραμμα 3. Ταξιδιωτική Οδηγία Ηνωμένου Βασιλείου για Σαουδική Αραβία.

²² Najran, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Najran>

²³ Rub' Al-Khali, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Rub%27_al_Khali

²⁴ Incense Trade Route, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Incense_trade_route

²⁵ GOV.UK, Foreign travel advice Saudi Arabia, Ανακτήθηκε 3.05.2022 από <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/saudi-arabia>

Τα ερείπια της παλιάς (685 π.Χ.) περιτειχισμένης πόλης Ragmat, γνωστής σήμερα ως Al-Ukhduḍ ²⁶, στα νότια της Najran, ήταν ο πρώτος σταθμός της περιήγησης μας στην περιοχή. Ο πλούτος που απέφερε η θέση της στην “Διαδρομή του Θυμιάματος” είναι εμφανής στην κατασκευή των όμορφα δομημένων πέτρινων τοίχων με τις εξαιρετικές εγχάρακτες επιγραφές.

Εικόνες 2.3.1., 2.3.2. Στα ερείπια της Ragmat (Al-Ukhduḍ), Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

²⁶ Al-Ukhduḍ, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από <https://www.richardwilding.com/portfolio-item/najran-and-al-ukhdud/>

Εικόνες 2.3.3., 2.3.4, 2.3.5. Εγχάρακτες επιγραφές στα ερείπια της *Ragmat* (*Al-Ukhdud*), Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Επόμενος προορισμός μας το Emarah Palace, το μεγαλύτερο κτίριο της επαρχίας με επιφάνεια 625 τετραγωνικά μέτρα και με 65 αίθουσες και δωμάτια.²⁷

Εικόνες 2.3.6., 2.3.7. Τα τείχη και η είσοδος του Emarah Palace, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

²⁷ Emarah Palace, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από <http://www.samallaghi.com/najran-emarah-palace.html>

Χτίστηκε το 1944 μ.Χ. στη θέση ενός αρχαίου πηγαδιού, ομοίωμα του οποίου υπάρχει σε μια από τις αυλές του, και ακολουθεί την υεμενίτικη αρχιτεκτονική. Τα εκθέματα στους χώρους του αφηγούνται την ιστορία του.

Εικόνα 2.3.8. Εσωτερική Όψη του *Emarah Palace*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.9. Υπαίθριος χώρος στο *Emarah Palace*, με το ομοίωμα του αρχαίου πηγαδιού, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

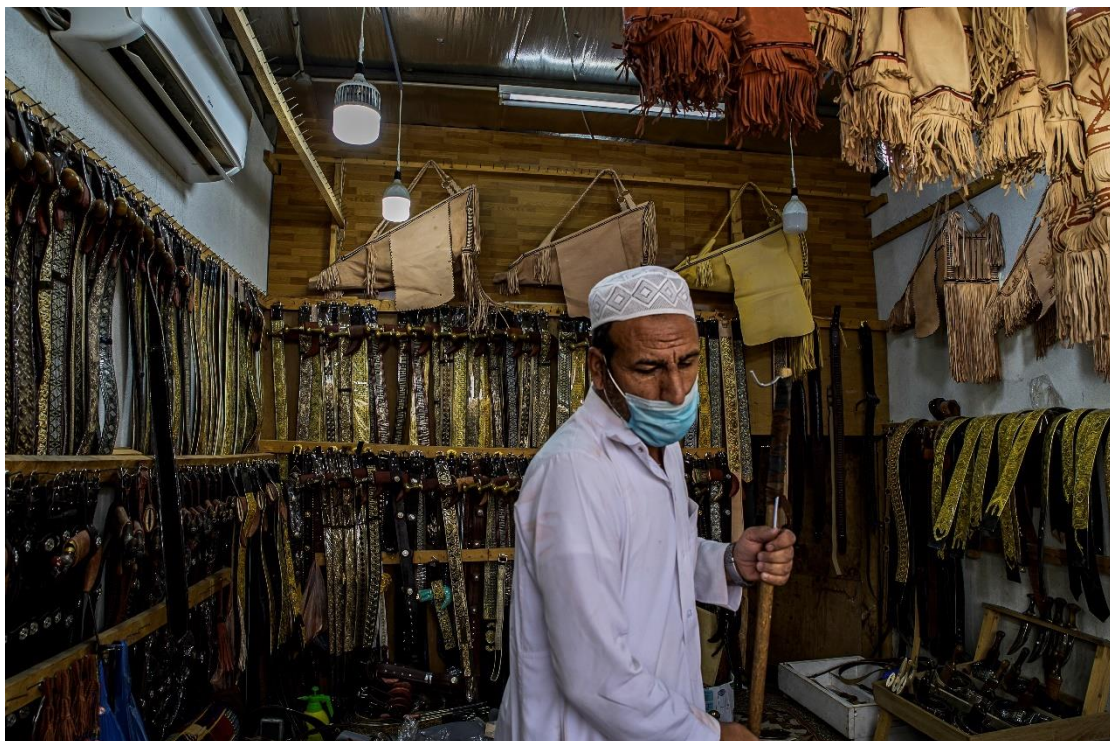
Εικόνες 2.3.10., 2.3.11., 2.3.12., 2.3.13. Στον εσωτερικό χώρο του *Emarah Palace*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Απέναντι από το παλάτι η αγορά Aba Al-Saud στο Al-Balad, έχει ιστορική σημασία λόγω των παραδοσιακών χειροτεχνημάτων για τα οποία είναι διάσημη η περιοχή, όπως τα σιλέτα Jambiyas²⁸ Najrani, πέραν από τα δερμάτινα είδη, κεντήματα και πηλίνα αγγεία.

Εικόνες 2.3.14., 2.3.15. Κατασκευάζοντας και πουλώντας Jambiyas, Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

²⁸ Jambiya, Ανακτήθηκε 8.04.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Jambiya>

Εικόνα 2.3.16. Περήφανος για την *Jambiya* του, Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.3.17., 2.3.18. Κατασκευάζοντας και πουλώντας *Jambiyas*, Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Αργά το απόγευμα επιστρέψαμε στην αγορά, για έναν τελευταίο περίπατο και κάποιες αγορές Jambiyas Najrani, που μας έδωσε και τις τελευταίες εικόνες και το χαμόγελο των φιλόξενων ανθρώπων του τόπου.

Εικόνα 2.3.19. Κατασκευάζοντας και πουλώντας Jambiyas, Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.20. Στο Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.3.21., 2.3.22. Καλωσορίσματα, Aba Al-Saud, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Κι ενώ κατευθυνόμεθα στο Παλάτι ΑΙ-Ααη, το οποίο, προς μεγάλη μας απογοήτευση, μάθαμε ότι είναι κλειστό, ήλθε να μας καλωσορίσει στην πόλη ο Ibrahim, ο γιος του Abdullah ΑΙΜακrame, του Σίιτη ηγέτη της περιοχής. Η Σαουδική Αραβία είναι το κέντρο του μουσουλμανισμού με την πλειοψηφία 75-90% Σουνίτες με το υπόλοιπο 10-25% Σίίτες ²⁹. Σίίτες είναι επί το πλείστον οι κατοικούντες στον νότο, στα σύνορα με την Υεμένη.

Ο Abdullah ΑΙ Makrame μας καλωσόρισε μέσω Skype από την Μέκκα, ο δε γιός του, ο Ibrahim, μας οδήγησε στον πατρογονικό σπίτι, έναν υεμενίτικο πύργο, πάνω σε ένα βράχο, πράγμα σύνηθες στην υεμενίτικη αρχιτεκτονική, όπου όλα τα εμβληματικά κτίρια είναι κτισμένα πάνω σε βράχους.

Εικόνα 2.3.23. Ο *Ibrahim ΑΙ Makrame* μπροστά στον οικογενειακό Πύργο, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.24. Ανεβαίνοντας στον Πύργο των *ΑΙ Makrame*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

²⁹ *Religion in Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 15.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Saudi_Arabia

Εικόνα 2.3.25. Ανεβαίνοντας την εσωτερική κλίμακα προς την ταράτσα του Πύργου των *Al Makrame*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.26. Ο *Ibrahim Al Makrame* με τον ξεναγό μας *Zaki Ahmed* στην ταράτσα του Πύργου των *Al Makrame*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Με μέριμνα του Ibrahim το Al-Aan Palace ³⁰ άνοιξε για να μας υποδεχθεί. Είναι ένα υεμενίτικο κάστρο του 1688 μ.Χ., κτισμένο από χωμάτινα τούβλα και λάσπη σαν υλικό πλήρωσης και επίχρισης, με θέα ολόκληρη την πόλη, την κοιλάδα, το Wadi Najran, το βουνό Raoum και τις φυτείες φοινίκων και τα γύρω χωριά.

Εικόνα 2.3.27. Το Al-Aan Palace, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.28. Η θέα δυο υεμενίτικων πύργων από τον περίβολο του Al-Aan Palace, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

³⁰ *The Al-Aan Palace, a little-known architectural jewel* (2019), Ανακτήθηκε 3.05.2022 από <https://kawa-news.com/en/the-al-aan-palace-a-little-known-architectural-jewel/>

Εικόνες 2.3.29., 2.3.30. Το κλιμακοστάσιο του *Al-Aan Palace*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Κατεβαίνοντας από το Al-Aan Palace ο Ibrahim μας επεφύλασσε μια έκπληξη.
Μια επίδειξη των ιππευτικών ικανοτήτων δυο νεαρών ιππέων.

Εικόνες 2.3.31., 2.3.32. Επίδειξη ιππευτικών ικανοτήτων, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Μεσημέρι πλέον και ο Ibrahim μας προσέφερε γεύμα σε ένα παραδοσιακό εστιατόριο. Το γεύμα σερβιρίζονταν σε χάρτινα τραπεζομάντηλα στο καλυμένο με χαλιά δάπεδο, σε μικρά seraré στην περίμετρο της αίθουσας.

Εικόνες 2.3.33., 2.3.34. Τρώγοντας σε παραδοσιακό εστιατόριο στην Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.3.35., 2.3.36. Τρώγοντας σε παραδοσιακό εστιατόριο στην Najran,, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Ακολουθήσαμε τον κανόνα και απολαύσαμε Mandi, ένα υεμενίτικο φαγητό με κρέας με ρύζι και μπαχαρικά, που μαγειρεύεται σε υπόγειο φούρνο και στη συνέχεια καπνίζεται σε κάρβουνα. Το ιδιαίτερο φαγητό μας το απολαύσαμε υπό το τσαχπίνικο βλέμμα μιας μικρούλας, που έκανε τα πάντα για να τραβήξει την προσοχή μου, επιζητώντας τον φακό μου.

Εικόνα 2.3.37. Ποζάροντας στο παραδοσιακό εστιατόριο στην Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Διακαής πόθος μου ήταν να επισκεφθούμε τα παλαιά παραδοσιακά χωριά στα νότια της Najran, πράγμα σχεδόν ανέφικτο, λόγω της άμεσης γειτνίασής τους με τα σύνορα με την Υεμένη. Για τον Ibrahim όμως όλα ήταν εφικτά, οι απαγορεύσεις ήρθαν, και με την συνοδεία του, επισκεφθήκαμε τους παραδοσιακούς οικισμούς **Al Khrem** και **Al Monajem**, μόλις 5χλμ από τα σύνορα. Τα πολυώροφα κτίρια τους σε μορφή και τρόπο κατασκευής της υεμενίτικης αρχιτεκτονικής της ερήμου³¹, θυμίζουν τα κτίρια της Shibam στην Υεμένη, που χαρακτηρίζεται ως "the oldest skyscraper city in the world" ³².

Με ευχαρίστηση διαπιστώσαμε ότι έχουν ξεκινήσει τα έργα αποκατάστασης των παλαιών κτισμάτων αλλά και ανέγερσης νέων, σύγχρονων με τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό και την τεχνοτροπία των παλαιών κτισμάτων.

³¹ Lemmin-Woolfrey, *Ulrike*, (2021), Ανακτήθηκε 4.05.2022 από <https://www.bbc.com/travel/article/20211004-yemens-ancient-soaring-skyscraper-cities>

³² *Shibam*, Ανακτήθηκε 4.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Shibam>

Εικόνες 2.3.38., 2.3.39. Πολιώροφα κτίρια στον παραδοσιακό οικισμό Al Khrem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Τα βαριά σύννεφα που έδιναν μια δραματικότητα στο όλο σκηνικό, άρχισαν να υποχωρούν, παραμένοντας ωστόσο σε σχετική επάρκεια, έτσι ώστε να ενισχύεται η δυναμικότητα της όλης σύνθεσης.

Εικόνα 2.3.40. Στον παραδοσιακό οικισμό Al Khrem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.41. Αποκατεστημένο κτίριο στον παραδοσιακό οικισμό Al Khrem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.3.42., 2.3.43. Ο παραδοσιακός οικισμός *Al Khrem*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.44. Στον παραδοσιακό οικισμό *Al Khrem*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.45. Ο παραδοσιακός οικισμός *Al Khrem*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.46. Αποκατεστημένα πυργόσπιτα στον οικισμό Al Monajem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.47. Αποκατεστημένο πυργόσπιτο στον οικισμό Al Monajem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.48. Το αποκατεστημένο Al Monajem Palace, στον οικισμό Al Monajem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.3.49. Φωτογραφίζεται στην δύση του ηλίου, στα τείχη του αποκατεστημένου Al Monajem Palace, στον οικισμό Al Monajem, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Κι ενώ ο ήλιος έδυε και είχα ολοκληρώσει την φωτογράφιση μου και ξεκίνησα να φύγω – οι φίλοι μου είχαν ήδη επιβιβαστεί στα αυτοκίνητα -, εμφανίστηκε ξαφνικά μπροστά μου ένας νεαρός πάνω σε ένα λευκό ξεσαμάρωτο άλογο. Του υπέδειξα το κάδρο μου και αμέσως κατευθύνθηκε εκεί και άρχισε να μου επιδεικνύει της ιππευτικές του ικανότητες.

Εικόνες 2.3.50, 2.3.51. Επίδειξη ιππευτικών ικανοτήτων στον υεμενίτικο οικισμό *Al Monajem*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Μετά από 1,5 λεπτό θεώρησε ότι μου έδειξε επαρκώς τις ιππευτικές του ικανότητες, και απομακρύνθηκε, δεχόμενος με ένα νεύμα, αμίλητος κι ανέκφραστος, τις ευχαριστίες μου. Κι εγώ, η τυχερή, κατευθύνθηκα στους φίλους μου, που έκπληκτοι παρακολούθησαν την σκηνή, μη προλαβαίνοντας να αποβιβαστούν από τα αυτοκίνητα και να την απαθανατίσουν.

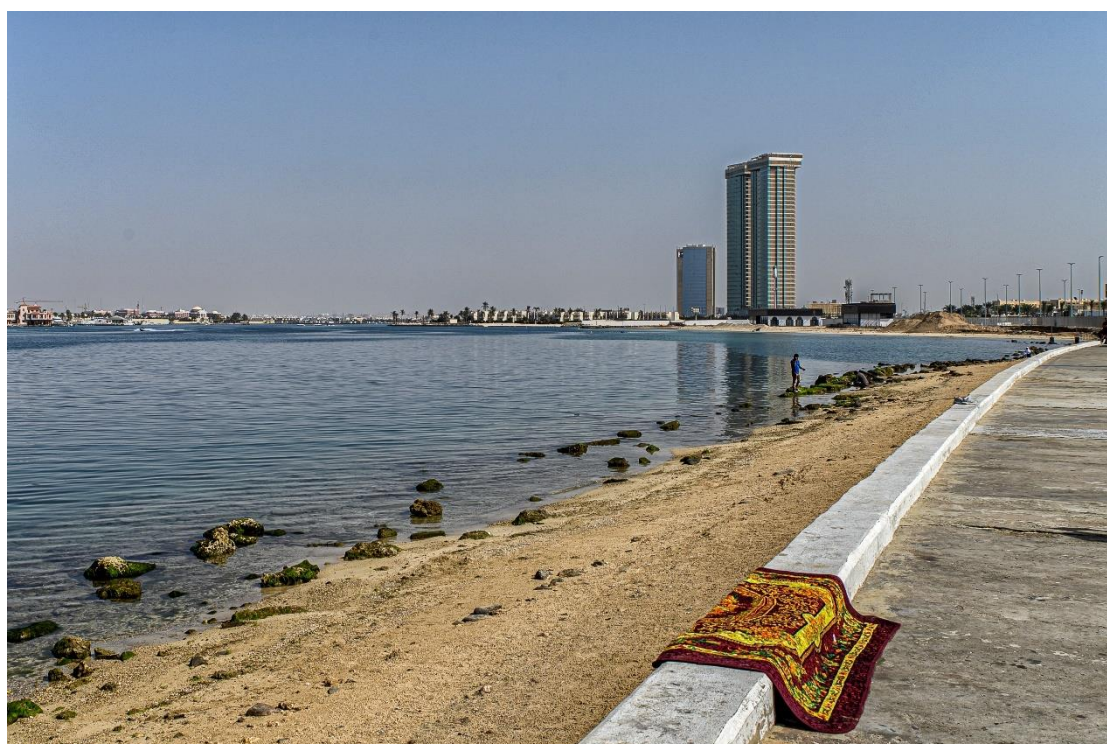
Εικόνα 2.3.52. Απογείωση ιππευτικών ικανοτήτων στον υεμενίτικο οικισμό *Al Monajem*, Najran, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022.

Εκείνο το βράδυ, το τελευταίο της περιπλάνησης μας στον δύσκολα προσβάσιμο νότο της χώρας, με τους φιλόξενους κατοίκους και τις μοναδικές εικόνες αυθεντικότητας, κοιμήθηκα με τις εικόνες της σκηνής του έφιππου, ατίθασου νεαρού. Τι πιο όμορφο, μεγαλύτερο δώρο για μένα, να φωτογραφίζω έναν έφιππο σε ένα λευκό άτι, σε ένα υεμενίτικο οικισμό, εκεί στα σύνορα της Υεμένης, στην δύση του ηλίου! Αυτή την αποχαιρετιστήρια σκηνή, την θεωρώ ένα προσωπικό δώρο κι ένα ευχαριστώ που οδήγησα τους φίλους μου - για πρώτη φορά μια παρέα Ελλήνων - στις εσχατιές της Σαουδικής Αραβίας.

2.4. Στη Νύφη της Ερυθράς Θάλασσας

Το να περιπλανηθείς στη **Jeddah**, σημαίνει να ξαναβρίσκεις τα βήματα των εμπόρων και των προσκυνητών, οι οποίοι για αιώνες συνωστίζονταν στους δρόμους της ακμάζουσας, κοσμοπολίτικης και αρτίστηκης πόλης, εμποτιζοντάς την με μια ζωντάνια και αμεσότητα που διαρκεί μέχρι και σήμερα.

Γνωστή ως “η Νύφη της Ερυθράς Θάλασσας”, είναι η εμπορική καρδιά του Βασιλείου, και η κύρια πύλη προς τη Mecca, την πιο ιερή πόλη του Ισλάμ που απέχει 65 χιλιόμετρα ανατολικά.³³ Ο αμίμητος συνδυασμός παλαιού και νέου την καθιστά ανάμεσα στα πιο μαγικά μέρη της χώρας για εξερεύνηση.

Εικόνα 2.4.1. Άποψη της Jeddah με το χαλάκι προσευχής σε πρώτο πλάνο, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Η εξερεύνησή μας ξεκίνησε από την καρδιά της πόλης που κτυπά στην Al-Balad, την ιστορική περιοχή της Τζέντα που χρονολογείται από τον 7^ο αιώνα.

Τα αμυντικά τείχη της Al-Balad γκρεμίστηκαν τη δεκαετία του 1940 και τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, όταν η Jeddah έγινε πλουσιότερη, λόγω της έκρηξης της τιμής του πετρελαίου. Τότε πολλοί κάτοικοι της Jeddah (Jeddawis) απομακρύνθηκαν από την Al-Balad και Αφρικανοί μετανάστες

³³ Jeddah, Ανακτήθηκε 6.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Jeddah>

εγκαταστάθηκαν στη θέση τους, δημιουργώντας μία από τις πλέον πολυφυλετικές γειτονιές του αραβικού κόσμου.³⁴

Περισσότερα από 400 ιστορικά κτίρια στην Al-Balad κατάφεραν να επιβιώσουν στο πέρασμα του χρόνου και στην εγκατάλειψη, για να μας πουν ιστορίες κατοίκων και εμπόρων που έπαιξαν σημαντικό κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό ρόλο στην πόλη.

Το 1991 ο Δήμος της Jeddah ίδρυσε την “Εταιρεία Ιστορικής Διατήρησης της Jeddah” για να αναδείξει την ιστορική αρχιτεκτονική και τον πολιτισμό της Al-Balad και το 2009 ιδρύθηκε η “Εταιρεία Αστικής Ανάπτυξης της Jeddah” για την αποκατάσταση της Al-Balad. Το 2009, η Al-Balad προτάθηκε από την Επιτροπή Τουρισμού και Αρχαιοτήτων της Σαουδικής Αραβίας για να προστεθεί στον κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO και η πρόταση έγινε δεκτή το 2014.³⁵ Το 2019, ο διάδοχος της Σαουδικής Αραβίας, Mohammed bin Salman, εξέδωσε βασιλικό διάταγμα με εντολή στο Υπουργείο Πολιτισμού να αποκαταστήσει 50 ιστορικά κτίρια στην πόλη.

Περιηγηθήκαμε τους στενούς δρόμους της παλαιάς πόλης απολαμβάνοντας την μοναδική ατμόσφαιρα και τα υπέροχα παλαιά κτίρια, όλα κατασκευασμένα με στοιχεία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής Hejazi. Κτίρια με περίτεχνη κοραλλιογενή τοιχοποιία (Manqabi)³⁶ από την Ερυθρά Θάλασσα, ξύλο τικ από τον Ινδικό Ωκεανό και προσόψεις στολισμένες με περίπλοκα δικτυωτά πλαίσια παραθύρων σε προεξοχή, Rawasheen με Mashrabiyyas και σκαλιστά πάνελ γύψου που φέρουν μοτίβα νοτιοασιατικής, ανατολικής Αφρικής και Λεβαντίνικης προέλευσης.³⁷

³⁴ *Journey through Jeddah's past* Ανακτήθηκε 6.05.2022 από <https://www.visitsaudi.com/en/see-do/itineraries/a-journey-through-jeddah-s-past>

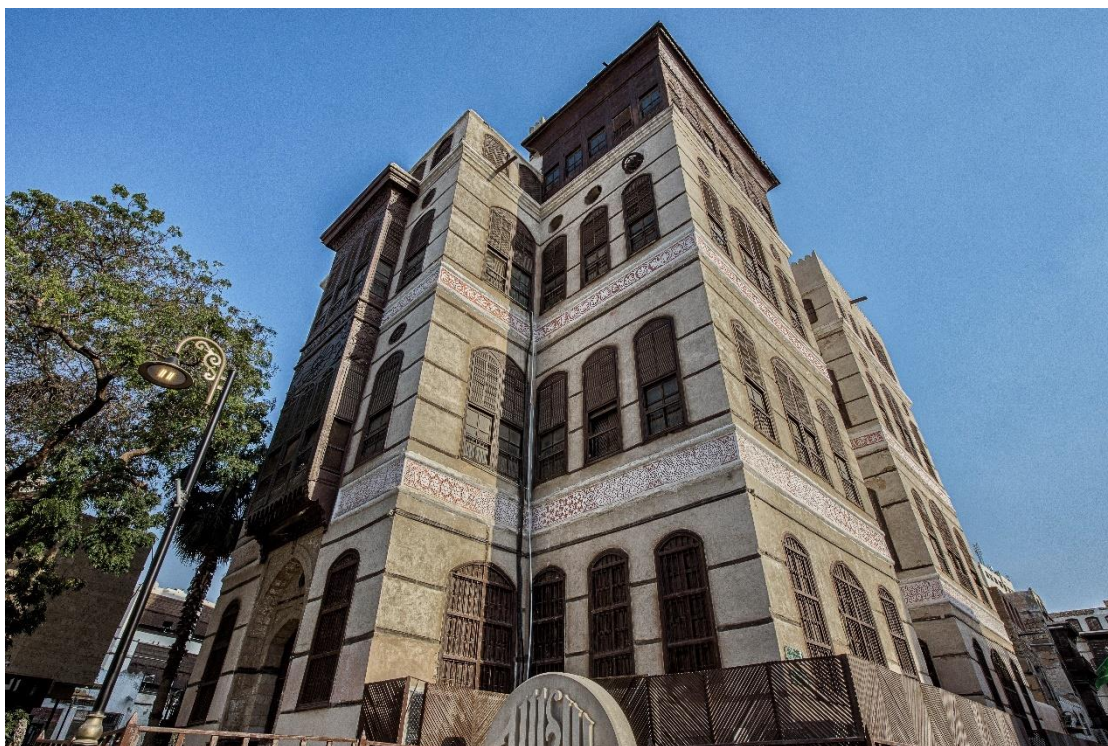
³⁵ *Al-Balad*, Ανακτήθηκε 6.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Balad,_Jeddah

³⁶ King, G. R. D., (1989), *BUILDING METHODS AND MATERIALS IN WESTERN SAUDI ARABIA*, Archaeopress, σελ. 71, Ανακτήθηκε 7.05.2022 από <https://www.jstor.org/stable/41223084>

³⁷ The Prince's Foundation, *TRADITIONAL ISLAMIC ARCHITECTURE ALIVE IN SAUDI ARABIA'S HISTORIC TOWN OF JEDDAH* Ανακτήθηκε 7.05.2022 από <https://princes-foundation.org/jeddah-jameel-house>

Εικόνα 2.4.2. Το πλέον φωτογραφιζόμενο κτίριο στην Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.3., 2.4.4. Παλαιά κτίρια στην *Al-Balad*, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.5. Το Μουσείο *Naseef House* στην *Al-Balad*, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.6. Πρόσοψη κτιρίου με δικτυωτά πλαίσια παραθύρων σε προεξοχή, Rawasheen με Mashrabiyyas, στην Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.7. Παλαιά κτίρια στην Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Ελάχιστη η ανθρώπινη παρουσία στα στενά σοκάκια της Al-Balad, αφού λίγα από τα παλαιά και μη ανακαινισμένα κτίρια είναι κατοικήσιμα, και οι περιπατητές και οι τουρίστες ελάχιστοι, μόνο μια παρέα Μαλαισιανών και μια Αμερικανών συναντήσαμε.

Εικόνες 2.4.8., 2.4.9., Στην Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.10., 2.4.11., 2.4.12., 2.4.13., Στην Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.14., 2.4.15., Στην Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.16. Ξεκούραση σε *Caffè*, με φόντο πανώ περιφραξης υπό αποκατάσταση κτιρίου, με σκίτσα των προσώπων, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.17. Μια παρέα των Μαλαισιανών φωτογραφίζεται στην Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Μετά την περιήγηση μας στα μοναδικά αυτά κτίρια, και ένα αραβικό καφέ σε ένα Caffè, κατευθυνθήκαμε στην πολύβουη γειτονιά Al-Mazloum για να δούμε το τζαμί Al Shafi'i και να περιηγηθούμε στο Souk Al Alawi.

Εικόνα 2.4.18. *Caffè*, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.19. Παλαιοπωλείο με φόντο τα παλαιά κτίρια της Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Το Al Shafi'i Mosque ήταν το πρώτο τζαμί που μας επιτρέπει να μπορούμε - έστω μόνο στην αυλή - οι γυναίκες με καλυμένο το κεφάλι και χωρίς παπούτσια. Είναι το μόνο γνήσιο παράδειγμα υποστυλίου τζαμιού και το παλαιότερο τζαμί της πόλης. Στην νοτιοδυτική γωνία του δεσπόζει ένας ογκώδης μιναρές ύψους περίπου όσο τα παρακείμενα κτίρια κατοικιών. Αυτό λόγω της επιθυμητής αρμονικής συνύπαρξης μεταξύ των αρχιτεκτονικών εκφράσεων των λειτουργιών των κατοικιών και των τζαμιών της πόλης.

Ανεγέρθη αρχικά από τον βασιλιά al-Muzaffar Sulayman της Υεμένης το 1250 και στη συνέχεια ανοικοδομήθηκε πλήρως - εκτός από τον μιναρέ - το 1539 από έναν Ινδό έμπορο ονόματι Khawaja Muhammad Ali, ο οποίος μετέφερε την ξυλεία και τα ξυλόγλυπτα από την Υεμένη.³²

Εικόνες 2.4.20., 2.4.21. *To Al Shafi'i Mosque*, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Το τζαμί βρίσκεται κατά μήκος ενός από τους δύο κύριους εμπορικούς άξονες Ανατολής-Δύσης, του Suq al-Jumu'ah, όπου είναι και η κύρια είσοδος του τζαμιού. Δίπλα στο τζαμί από τα δυτικά υπάρχουν χρυσοχόοι και παλιοί αργυροχόοι. Στα ανατολικά υπάρχει αγορά κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ενδυμάτων, γνωστή ιστορικά ως η αγορά των Βεδουίνων, προς την οποία κατευθυνόμαστε με προορισμό το Souk Al Alawi.

³⁸ Spahic, Omer (2020), *Al-Shafi'i mosque as the ancient mosque of Jeddah*, Ανακτήθηκε 8.05.2022 από <https://news.iium.edu.my/?p=137354>

Η αγορά του Suq al-Jumu'ah απλώνεται σαν λαβύρινθος, πέραν του κυρίως δρόμου, στα γύρω στενά σοκάκια, γεμίζοντας με χρώματα και μυρωδιές εξωτικών μπαχαρικών, όλη την περιοχή, μέχρι το Souk Al Alawi.

Εικόνες 2.4.22., 2.4.23., 2.4.24., 2.4.25. Στο Suq al-Jumu'ah, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Χαθήκαμε στα χρώματα και τις μυρωδιές των αυθεντικών αυτών souqs, και απολαύσαμε την εξωτική ατμόσφαιρα των παραδοσιακών αυτών αγορών.

Εικόνα 2.4.26. Στο Souq al-Jumu'ah, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.27. Βλέμμα στο διαφορετικό, στο Souq al-Jumu'ah, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.28., 2.4.29. Στο *Suq al-Jumu'ah*, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.30., 2.4.31. Στο *Suq al-Jumu'ah*, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.32., 2.4.33. Στο *Suq al-Jumu'ah*, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.34., 2.4.35. Στο *Suq al-Jumu'ah*, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.36., 2.4.37. Στο Souk Al Alawi, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.38. Στο *Souk Al Alawi*, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.39. Ψήνοντας καλαμπόκια στο *Souk Al Alawi*, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.40., 2.4.41. Στο Souk Al Alawi, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.42., 2.4.43. Στο Souk Al Alawi, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Η νύχτα άρχισε να πέφτει και διασχίζοντας στις γειτονιές Al-Sham, Al-Yemen και Al-Bahr, μακριά από την πολύβοη Al-Mazloum, απολαύσαμε την ιδιαίτερη ατμόσφαιρα του μισοσκόταδου στα σοκάκια με τα μοναδικά παλαιά κτίρια, τους λιγοστούς διαβάτες και τα ζωάκια της γειτονιάς.

Εικόνα 2.4.44. Τα παιδάκια παίζουν στο μισοσκόταδο βοηθώντας την μητέρα τους, Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.45. Βιαστικός στο μισοσκόταδο της Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.46. Αυτός και τα ζώακια της γειτονιάς στο μισοσκόταδο της Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.47. Μόνη στο μισοσκόταδο της Al-Balad, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Το λιμάνι είναι η καρδιά της Jeddah που χτυπά για αιώνες, διαδραματίζοντας πρωταρχικό ρόλο στη διαμόρφωση και την ανάπτυξη της πόλης. Η πολυσύχναστη Κεντρική Ψαραγορά της πόλης (Blue Fish Market) ζωντανεύει από το ξημέρωμα, πουλώντας πολύχρωμα φρέσκα ψάρια της Ερυθράς Θάλασσας.

Εικόνα 2.4.48. Πουλώντας ψάρια στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.4.49. Πουλώντας γαρίδες στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.4.50. Ο πάγος έχει περισσότερο ενδιαφέρον από τα ψάρια για τον νεαρό κύριο, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.51. Εκτιμώντας τα υπερμεγέθη ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.52., 2.4.53. Αγοράζοντας ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Λόγω της υψηλής περιεκτικότητας σε αλάτι της Ερυθράς Θάλασσας, τα ψάρια στην αγορά έχουν έντονα χρώματα, μοναδικές εικόνες για φωτογράφιση - η απαγόρευση φωτογράφισης στον χώρο παρακάμφθηκε γρήγορα και δίχως ιδιαίτερα προβλήματα.

Εικόνες 2.4.54., 2.4.55. Επιδεικνύοντας το ψάρι του, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Απολαύσαμε την φωτογενή πανδαισία ψαριών και ανθρώπων, σε μια εμπειρία προσφοράς πλήρους εξυπηρέτησης, που βιώσαμε κυρίως στην δεύτερη επίσκεψη μας, που πήγαμε για να γευτούμε τα ψάρια σε ένα ιδιαίτερο γεύμα. Λίγες μόνο ώρες μετά την αλίευση, τα ψάρια αγοράζονται, πληρώνονται, καθαρίζονται, πλένονται σε διαφορετικά τμήματα του ίδιου χώρου και κατόπιν μαγειρεύονται και σερβίρονται σε ένα παρακείμενο κτίριο.

Εικόνες 2.4.56., 2.4.57. Καθαρίζοντας ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.58., 2.4.59. Καθαρίζοντας ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.60. Πλένοντας ψάρια μετά τον καθαρισμό τους, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.61. Φιλετάροντας ψάρια, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.62. Περιμένοντας να καθαριστούν τα ψάρια του, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.63. Πληρώνοντας τον καθαρισμό των ψαριών του, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.64. Περιμένοντας να καθαριστούν τα ψάρια του, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.65. Φεύγει μετά τον καθαρισμό των ψαριών του, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.4.66., 2.4.67. Πολλά τα ψάρια που αγόρασε η κυρία και ο νεαρός μεταφέρει με καρότσι, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.4.68. Περιμένοντας τον σύζυγο που ψωνίζει, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.4.69. Περιμένοντας τον σύζυγο που ψωνίζει, στην Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Η πρώτη επίσκεψη μας στην αγορά ήταν νωρίς το απόγευμα. Την ώρα της αναχώρησης μας, ιδιαίτερη εντύπωση μας έκανε η εικόνα του οδηγού ενός λεωφορείου, να κοιμάται στον χώρο αποσκευών. Μια εικόνα που συνηγορεί στην επικρατούσα άποψη για τις συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών στην χώρα. «Η Σαουδική Αραβία είναι μια αξιοσημείωτη χώρα προορισμού για άνδρες και γυναίκες που διακινούνται με σκοπό την εργασία δουλείας και την εμπορική σεξουαλική εκμετάλλευση. Άνδρες και γυναίκες από την Κεντρική Ασία, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική και πολλές άλλες χώρες ταξιδεύουν οικειοθελώς στη Σαουδική Αραβία για να εργαστούν ως οικιακοί βοηθοί ή εργάτες χαμηλής ειδίκευσης, αλλά μερικοί στη συνέχεια αντιμετωπίζουν συνθήκες που υποδηλώνουν ακούσια δουλεία.»³⁹

Εικόνα 2.4.70. Ο μετανάστης οδηγός του λεωφορείου κοιμάται στον χώρο αποσκευών, έξω από την Κεντρική Ψαραγορά (Blue Fish Market), Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

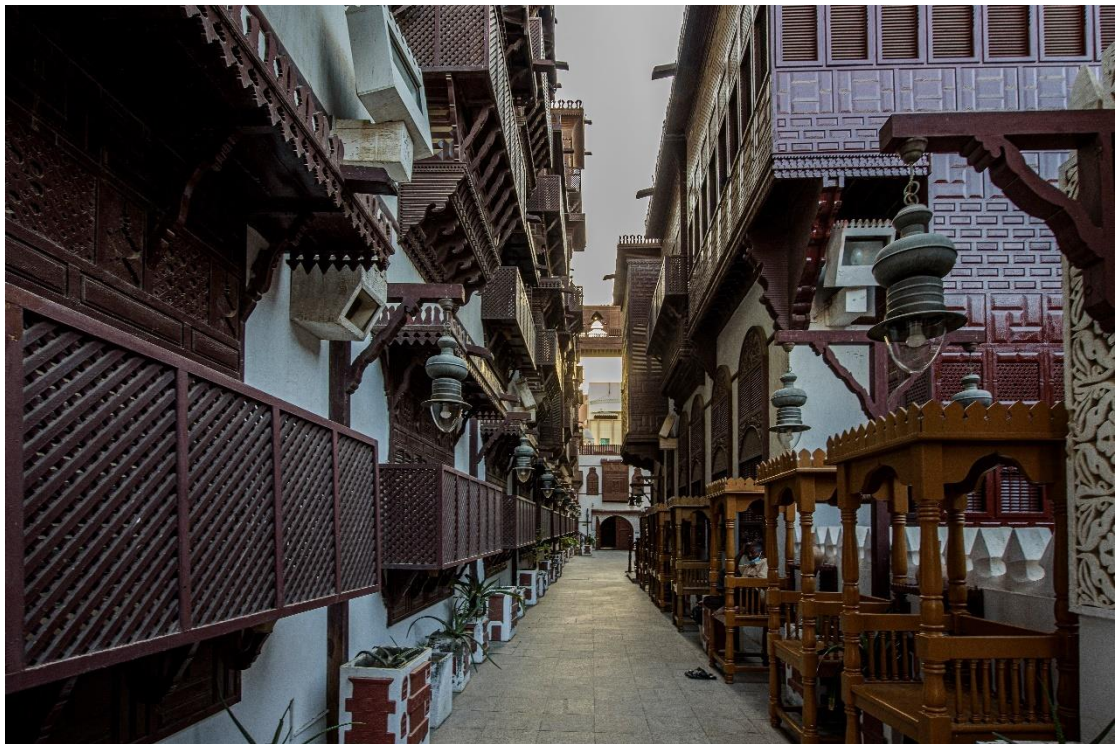
³⁹Human rights, Ανακτήθηκε 9.04 2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia#Human_rights

Αφού η επίσκεψη μας στο «Πλωτό Τέμενος» (Floating Mosque), δεν κατέστη δυνατή, λόγω των εργασιών ανακαίνισης του, η εξερεύνηση μας στην πόλη συνεχίστηκε στο εμβληματικό Μουσείο της Πόλης το Al Tayebat, που εκτείνεται σε πολλά κτίρια, όλα κατασκευασμένα με στοιχεία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής Hejazi. Το μουσείο είναι πραγματικά μια πόλη από μόνο του και ζωντανεύει την προ-ισλαμική και ισλαμική ιστορία σε 300 χώρους σε 12 κτίρια.⁴⁰ Εμείς επισκεφθήκαμε ένα μικρό τμήμα αυτού, το Abdul Raouf Khalil Museum και απολαύσαμε τους μοναδικούς θησαυρούς του, ένα μάθημα ιστορίας για την ίδρυση της πόλης και την πλούσια ισλαμική κληρονομιά αυτής, της Σαουδικής Αραβίας και της ευρύτερης Αραβικής Χερσονήσου.

Εικόνα 2.4.71. Μαθήτριες στο Al Tayebat International City, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

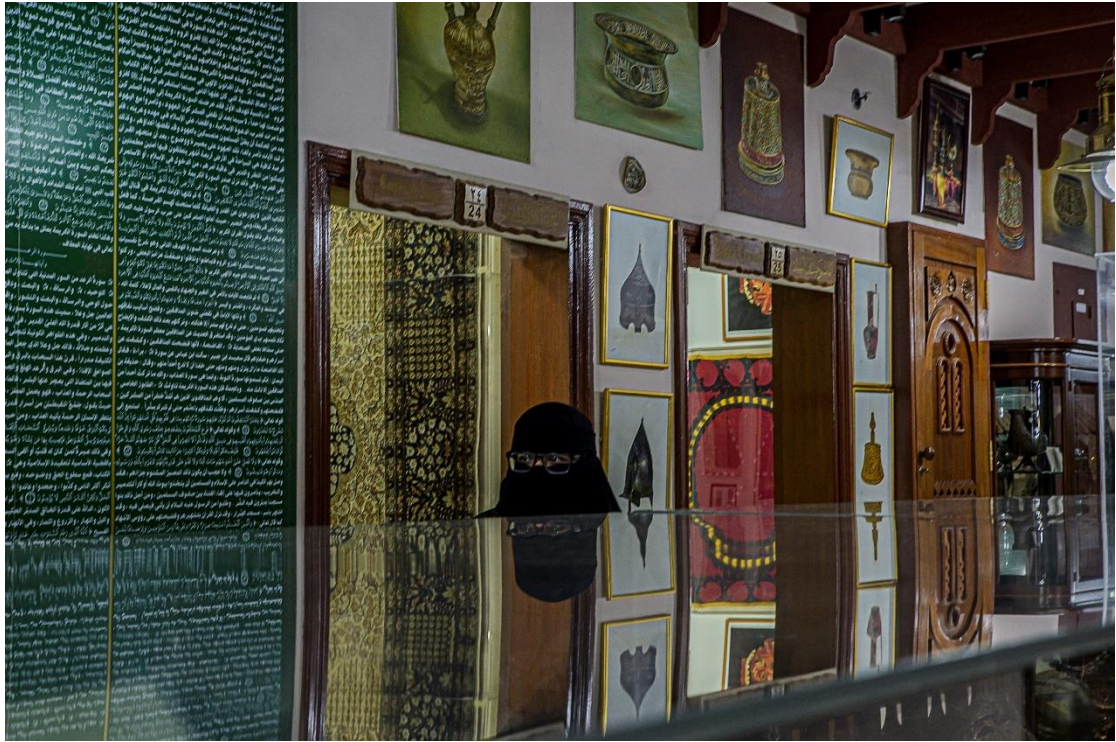
⁴⁰ Al Tayebat Museum, Ανακτήθηκε 8.05 2022 από <https://www.visitsaudi.com/en/do/culture/tayebat-museum>

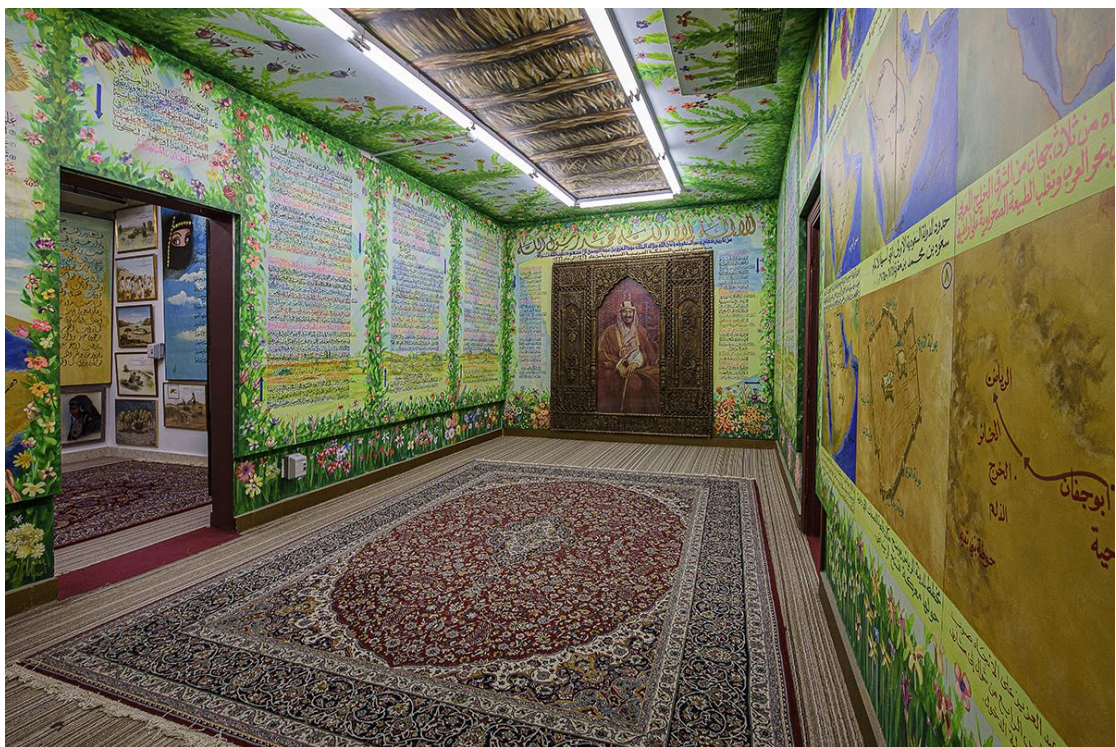
Εικόνες 2.4.72., 2.4.73. *Al Tayebat International City*, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνες 2.4.74., 2.4.75. *Al Tayebat International City*, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.4.76. Αντανακλάσεις σε γυάλινο σκέπαστρο εκθέματος, Al Tayebat International City, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.4.77. Η ιστορία της χώρας μέχρι και στην οροφή, Al Tayebat International City, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.4.78. Εκθέματα και τοιχογραφίες Al-Qatt Al-Asiri, Al Tayebat International City, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.4.79. Η αρχιτεκτονική στα βουνά του νότου της χώρας, Al Tayebat International City, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Φύγαμε εντυπωσιασμένοι από το υπέροχο οικοδομικό σύμπλεγμα και τα μοναδικά εκθέματα του Μουσείου. Και με τελευταία εικόνα το χαμόγελο μιας από τις μαθήτριες, επισκέπτριες κι αυτές του Μουσείου, ένα χαμόγελο πίσω από το niqāb...

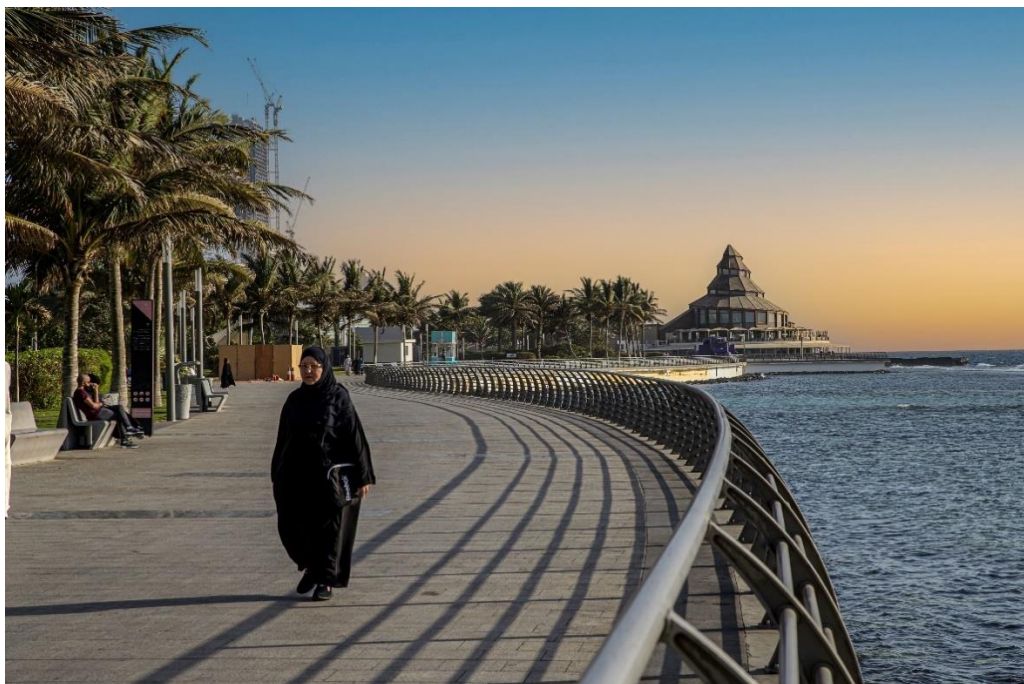

Εικόνα 2.4.80. Το χαμόγελο πίσω από το niqāb, Al Tayebat International City, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Αργά το απόγευμα απολαύσαμε έναν περίπατο στην παραλιακή Corniche με τα μοντέρνα γλυπτά διάσημων καλλιτεχνών και το Jeddah sign, το γνωστό ορόσημο της πόλης, μια τεράστια πινακίδα LED με το όνομα της πόλης. Εκεί θαυμάσαμε το ηλιοβασίλεμα με θέα την Ερυθρά Θάλασσα, λίγο πριν το κάλεσμα για την βραδινή προσευχή (Maghreb) των μουσουλμάνων.

Εικόνα 2.4.81. Δειλινό στο *Jeddah sign*, *Corniche*, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Εικόνα 2.4.82. Δειλινό στην *Corniche*, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Τα υπαίθρια γλυπτά της Jeddah, είναι μια από τις πλέον εκτεταμένες εκθέσεις στον κόσμο, που επικεντρώνεται στη δημόσια τέχνη. Απαρτίζεται από περισσότερα από 400 γλυπτά, συμπεριλαμβανομένων σημαντικών έργων μεγάλων καλλιτεχνών, όπως των Henry Moore και Joan Miro.

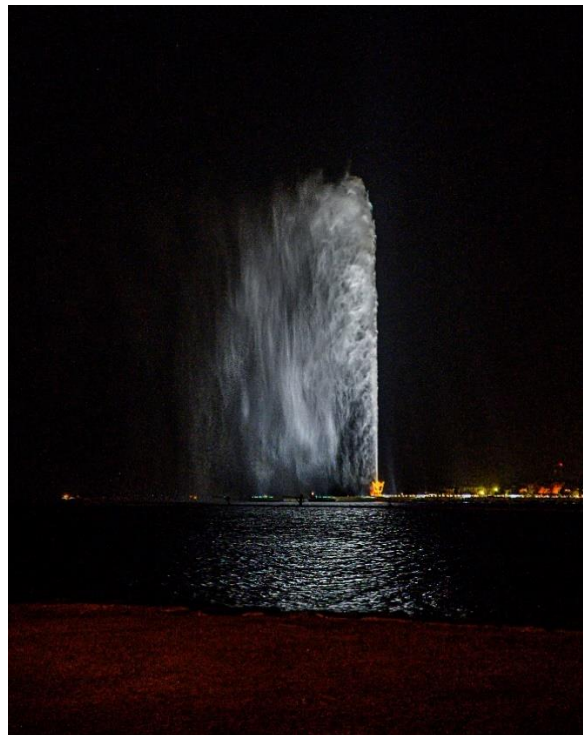
Εικόνες 2.4.83., 2.4.84. Υπαίθρια γλυπτά σε κυκλικούς κόμβους διασταύρωσης οδών, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Η συλλογή, που είναι αναμφίβολα ποικιλόμορφη με το στυλ των γλυπτών να ποικίλει από παραδοσιακά αραβικά σχέδια έως αφηρημένα και μνημειώδη, αναπτύσσεται σε όλη την πόλη, από την παραλιακή Corniche, μέχρι τους κυκλικούς κόμβους διασταύρωσης των οδών.

Εικόνα 2.4.85. Υπαίθριο γλυπτό μπροστά από το ξενοδοχείο Ritz-Carlton, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Και η βραδιά μας βρήκε πάλι στην παραλιακή Corniche, απέναντι από το Ritz-Carlton, να θαυμάζουμε το King Fahd's Fountain⁴¹, το ψηλότερο συντριβάνι στον κόσμο, με το νερό του να εκτοξεύεται σε ύψος 260 μέτρων.

Εικόνα 2.4.86. Το King Fahd's Fountain, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

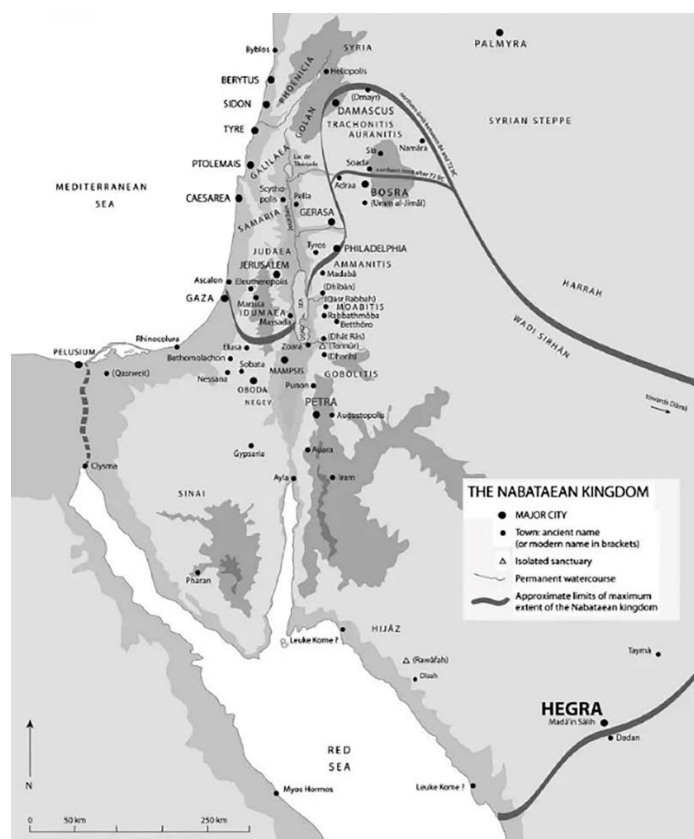
⁴¹ King Fahd's Fountain, Ανακτήθηκε 8.05 2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/King_Fahd%27s_Fountain

2.5. Στην Γη των Αρχαίων Λιχανιτών και Ναβαταίων

Πετώντας πάνω από την ιερή γη των Μουσουλμάνων, την Mecca και την Medina, 580 χλμ βόρεια της Jeddah, φτάσαμε στην περιοχή της Al-'Ula, της έδρας του βασιλείου Lihyan, των αρχαίων Λιχανιτών (Δεδανίτες), και της Hegra, της επανομαζόμενης “Little Petra” των Ναβαταίων.⁴²

Η **Hegra**, γνωστή και σαν Mada'in Salih και Al-Hijr (αραβικά), ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη των Ναβαταίων μετά την Πέτρα της Ιορδανίας και χρονολογείται από τον 1^ο μ.Χ. αιώνα.

Το Βασίλειο των Ναβαταίων εκτεινόταν από το νότιο Λεβάντες έως τη βόρεια Αραβία, στο σταυροδρόμι του εμπορίου αλλά και των πολιτισμών, μια περιοχή που τους επέτρεπε τον έλεγχο της διαδρομής του θυμιάματος στην Αραβική Χερσόνησο.⁴³

Σχεδιάγραμμα 4. Χάρτης του Βασιλείου των Ναβαταίων

⁴² Unesco, *Hegra Archaeological Site (al-Hijr / Madā'in Šālih)*, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από <https://whc.unesco.org/en/list/1293/>

⁴³ Bouchaud, C. & Sachet, I. & Dal-Prà, P. & Delhopital, N. & Douaud, R. & Leguilloux, M. (2015), *New Discoveries in a Nabataean Tomb. Burial Practices and 'plant Jewellery' in Ancient Hegra (Madā'in Šālih, Saudi Arabia)*, *Arabian Archaeology and Epigraphy*, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από https://www.academia.edu/12018946/New_discoveries_in_a_Nabataean_tomb_Burial_practices_and_plant_jewellery_in_ancient_Hegra_Mad%C3%A2in_S%C3%A2lih_Saudi_Arabia

Αποτέλεσμα αυτού του επικερδούς εμπορίου, ήταν η ισχύς και ο πλούτος, που έδωσαν στους Ναβαταίους την δυνατότητα της ανέγερσης μνημείων με σημαντικές πολιτιστικές επιρροές στην αρχιτεκτονική, τη διακόσμηση και την κουλτούρα του μεσογειακού κόσμου και της Ασίας, μνημείων ιδιαίτερης κατασκευής και αισθητικής που σώζονται μέχρι σήμερα.

Η Hegra είναι μια μοναδική μαρτυρία του πολιτισμού τους, μια εξαιρετική απεικόνιση των μνημείων τους, που λαξευμένα σε βράχους της ερήμου, φέρουν προσόψεις με πλούσιο διάκοσμο με μοτίβα και επιγραφές. Επίσης ένα σύνολο πηγαδιών και πέτρινων καναλιών νερού καταδεικνύουν την τεχνογνωσία των Ναβαταίων για την υδροδότηση των γεωργικών εργασιών.

«Το 2008, η UNESCO ανακήρυξε το Mada'in Salih ως τόπο κληρονομιάς, καθιστώντας το πρώτο Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της Σαουδικής Αραβίας. Επιλέχθηκε για τα καλοδιατηρημένα ερείπια του από την ύστερη αρχαιότητα, ιδιαίτερα τους 131 μνημειώδεις λαξευτούς τάφους, με τις περίτεχνα διακοσμημένες προσόψεις τους, του Ναβαταϊϊκού Βασιλείου.»³⁹

Φτάσαμε αργά το βράδυ και τα lodges μας στην μέση της ερήμου, περικλειστα από βραχώδεις συστοιχίες ονειρικά φωτισμένες, ειδικά στον χώρο του εστιατορίου, μας απογείωσαν, θέτοντας μας σε μια γλυκιά αναμονή για την ομορφιά της ερήμου που θα απολαμβάναμε τις επόμενες δυο ημέρες.

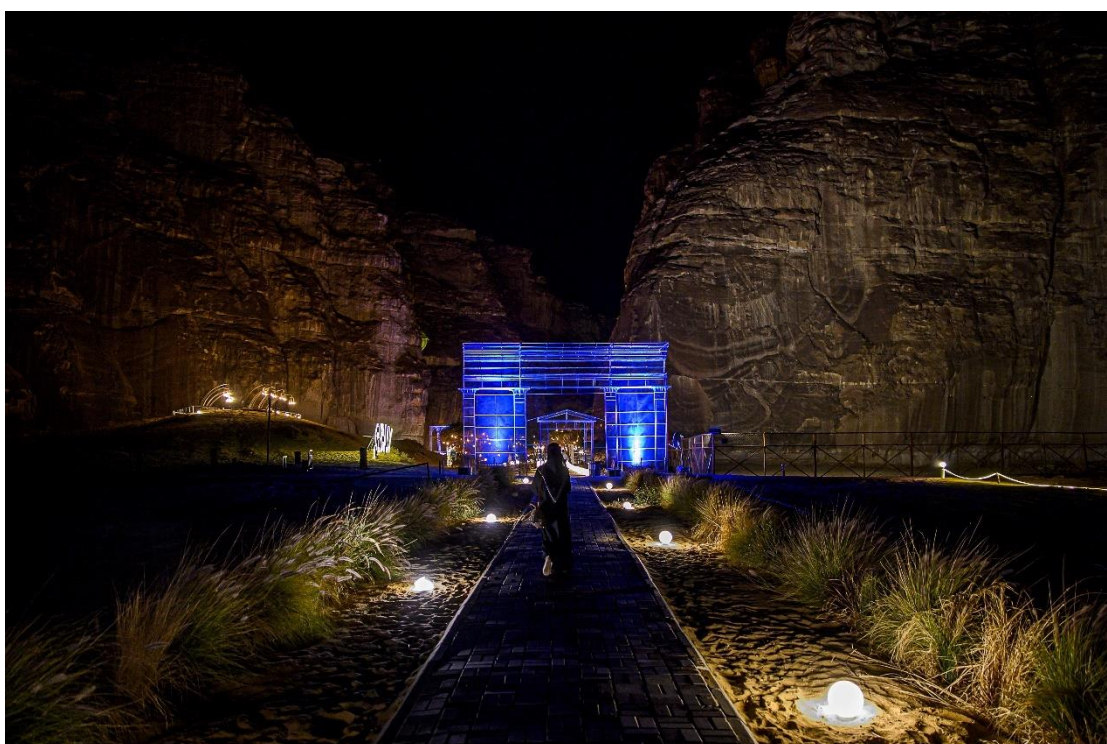

Εικόνα 2.5.1. Τα lodges μας στο Sahary Resort την νύχτα, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

⁴⁴ Hegra, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από [https://en.wikipedia.org/wiki/Hegra_\(Mada%27in_Salih\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Hegra_(Mada%27in_Salih))

Εικόνα 2.5.2. Τα lodges μας στο Sahary Resort την νύχτα, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.3. Η είσοδος του εστιατορίου στο Sahary Resort, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.4. Το εστιατόριο στο *Sahary Resort*, Αι-Ύλα, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.5. Το εστιατόριο στο *Sahary Resort*, Αι-Ύλα, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.6. Το εστιατόριο στο *Sahary Resort*, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2022.

Και η επομένη ξημέρωσε, μια πανέμορφη ημέρα, με ένα αεράκι να διώχνει την αιωρούμενη σκόνη της ερήμου και να καθιστά την ατμόσφαιρα σπάνια διαυγή για έρημο. Η γη και ο πολιτισμός των Ναβαταίων μας περιμένουν να τα απολαύσουμε.

Διασχίζοντας την έρημο οι εικόνες που αντικρύσαμε ήταν πανέμορφες και μοναδικές, μεγαλειώδη τοπία.

Σπάνιες συνθέσεις αμμώδους γης, βράχων και ουρανού διαδέχονταν η μια την άλλη, να αλλάζουν χρωματισμούς, με τα σύννεφα να στεφανώνουν και να επισημαίνουν τους βράχους, μια συμπαραδήλωση τονικότητας και επισήμανσης της ιερότητας του τόπου, καθώς άρχισαν να εμφανίζονται οι πρώτοι βράχοι με τους λαξευτούς τάφους των Ναβαταίων.

Εικόνες 2.5.7., 2.5.8. Βραχώδεις σχηματισμοί στην έρημο, Αι-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.9., 2.5.10. Βραχώδεις σχηματισμοί στην έρημο με λαξευτούς τάφους των Ναβαταίων, Αι-Ύια, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Η είσοδος στον αρχαιολογικό χώρο γίνεται κατόπιν σχετικής αδείας και η ξενάγηση από άτομα του αρμόδιου οργανισμού “The Royal Commission for Al-'Ula (RCU)”, με δικά τους οχήματα.

Για να προωθήσει τον τουρισμό, η RCU εκπαιδεύει 200 νέους σε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα, για την ξενάγηση των επισκεπτών στους πολιτιστικούς θησαυρούς της περιοχής. Επιστρατευμένοι από την περιοχή Al-'Ula, οι 200 νέοι (μαθητές ή φοιτητές και ισόποσα αγόρια και κορίτσια) εκπαιδεύονται στη Riyadh στη φιλοξενία, μαθαίνουν ξένες γλώσσες, μελετούν τη γεωργία και την τεχνολογία του νερού και εξερευνούν την πολιτιστική, κοινωνική και φυσική ιστορία της περιοχής καταγωγής τους.⁴⁵

Στο σημείο έκδοσης εισιτηρίων και εισόδου στον αρχαιολογικό χώρο μας υποδέχθηκαν ιππείς με τα άλογα τους, με τοπικές ομοιόμορφες ενδυμασίες, και ο συνήθης καφές καλωσορίσματος.

Εικόνα 2.5.11. Ιππείς με τοπικές ενδυμασίες με φόντο τους βραχώδεις σχηματισμούς της ερήμου της Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

⁴⁵ Al-'Ula_vision, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Al-%27Ula#Al-'Ula_vision

Εικόνα 2.5.12. Ιππείς με τοπικές ενδυμασίες με φόντο τους βραχώδεις σχηματισμούς της ερήμου της Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.13. Το καθιστικό του Caffè στον χώρο υποδοχής του αρχαιολογικού χώρου της Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Οι τέσσερις διασωθείσες νεκρουπόλεις της Hegra, με τους 131 μνημειακούς τάφους, λαξευμένους στους βράχους από ψαμμίτη, εκτείνονται σε μια έκταση ερήμου 13.400 τετραγωνικών μέτρων. Ορισμένοι τάφοι έχουν ύψος 16 μέτρων, με το μέγεθος και την διακόσμηση των προσόψεων να αντικατοπτρίζουν τον πλούτο και την κοινωνική θέση του νεκρού.⁴⁶

Με βάση τις προσόψεις τους, οι τάφοι είναι κατηγοριοποιημένοι σε οκτώ κύριες σιλιστικές κατηγορίες: 1.Hegra simple burial chamber, 2.Hegra single row of merlons, 3.Hegra arched tomb, 4.Hegra double row of merlons style, 5.Hegra half-merlons style, 6.Hegra proto-Hegra 1 style, 7.Hegra proto - Hegra 2 style και 8.The Hegra style. ^{47,48}

Σχεδιάγραμμα 5. Τοποθεσία των τάφων στην Hegra (Med'ain Saleh)

Κάποιες προσόψεις φέρουν πινακίδες με πληροφορίες για τον νεκρό σε αρχαίες γλώσσες (λιχινική, ναβαταϊκή, ελληνική, λατινική), ενώ τα μοτίβα της διακόσμησης των προσόψεων δανείζονται στοιχεία από καλλιτεχνικές εκφράσεις της Ασσυρίας, της Φοινίκης, της Αιγύπτου και της ελληνιστικής Αλεξάνδρειας. Η πλούσια, περίτεχνη διακόσμηση των προσόψεων δεν επαναλαμβάνεται στο εσωτερικό των τάφων, που είναι λιτό και γυμνό από διακοσμήσεις.

⁴⁶Narval, Pablo, (2020). *Saudi Arabia*. Circulo Rojo, σελ. 26-27)

⁴⁷ Blue Abaya, (2018), *THE MYSTERIOUS ANCIENT CITY OF HEGRA (MADA'IN SALEH) IN ALULA, SAUDI ARABIA* Ανακτήθηκε 10.05.2022 από <https://www.blueabaya.com/2018/05/hegra-madain-saleh-saudi-arabia.html>

⁴⁸NABATAEA.NET, *Meda'in Saleh - Tomb Database*, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από https://nabataea.net/explore/medain_saleh/medain-saleh-tomb-database/

Εικόνα 2.5.14. Πρόσοψη του τάφου Ν° 44 στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. «Ο τάφος, σπιλ Hegra, είναι γνωστός ως «Ο Τάφος του Γιατρού» λόγω της επιγραφής στην πρόσοψή του... Το τριγωνικό αέτωμα στεφανώνεται από ένα άγαλμα της κύριας θεότητας των Ναβαταίων, την Dushara, με τη μορφή αετού, που πλαισιώνεται από δύο τεφροδόχους, και περιέχει ένα γλυπτό προσώπου που πλαισιώνεται από δύο φίδια για προστασία από το κακό». ⁴⁸

Εικόνα 2.5.15. Εσωτερικό του τάφου Ν° 40 στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

⁴⁸ NABATAEA.NET, *Meda'in Saleh - Tomb Database*, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από https://nabataea.net/explore/medain_saleh/medain-saleh-tomb-database/

Η περιήγηση μας στην περιοχή άρχισε από τον τάφο Qaṣr Al-Farīd (No 110)⁴⁸, το εμβληματικό - και πλέον φωτογραφιζόμενο - σύμβολο της Hegra. Qaṣr Al-Farīd, σημαίνει “το Μοναχικό Κάστρο”, και ονομάστηκε έτσι λόγω του ότι στέκεται μόνος, εντελώς απομονωμένος από τους άλλους τάφους, αλλά ορατός σε όλη την γύρω περιοχή. Αυτό είναι ασυνήθιστο, δεδομένου ότι οι περισσότεροι από τους μνημειώδεις τάφους της Hegra είναι σε ομάδες σε έναν ή περισσότερους γεινιάζοντες βράχους.

Είναι ένας ενιαίος τάφος λαξευμένος σε θόλο σε βράχο, το στυλ του υπάγεται από τους αρχαιολόγους στην κατηγορία “8. The Hegra style” και είναι ο μεγαλύτερος από όλους τους τάφους, με ύψος 16 μέτρων. Είναι ημιτελής και εικάζεται ότι το μνημείο κατασκευάστηκε από πάνω προς τα κάτω, λόγω της μη ολοκληρωμένης πελεκημένης επιφάνειας του κάτω μέρους.

Εικόνα 2.5.16. Μπροστά στον Qaṣr Al-Farīd, τάφος N° 110, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

⁴⁹Qaṣr al-Farid, Ανακτήθηκε 11.05.2022 από [https://madainproject.com/qasr_al_farid_\(madain_saleh\)](https://madainproject.com/qasr_al_farid_(madain_saleh))

Η πρόσοψή του, που δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, στεφανώνεται από δύο συμμετρικά τρίγωνα (half-merlons), πάνω από ένα γείσο αιγυπτιακού ρυθμού, κάτω από το οποίο υπάρχει ένας θριγκός που στηρίζεται σε τέσσερις παραστάδες με κιονόκρανα ναβαταϊκού τύπου - αντί των δύο παραστάδων που φέρουν οι άλλοι τάφοι - όπως επίσης και κάποια διαφορετικά αρχιτεκτονικά στοιχεία. Ένα τριγωνικό αέτωμα, που στηρίζεται σε δύο παραστάδες και στην κορυφή του έχει ένα άγαλμα γρύπα, πλαισιώνει την είσοδο, πάνω από την οποία υπάρχει μια πλάκα με μια σύντομη επιγραφή στα Ναβαταικά, που αναφέρει ότι αυτός ο τάφος ήταν λαξευμένος για τον "Liḥyan τον γιό του Kuzza "

Κι ενώ θαυμάζα και φωτογράφιζα το εμβληματικό αυτό μνημείο, δείχνοντας ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για φωτογραφίες που να περιέχουν και γηγενείς, μια γυναίκα στήθηκε εμπρός στο μνημείο, με το βλέμμα χαμηλά - ένδειξη σεμνότητας – και με τα γαντοφορεμένα χέρια της – ένδειξη σεβασμού - σε μια μοναδική θέση προσευχής.

Εικόνα 2.5.17. Κάτω από έναν μοναδικά υπέροχο ουρανό, με τα γαντοφορεμένα χέρια της ψηλά και τα βλέμμα της χαμηλά, η ασκητική, απόκοσμη φιγούρα μπροστά στον Qasr al-Farid, τον μονολιθικό τάφο του "Liḥyan του γιού του Kuzza", στην νεκρόπολη της Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη, 3 του Μάρτη, 2022.

Επόμενη στάση μας η νεκρόπολη Qasr al-Bint ή Qasr Al Walad, που χρονολογείται από το έτος 0 έως το 58 μ.Χ., και είναι η μεγαλύτερη στον αρχαιολογικό χώρο της Hegra. Περιλαμβάνει 31 μνημειώδεις λαξευτούς τάφους, περίτεχνα διακοσμημένους με ωραίες επιγραφές και αξιοσημείωτα διακοσμητικά στοιχεία, όπως μάσκες ανθρώπινων προσώπων, τρομακτικών τεράτων, αετών, και άλλων μικρών ζώων και πτηνών.

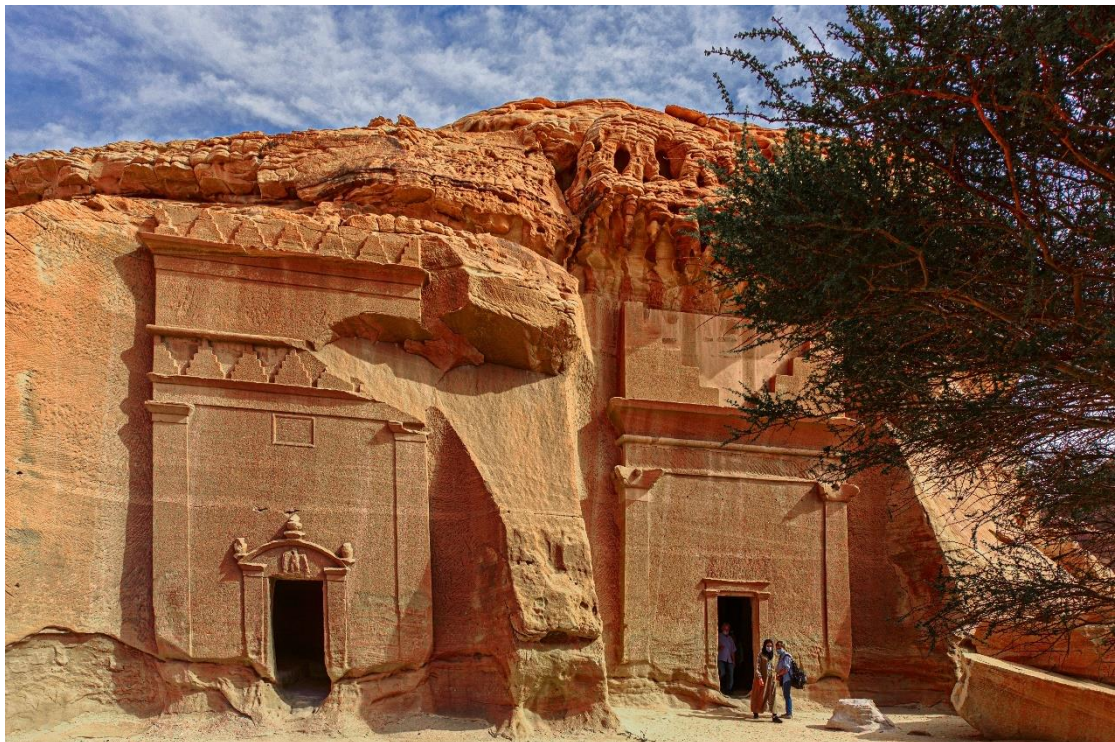
Εικόνα 2.5.18. Η νεκρόπολη Qasr al-Bint, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.19. Οι τάφοι N° 37 και N° 38 λαξευμένοι κάτω από ενδιαφέροντες βραχώδεις σχηματισμούς στην νεκρόπολη Qasr al-Bint, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Ο τάφος N° 37 είναι ο τάφος των λιονταριών.

Εικόνα 2.5.20. Ο τάφος Νο 39 στην νεκρόπολη Qasr al-Bint, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Λαξευμένος το 1 π.Χ., ο τάφος είναι ο παλαιότερος χρονολογημένος τάφος στην Hegra (μαζί με το Νο 22). Το γλυπτό του αετού σκαλισμένο στο εσωτερικό του αετώματος είναι σε καλή κατάσταση.⁴⁸

Εικόνα 2.5.21. Οι τάφοι Νο 39 και Νο 40 στην νεκρόπολη Qasr al-Bint, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Ο Νο 40 είναι στυλ "Proto-Hegra 1"⁴⁸

⁴⁸NABATAEA.NET, *Meda'in Saleh - Tomb Database*, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από https://nabataea.net/explore/medain_saleh/medain-saleh-tomb-database/

Εικόνα 2.5.22. Ο τάφος Νο 42 στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Το τριγωνικό αέτωμα ολοκληρώνεται από ένα άγαλμα αετού και δύο τεφροδόχους.⁴⁸

Εικόνα 2.5.23. Ο τάφος Νο 45 στην νεκρόπολη *Qasr al-Bint*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

⁴⁸NABATAEA.NET, *Meda'in Saleh - Tomb Database*, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από https://nabataea.net/explore/medain_saleh/medain-saleh-tomb-database/

Επόμενη στάση μας ο βράχος με τη νεκρόπολη Jabal Al Ahmar, το κόκκινο βουνό, όπως μεταφράζεται, λόγω των κόκκινων αποχρώσεων του.

Εικόνα 2.5.24. Η νότια πλευρά της νεκρόπολης Jabal Al Ahmar, με τους τάφους N° 112 και N° 113, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Στην νότια πλευρά του βράχου βρίσκονται οι δυο κορυφαίοι τάφοι του Jabal Al Ahmar, οι δίδυμοι τάφοι N°112 και N°113 «Και οι δύο τάφοι ακολουθούν το στυλ “Proto-Hegra 1”, το σήμα κατατεθέν των προσόψεων των μεγάλων τάφων, αλλά διαφέρουν ελαφρώς στη διακόσμηση πάνω από την πόρτα. Ο N°112 στα αριστερά έχει τρεις τεφροδόχους πάνω από το τριγωνικό αέτωμα, ενώ ο ελαφρώς μικρότερος τάφος N°113 έχει έναν αετό που πλαισιώνεται από δύο τεφροδόχους. Αν και οι δύο προσόψεις έχουν χώρο για πλάκα, δεν υπάρχει καμία επιγραφή σε καμία»^{47, 48}

⁴⁷ Blue Abaya, (2018), *THE MYSTERIOUS ANCIENT CITY OF HEGRA (MADA'IN SALEH) IN ALULA, SAUDI ARABIA* Ανακτήθηκε 10.05.2022 από <https://www.blueabaya.com/2018/05/hegra-madain-saleh-saudi-arabia.html>

⁴⁸NABATAEA.NET, *Meda'in Saleh - Tomb Database*, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από <https://nabataea.net/explore/medain-saleh/medain-saleh-tomb-database/>

Εικόνα 2.5.25. Οι τάφοι Νο 112 και Νο 113 στην νότια πλευρά της νεκρόπολης *Jabal Al Ahmar*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.26. Η νότια-ανατολική πλευρά της νεκρόπολης *Jabal Al Ahmar*, με εμφανείς τους τάφους Νο 112 και Νο 113, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.27. Η νότια-ανατολική πλευρά της νεκρόπολης *Jabal Al Ahmar*, με εμφανή τον τάφο N^ο 114, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.28. Ο τάφος Νο 114 στην ανατολική πλευρά της νεκρόπολης *Jabal Al Ahmar*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022. Ο τάφος N^ο 114 ακολουθεί το στυλ "Double Row of Merlons".

Εικόνα 2.5.29. Η ανατολική πλευρά της νεκρόπολης *Jabal Al Ahmar*, με τους τάφους Ν° 114, Ν° 115, Ν° 116, Ν° 117 και Ν° 118, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.30. Οι τάφοι Ν° 116, Ν° 117, Ν° 118 και Ν° 119 στην ανατολική πλευρά της νεκρόπολης *Jabal Al Ahmar*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.31. Οι τάφοι Νο 122, Νο 123, Νο 124 και Νο 126 στην βόρεια πλευρά του *Jabal Al Ahmar*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Όλοι οι τάφοι είναι λαξευμένοι σε βράχους, υπέροχα γλυπτά της φύσης, με μοναδικής αισθητικής λάξευση από τα στοιχεία της φύσης, από τους ανέμους, την άμμο, την διάβρωση του νερού της βροχής.

Εικόνα 2.5.32. *Jabal Al Ahmar*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Τελευταία στάση μας ο ιερός τόπος του Jabal Ithlib στα βορειοανατολικά της Hegra. Το Jabal Ithlib, με τους εξαιρετικά ασυνήθιστους βραχώδεις σχηματισμούς, ήταν το κέντρο πολλών από τις ιερές θρησκευτικές τελετουργίες των Ναβαταίων για την θεότητα Dushara.

Εικόνα 2.5.33. Κατευθυνόμενοι στο *Jabal Ithlib*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.34. Το *Siq* στο *Jabal Ithlib*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Ένας στενός διάδρομος μήκους 40 μέτρων, μια φυσική ρωγμή στο βράχο, παρόμοια αλλά πολύ μικρότερη σε κλίμακα από το Siq στην Petra της Ιορδανίας, χρησιμοποιείτο για θρησκευτικές πομπές και οδηγεί στην αίθουσα συνελεύσεων και δικαστηρίου Al-Diwan. Οι λαξευμένες κόγχες στα τοιχώματα του Siq πιστεύεται ότι λειτουργούσαν σαν μικρά λατρευτικά ιερά με αγάλματα θεοτήτων.⁵⁰

Εικόνα 2.5.35. Το Siq στο *Jabal Ithlib*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.36. Το *Al-Diwan* στο *Jabal Ithlib*, Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

⁵⁰ *Discover Jabal Ithlib - Archeological Site - Al Ula*, Ανακτήθηκε 12.05.2022 από <https://welcomesaudi.com/activity/discover-jabal-ithlib-archeological-site-al-ula>

Φύγαμε από την Hegra με ένα αίσθημα πολιτισμικής πληρότητας από αυτό το μοναδικό ταξίδι στα αριστουργήματα του πολιτισμού των Ναβαταίων, αλλά και με μοναδικές εικόνες των αριστουργημάτων που δημιουργεί η φύση της ερήμου, σε ένα υπέροχο συνδυασμό των δυο.

Εικόνες 2.5.37., 2.5.38. Βραχώδεις σχηματισμοί κοντά στον *Jabal Al Ahmar* , Hegra, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Η διαδρομή από την Hegra προς το **Al-'Ula Heritage Village**, μια διαδρομή 20 χλμ. περίπου, είναι γεμάτη με υπέροχες εικόνες ερήμου και βραχωδών σχηματισμών διαφόρων γεωλογικών συνθέσεων, με διαφορετικές μορφές, σχηματισμούς και χρώματα.

Εικόνες 2.5.39., 2.5.40. Βραχώδεις σχηματισμοί στην διαδρομή Hegra-Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.41. Βραχώδεις σχηματισμοί στην διαδρομή *Hegra-Al-Ula Heritage Village*, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022

Σε μια οάση σε μια κοιλάδα της ερήμου ιδρύθηκε τον 6ο αιώνα π.Χ. από τους αρχαίους Λιχανίτες η περιτειχισμένη πόλη Al-'Ula, στην θέση της μυθικής πόλης **Dadan**, πρωτεύουσας του αρχαίου βορειοαραβικού βασιλείου Lihyan (5ος έως τον 2ο αιώνα π.Χ.).⁵¹

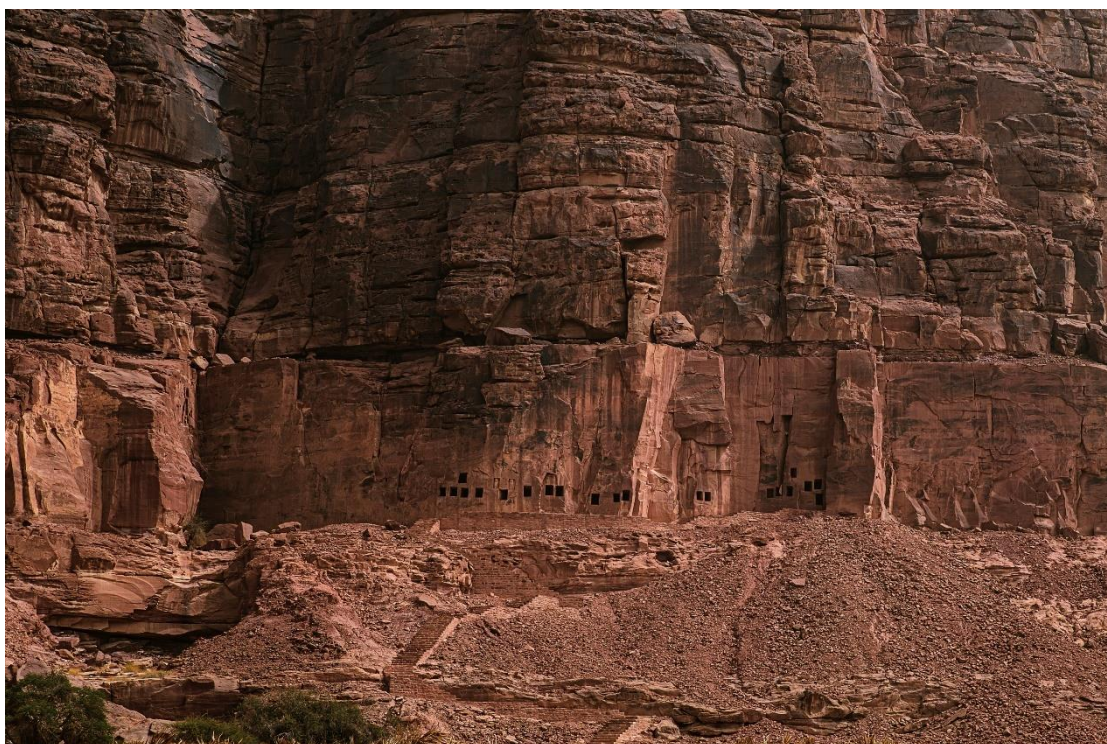
Προς το ανατολικό άκρο της πόλης, σε έναν μεγάλο κόκκινο βραχώδη όγκο, 50 μέτρα πάνω από το επίπεδο του εδάφους, διακρίναμε δώδεκα μικρά σκούρα ορθογώνια, που με πιο προσεκτική εξέταση έγινε εμφανές ότι πρόκειται για χώρους ταφής, λαξευμένους στον βράχο πριν από χιλιάδες χρόνια. «Μερικά από αυτά τα ταφικά μνημεία έχουν μικρά γλυπτά λιονταριών, που σηματοδοτούν τους ιστορικά σημαντικούς τάφους λιονταριών. Εκείνη την εποχή, τα λιοντάρια αντιπροσώπευαν την εξουσία και την προστασία, έτσι οι τεχνίτες τα σκάλιζαν πάνω τους τάφους των εύπορων και των βασιλιάδων.»⁵²

⁵¹ *Lihyan*, Ανακτήθηκε 12.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Lihyan>

⁵² *Discover Al Ula - Saudi Arabia's Forgotten Past* (2021), Ανακτήθηκε 12.05.2022 από <https://welcomesaudi.com/news/discover-al-ula-saudi-arabias-forgotten-past>

Εικόνα 2.5.42. Βραχώδης όγκος με τους 12 τάφους στην θέση της μυθικής πόλης *Dadan*, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.43. Οι 12 τάφοι στον βραχώδη όγκο στην θέση της μυθικής πόλης *Dadan*, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Πήραμε το λεγόμενο “παλιό μονοπάτι του Dadan”, ένα χωματόδρομο περίπου τριών χιλιομέτρων που οδηγεί στο Al-'Ula Heritage Village.

Το μονοπάτι περνά μέσα από ένα φοινικόδασος και καλλιέργειες κίτρου, και είναι εμφανής η ρυμοτόμηση της παλαιάς πόλης, από τα διάσπαρτα ερείπια των κτισμάτων της.

Εικόνες 2.5.44., 2.5.45. Η είσοδος του λεγόμενου “παλαιού μονοπατιού του Dadan”, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.46. 2.5.47, 2.5.48. Ερείπια και φοινικόδασος στο λεγόμενο “παλιό μονοπάτι του Dadan”, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Οι άνθρωποι της όασης μετακόμισαν πριν από περίπου οκτώ αιώνες στο **Al-'Ula Heritage Village**, γνωστό και ως Ad-Deerah, και κατοικούσαν εκεί μέχρι τον 20ο αιώνα, που το εγκατέλειψαν σταδιακά μέχρι το 1985.⁵³

Το Ad-Deerah ήταν ένα παραδοσιακό αραβικό χωριό χτισμένο κατά μήκος και στο ψηλότερο σημείο της όασης της κοιλάδας, στους πρόποδες των πανύψηλων βραχωδών όγκων. Για την οχύρωση του χωριού, τα περίπου 1.000 σπίτια της ακμής του, χτίστηκαν το ένα δίπλα στο άλλο, σχηματίζοντας ένα τείχος γύρω από την χωριό και την ακρόπολη, που δεσπόζει στην ανατολική πλευρά του αποκατεστημένου δυτικού τμήματος του χωριού.

Καταφέραμε να επισκεφθούμε εσωτερικά όλο το χωριό με την τρίτη προσπάθεια, την δεύτερη ημέρα της παραμονής μας στην Al-'Ula, μια ημέρα με θολή ατμόσφαιρα από την άμμο της ερήμου. Οι πληροφορίες έλεγαν ότι ο Βασιλιάς Salman bin Abdulaziz με την συνοδεία του και υψηλά ιστάμενους προσκεκλημένους ευρίσκετο στην περιοχή, και το χωριό έπρεπε να είναι διαθέσιμο ανά πάσα στιγμή για αυτούς. Και δυστυχώς δεν μας επιτράπη η ανάβαση στην Ακρόπολη, για την άνωθεν θέαση και πανοραμική φωτογράφιση του χωριού.

Εικόνες 2.5.49. Τμήμα της ανατολικής πλευράς του δυτικού τμήματος του Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

⁵³ Al-'Ula, Ανακτήθηκε 14.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Al-%27Ula>

Εικόνες 2.5.50., 2.5.51. Τμήμα της ανατολικής πλευράς του δυτικού τμήματος του Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Κατά μήκος του νέου δρόμου που διασχίζει τον οικισμό, στο δυτικό τμήμα του οικισμού, οι εξωτερικοί τοίχοι έχουν αποκατασταθεί εν μέρει, ενώ στον παράλληλο αυτού δρόμο του παλαιού souq έχουν αποκατασταθεί πλήρως και φέρουν και διακοσμήσεις.

Εικόνα 2.5.52. Το φρούριο στην ανατολική πλευρά του δυτικού τμήματος του Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.53. Τμήμα της δυτικής πλευράς του δυτικού τμήματος του Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εσωτερικά του οικισμού έχει αποκατασταθεί η τοιχοποιία των κτισμάτων προς όλους τους δρόμους και έχουν τοποθετηθεί θύρες, αποκλείοντας έτσι την είσοδο στον εσωτερικό χώρο, που εγκυμονεί κινδύνους ατυχημάτων.

Λίγα τμήματα στέγασης των κτισμάτων διασώζονται, ενώ έχουν ανακατασκευαστεί οι οροφές των δρόμων μεταξύ των κτισμάτων, εξασφαλίζοντας την ομαλή και ασφαλή διέλευση.

Εικόνες 2.5.54., 2.5.55. Αποκατεστημένες οροφές δρόμων και προσόψεων κτισμάτων, Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.56. Αποκατεστημένες προσόψεις κτισμάτων και έργο τέχνης στο αίθριο, Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εντυπωσιακή είναι η διακόσμηση των στενών διελεύσεων και μικρών αιθρίων επ' αυτών, με σύγχρονα έργα τέχνης και παραδοσιακά τοπικά χειροτεχνήματα, χαλιά, ζωγραφισμένα βάζα κ.α.

Εικόνες 2.5.57., 2.5.58, 2.5.59. Διακοσμήσεις διελεύσεων και μικρών αιθρίων με παραδοσιακά τοπικά χειροτεχνήματα, Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Στα δυτικά της πόλης, μεταξύ των βραχωδών σχηματισμών και του παλαιού οικισμού βρίσκεται το παλαιό souq, το οποίο έχει αποκατασταθεί και ανακαινιστεί πλήρως, ένα ζωντανό και πολυσύχναστο σημείο αναφοράς της περιοχής της Al-'Ula.

Εικόνα 2.5.60. Η είσοδος του Al-'Ula Heritage Village, με δεξιά το νέο souq και αριστερά τον νέο δρόμο, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.61. Αποψη του νέου souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.62., 2.5.63. Αποψη του νέου σουκ του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.64., 2.5.65. Άποψη του νέου souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.66. Η νέα γενιά με λευκές abayas στο νέο souq της του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.67. Φωτογραφίζοντας τον φωτογράφο και τους φωτογραφιζόμενους, Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Όμορφα μαγαζιά, μοναδικά διακοσμημένα, με τοπικά προϊόντα και χειροτεχνήματα, καφετέριες και εστιατόρια, εναλλάσσονται με καθιστικά και χώρους αναψυχής, όπως κούνιες για μικρούς και μεγάλους.

Εικόνες 2.5.68., 2.5.69. Όμορφα μαγαζιά, μοναδικά διακοσμημένα στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.70., 2.5.71. Όμορφα μαγαζιά, μοναδικά διακοσμημένα στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.72., 2.5.73. Όμορφα μαγαζιά, μοναδικά διακοσμημένα στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.74., 2.5.75. Όμορφα μαγαζιά, μοναδικά διακοσμημένα στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.76. Μια παρέα γυναικών σε ένα από τα όμορφα διακοσμημένα Caffè στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.77. Μια παρέα ανδρών σε ένα από τα όμορφα διακοσμημένα Caffè στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.78. Μητέρα και γιός σε ένα από τα όμορφα διακοσμημένα καθιστικά στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.79. Καθιστικό με εστία στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.80. Παγκάκι ξεκούρασης και θέασης από ψηλά του νέου souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.81. Όμορφα διακοσμημένες σκάλες στην δυτική πλευρά του νέου souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.82. Κούνιες για μικρούς και μεγάλους στο νέο souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.83. Μόνη στους δρόμους του νέου souq του Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Το πέρας της πρώτης ημέρας μας βρήκε στο Jabal AlFil, γνωστό ως **Elephant Rock**, το εμβληματικό γεωλογικό θαύμα που συναγωνίζεται την ελκυστικότητα των ιστορικών περιοχών που απολαύσαμε στην διάρκεια της ημέρας. Για εκατομμύρια χρόνια, ο άνεμος με την άμμο της ερήμου και η υδάτινη διάβρωση διαμόρφωσαν αυτόν τον γεωλογικό όγκο από κόκκινο φαμμίτη, πάνω στην άμμο της ερήμου, δίνοντας του την μορφή ελέφαντα, που υψώνεται πάνω από 52 μέτρα στον αέρα.⁵⁴

Πολλοί οι επισκέπτες του μοναδικού αυτού χώρου της ερήμου, μεταξύ τους και ένας τιτλούχος με την ακολουθεία του, και τα απαραίτητα τηλεοπτικά και φωτογραφικά συνεργεία. Ο γιός του με κάλεσε να τους φωτογραφίσω κι εγώ, αρνούμενος ευγενικά να μου αποκαλύψει τον τίτλο και το όνομα του πατέρα του.

Απολαύσαμε την δύση του ηλίου στα βυθισμένα στην άμμο άνετα καθιστικά, πίνοντας τα αναψυκτικά μας, με τον Elephant Rock, τους γύρω βράχους και την έρημο να φωτίζονται υπέροχα με τα φαναράκια και τους κρυφούς φωτισμούς, και να παίρνουν τους υπέροχους χρωματισμούς της ώρας του λυκόφωτος. Ποιος άραγε δεν θα ήθελε να ζήσει αυτή τη μαγεία.....

Εικόνα 2.5.84. Ο ήλιος δύει πίσω από τον *Elephant Rock*, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

⁵⁴ Narval, Pablo, (2020). *Saudi Arabia*. Circulo Rojo, σελ. 28)

Εικόνα 2.5.85. Απολαμβάνοντας την δύση στα βυθισμένα στην άμμο καθιστικά στον *Elephant Rock*, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.5.86. Η οικογένεια του πηλούχου (στο μέσον με το καφέ *thobe*) στον *Elephant Rock*, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.5.87., 2.5.88. Απολαμβάνοντας το λυκόφως υπο το φως των φαναριών, στα βυθισμένα στην άμμο καθιστικά στον *Elephant Rock*, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Η επίσκεψη του Βασιλιά Salman bin Abdulaziz, και οι απαγορεύσεις κυκλοφορίας και επισκέψεων σε διάφορα σημεία της περιοχής της Al-'Ula, λίγο έλλειψε να μας στερήσει την εκπληκτική εμπειρία να θαυμάσουμε και να απαθανατίσουμε το κτίριο **Maraya Concert Hall**. Η προσπάθεια επίσκεψης του ευοδώθηκε με την τρίτη φορά, και μόλις λίγη ώρα πριν από την πτήση μας για την πρωτεύουσα Riyadh.

Το εντυπωσιακό κτίριο του Maraya Concert Hall, ένα εκπληκτικό έργο τέχνης, βρίσκεται στο φαράγγι της ερήμου της κοιλάδας Ashar, σε απόσταση 22χλμ από την Hegra. Το κτίριο, διαστάσεων 100x100x26 μέτρων, ολοκληρώθηκε σε μόλις δύομισι μήνες το 2019 και κατέχει το παγκόσμιο ρεκόρ Γκίνες για το μεγαλύτερο κτήριο επενδεδυμένο με καθρέφτη στη γη.

Σχεδιασμένο για να συνδυάζεται και συνδιαλέγεται με το γύρω τοπίο, υψώνεται στην μέση της ερήμου, με τους περίξ βραχώδεις σχηματισμούς να αντανακλώνται στα 9.740 πάνελς καθρέφτη του.⁵⁵

Εικόνα 2.5.89. Όταν τα έργα τέχνης της φύσης συνδιαλέγονται με τα έργα τέχνης των ανθρώπων και ο καθρέφτης είναι ένας τρόπος για να δημιουργηθεί αυτός ο διάλογος ανάμεσα στη φύση, την ιστορία και το μέλλον, Maraya Concert Hall, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

⁵⁵ MARAYA, *Reflecting AlUla's Beauty, the World's Largest Mirrored Building*, Ανακτήθηκε 16.05.2022 από <https://www.experiencealula.com/en/business-special-events/maraya>

Στο Maraya - που σημαίνει καθρέφτης ή αντανάκλαση στα αραβικά - οι καθρέφτες γίνονται ένας σύγχρονος καμβάς, αντανακλώντας την αξιοσημείωτη κληρονομιά της περιοχής και τον σημαντικό ρόλο του Al-'Ula στην ιστορία ως σταυροδρόμι πολιτισμών για αιώνες. «"Συναντάς παρελθόν και μέλλον μαζί την ίδια στιγμή – ο καθρέφτης προσθέτει απλώς ένα άλλο επίπεδο αντίληψης", είπε ο αρχιτέκτονας Florian Boje, ειδικός στη σκηνογραφία και την τέχνη της γης, αναφερόμενος στην παρουσία των θεαματικών αρχαίων τάφων της Hegra στην περιοχή».⁵⁶

Σαν μια τέλεια σύγχρονη ωδή στο παρελθόν, το Maraya είναι το επίκεντρο της αναπτυσσόμενης πολιτιστικής σκηνής της Al-'Ula, που αναδύεται σε παγκόσμιο πολιτιστικό κέντρο.

Δυστυχώς ο χρόνος που είχαμε στην διάθεση μας ήταν πολύ λίγος για να απολαύσουμε και να καταγράψουμε το κτίριο, σαν μία αστραφτερή αντανάκλαση του γύρω πανοράματος, που μεταβάλλεται συνεχώς κατά την διάρκεια της ημέρας, ανάλογα με το φως.

Εικόνα 2.5.90. Όταν τα έργα τέχνης της φύσης συνδιαλέγονται με τα έργα τέχνης των ανθρώπων και ο καθρέφτης είναι ένας τρόπος για να δημιουργηθεί αυτός ο διάλογος ανάμεσα στη φύση, την ιστορία και το μέλλον, Maraya Concert Hall, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

⁵⁶ Bernas, Frederick, (2021), *The Largest Mirrored Building on Earth, the Maraya Concert Hall in Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 16.05.2022 από <https://emag.archiexpo.com/the-largest-mirrored-building-on-earth-the-maraya-concert-hall-in-saudi-arabia/>

Εικόνα 2.5.91. Όταν τα έργα τέχνης της φύσης συνδιαλέγονται με τα έργα τέχνης των ανθρώπων και ο καθρέφτης είναι ένας τρόπος για να δημιουργηθεί αυτός ο διάλογος ανάμεσα στη φύση, την ιστορία και το μέλλον, *Maraya Concert Hall*, Al-'Ula, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

Φύγαμε από την περιοχή της Al-'Ula πλήρεις μοναδικών στιγμών και εξαιρετικών εικόνων, αφού όντως η περιοχή είναι μια απόδειξη της ανθρώπινης υπεροχής αλλά και της μοναδικότητας των δημιουργημάτων της φύσης, με πανάρχαιους ιστορικούς πολιτιστικούς χώρους και πανέμορφες κοιλάδες με οάσεις και βραχώδεις σχηματισμούς, σε μοναδικά συμπλέγματα διάσπαρτα στο κενό της έρημης γης.

Υπάρχει μαγεία κρυμμένη στις οάσεις και στα φαράγγια, ιστορία γραμμένη στα τοιχώματα των βράχων της ερήμου.

Η AlUla συνδυάζει το παρελθόν και το παρόν, και το οικοδομούμενο μέλλον της χώρας.

2.6. Στην Πρωτεύουσα

Η **Riyadh** είναι μια σύγχρονη μητρόπολη 7,6 εκατομμυρίων κατοίκων (βάσει της απογραφής του 2019), με αστραφτερούς ουρανοξύστες και μια ανερχόμενη σκηνή σύγχρονης τέχνης, αλλά και μια μεγάλη ιστορία που την βρίσκουμε στα συναρπαστικά μουσεία, στην αρχαία αρχιτεκτονική και στα ατμοσφαιρικά σουαqs. Ο συνδυασμός αυτός δημιουργεί μια σαγηνευτική πολιτισμική ένωση, όπου μπορούν να εντοπιστούν οι πρώτες ρίζες της Αραβίας και όπου μπορεί κανείς να οραματιστεί το τολμηρό μέλλον της.

Η περιήγηση μας στην πόλη ξεκίνησε από το ιστορικό της κέντρο, το King Abdulaziz historical center, και πρώτη στάση το Εθνικό Μουσείο, το στολίδι του Ιστορικού Κέντρου. Το μοντέρνο κτίριο που περιβάλλεται από ολάνθιστους κήπους είναι απλά η εισαγωγή σε ένα ταξίδι σε χιλιετίες ιστορίας και πολιτισμού. Είναι διάσημο για τις οκτώ «Εκθεσιακές Αίθουσες», καθεμία από τις οποίες έχει θέμα ένα διαφορετικό μέρος της ιστορίας της περιοχής, όπως ο Άνθρωπος και το Σύμπαν, η Κληρονομιά της Σαουδικής Αραβίας, ο Ισλαμικός Πολιτισμός στην Αραβία, τα Αραβικά Βασίλεια, η Αποστολή του Προφήτη και το Ισλάμ στην Αραβική Χερσόνησο.⁵⁷

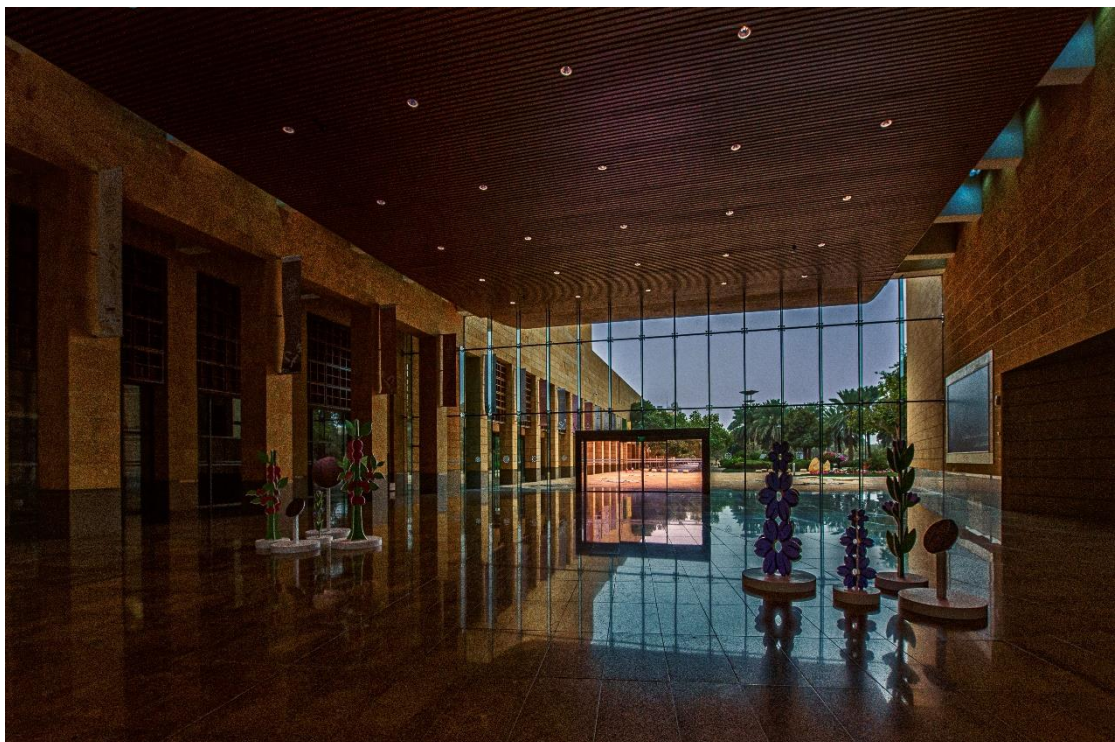
Εικόνα 2.6.1. Η κύρια όψη του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

⁵⁷ *The National Museum of Saudi Arabia* Ανακτήθηκε 18.05.2022 από

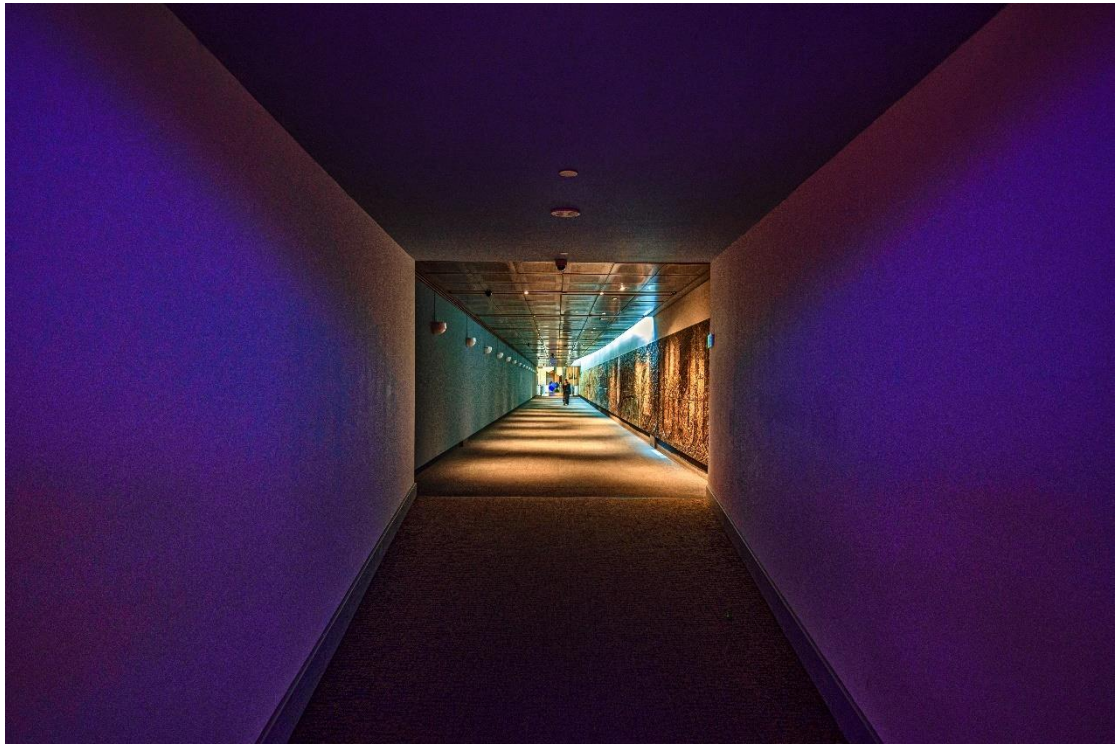
<https://www.visitsaudi.com/en/see/highlights/the-national-museum-of-saudi-arabia>

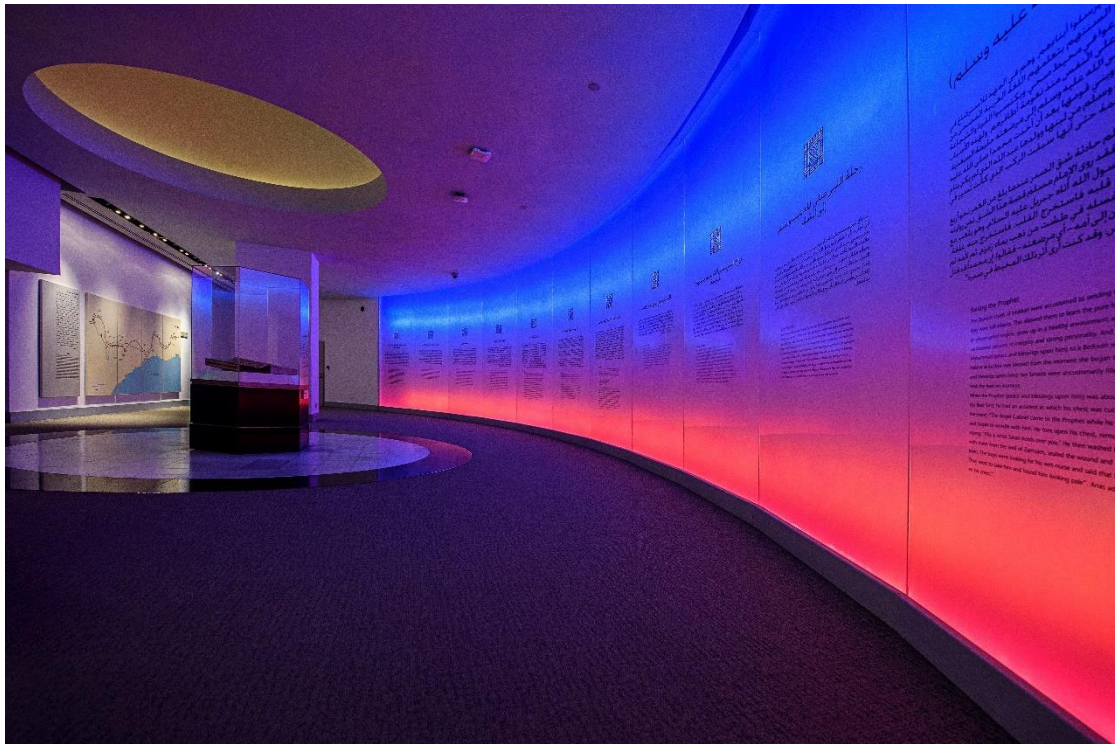
Εικόνα 2.6.2. Η πίσω όψη και ο κήπος του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.6.3. Η Είσοδος του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.6.4., 2.6.5. Εσωτερικός χώρος με εκθέματα στους τοίχους, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.6.6. Αίθουσα με διαδραστικά μέσα του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

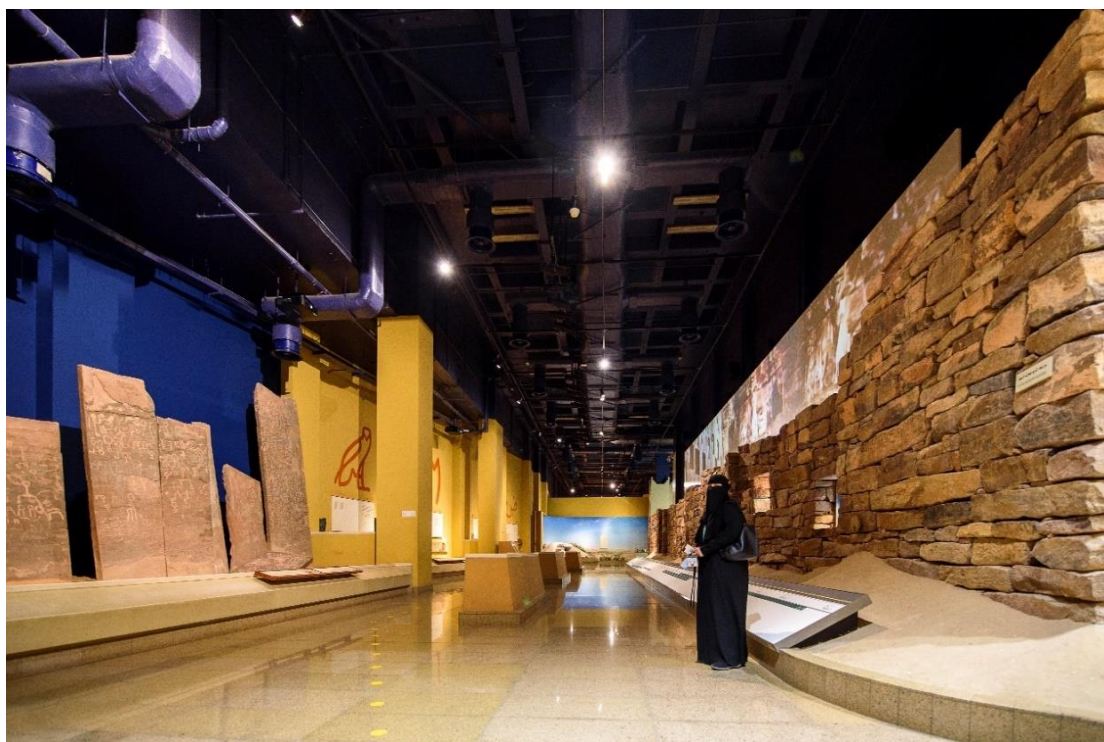

Εικόνες 2.6.7., 2.6.8. Εσωτερικοί χώροι του Εθνικού Μουσείου, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Σε μια μαγική διαδραστική περιήγηση στους αιώνες, μας εντυπωσίασε η πρώτη Αίθουσα, “Ο Άνθρωπος και το Σύμπαν”, ένας εκτεταμένος χώρος 1.500 τετρ. μέτρων, αφιερωμένος στην ιστορία της γης, με τους μετεωρίτες, τα ομοιώματα των ζώων που κάποτε ζούσαν στην Αραβική Χερσόνησο και την καθηλωτική έκθεση των βραχογραφιών.

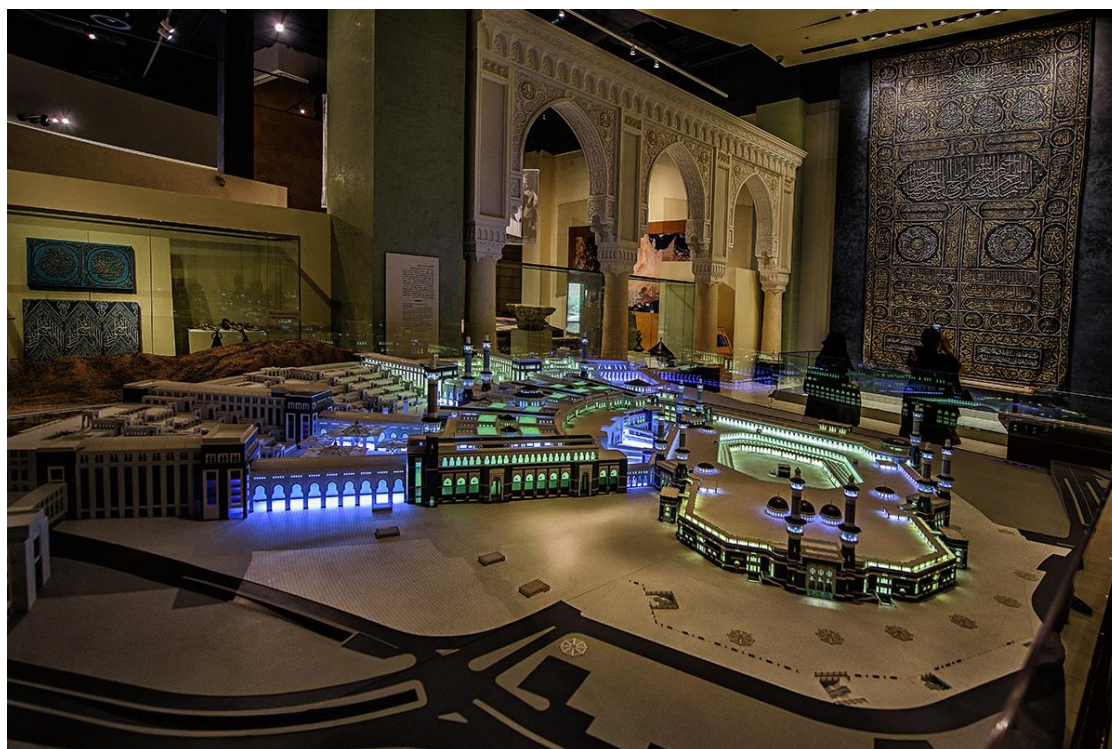

Εικόνες 2.6.9., 2.6.10. Αίθουσες της 1^{ης} ενότητας “Ο Άνθρωπος και το Σύμπαν”, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.6.11. Αίθουσα με βραχογραφίες της 1^{ης} ενότητας “Ο Άνθρωπος και το Σύμπαν”, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Πολύ ενδιαφέροντα ήταν και τα εκθέματα της Αίθουσας Ισλαμικής Τέχνης.

Εικόνα 2.6.12. Το Masjid al-Haram, το μεγάλο τέμενος της Mecca, σε αίθουσα με εκθέματα της ισλαμικής τέχνης, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εντυπωσιακή ήταν και η Αίθουσα με τα αντίγραφα κτιρίων με την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική κάθε περιοχής της χώρας, από τα υεμενίτικα κτίρια μέχρι τα κτίρια της παλιάς Jeddah (Hejaz) και της Najd.

Εικόνες 2.6.13., 2.6.14. Αίθουσες με αντίγραφα των κτιρίων του Βασιλείου, στο Εθνικό Μουσείο, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Το διάσημο φρούριο Masmak είναι η επόμενη στάση μας για την εξερεύνηση της ιστορίας της Αραβικής χερσονήσου. Χτίστηκε το 1865 μ.Χ. για τον πρίγκιπα 'Abdurrahman ibn Sulaiman AlDabaan, και έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ενοποίηση της Σαουδικής Αραβίας, με τη μάχη της Riyadh, μια από τις σημαντικότερες συγκρούσεις για την ενοποίηση της Σαουδικής Αραβίας, που έλαβε χώρα στο οχυρό.⁵⁸

Σήμερα, το ανακαινισμένο οικοδόμημα λειτουργεί ως μουσείο, με συναρπαστικές εκθέσεις που παρουσιάζουν χάρτες και φωτογραφίες της Σαουδικής Αραβίας, από το 1912 μ.Χ. έως το 1937 μ.Χ., μαζί με μια σειρά από ιστορικά αντικείμενα, έργα τέχνης και οπτικοακουστικές παρουσιάσεις.

Εικόνα 2.6.15. Το φρούριο Masmak εξωτερικά, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

⁵⁸ Masmak_Fort Ανακτήθηκε 20.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Masmak_Fort

Εικόνα 2.6.16. Η Είσοδος του φρουρίου Masmak, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.6.17. Αίθριο του φρουρίου Masmak με το πηγάδι του κι ένα κανόνι, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.6.18. Αίθριο και διάδρομοι του φρουρίου Masmak, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.6.19. Εσωτερικός χώρος του φρουρίου Masmak, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.6.20., 2.6.21. Στον εκθεσιακό χώρο του φρουρίου *Masmak*, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Αφού εξερευνήσαμε και στο Φρούριο Masmak τις ρίζες της Σαουδικής Αραβίας, προχωρήσαμε προς την γεινιάζουσα Πλατεία Al-Safaa, γνωστή και σαν Πλατεία Deera, και για τους αγγλόφωνους επισκέπτες χλευαστικά Πλατεία Chor Chor. Εκεί πραγματοποιούνται δημόσιες εκτελέσεις, συνήθως με αποκεφαλισμό.^{50,51}

Εικόνα 2.6.22. Η Πλατεία Al-Safaa (Chor Chor), Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

⁵⁹ «Ο νόμος της Σαουδικής Αραβίας.....επιδίδεται τακτικά σε θανατική ποινή, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων εκτελέσεων με αποκεφαλισμό. Η θανατική ποινή μπορεί να επιβληθεί για ένα ευρύ φάσμα αδικημάτων, συμπεριλαμβανομένου φόνου, και μπορεί να πραγματοποιείται με αποκεφαλισμό με ξίφος, λιθοβολισμό ή πυροβολισμό, ακολουθούμενο από σταύρωση» Saudi Arabia, Human rights, Ανακτήθηκε 20.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia#Human_rights

⁶⁰ «Σε μη προαναγγελθείσες ώρες, η αστυνομία και άλλοι αξιωματούχοι ετοιμάζουν την περιοχή για την πραγματοποίηση της εκτέλεσης. Μετά τον αποκεφαλισμό του καταδικασμένου, το κεφάλι ράβεται στο σώμα, το οποίο τυλίγεται και απομακρύνεται για τις τελευταίες τελετουργίες.» Deera Square, Ανακτήθηκε 20.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Deera_Square

Εικόνα 2.6.23. Στην Πλατεία Al-Safaa (*Chop Chop*), Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Σε συνέχεια της Πλατεία Al-Safaa, μέσω μια ανοικτής στοάς, περάσαμε στους υπαίθριους χώρους του τζαμιού Imam Turki bin Abdullah, γνωστού και ως “The Grand Mosque of Riyadh”.⁶¹

Εικόνα 2.6.24. Εισοδος από την Πλατεία Al-Safaa σε πλατεία του τζαμιού Imam Turki bin Abdullah, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

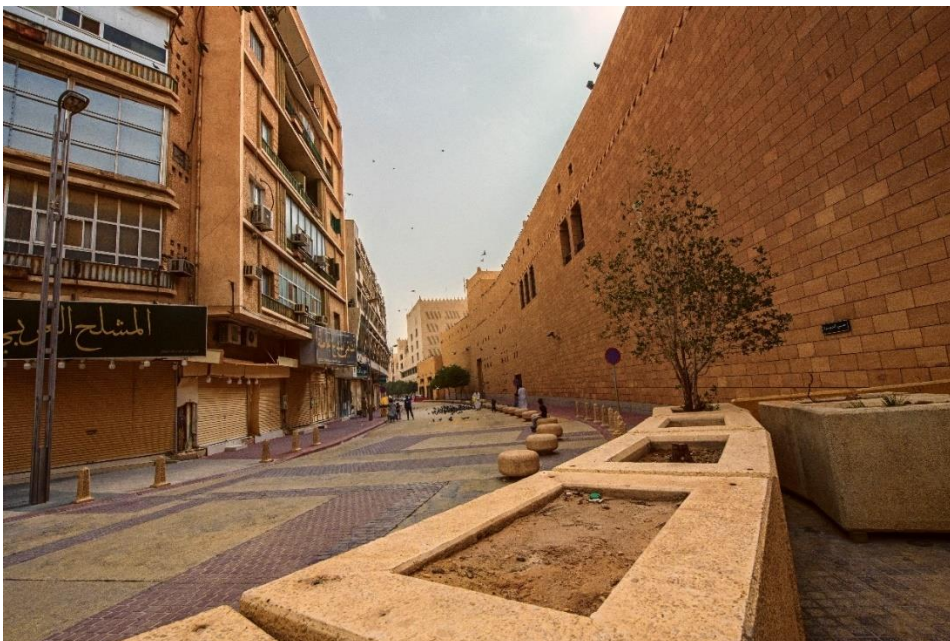
⁶¹ Imam Turki bin Abdullah Mosque, Ανακτήθηκε 20.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Imam_Turki_bin_Abdullah_Mosque

Οι υπαίθριοι αυτοί χώροι είναι οι μόνοι χώροι του συγκροτήματος του τζαμιού που επιτρέπεται η παρουσία μη μουσουλμάνων. Το τζαμί, είναι ένα από τα μεγαλύτερα τζαμιά της Σαουδικής Αραβίας, με έκταση 16.800 τετρ. μέτρων και χωρητικότητα 17.000 πιστών.

Εικόνα 2.6.25. Ανοικτός χώρος συνάθροισης του τζαμιού *Imam Turki bin Abdullah*, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Περπατώντας παράπλευρα των εμβληματικών αυτών κτιριακών εγκαταστάσεων, ακολουθώντας μια όμορφα σχεδιασμένη διαδρομή, κατευθυνθήκαμε στο κοντινό *Deerah Souq*.

Εικόνα 2.6.26. Η διαδρομή από το φρούριο *Masmak* προς το *Deerah Souq*, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.6.27. Μόνος...στην διαδρομή από το φρούριο Masmak προς το Deerah Souq, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Στους χώρους του Deerah Souq (γνωστού και ως Al-Zel Souq) γίνονται την Παρασκευή, μετά την προσευχή, υπαίθριες δημοπρασίες. Παρά του ότι ήταν Σάββατο, διεξάγονταν μια δημοπρασία χάλκινων ειδών και είχε στηθεί ένα υπαίθριο παζάρι.

Εικόνα 2.6.28. Στον χώρο δημοπρασιών του Deerah Souq, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.6.29., 2.6.30. Στον χώρο δημοπρασιών του *Deerah Souq*, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.6.31., 2.6.32. Στον χώρο δημοπρασιών του *Deerah Souq*, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.6.33., 2.6.34. Η δημοπρασία των χάλκινων ειδών εξελίσσεται, στον χώρο δημοπρασιών του Deerah Souq, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

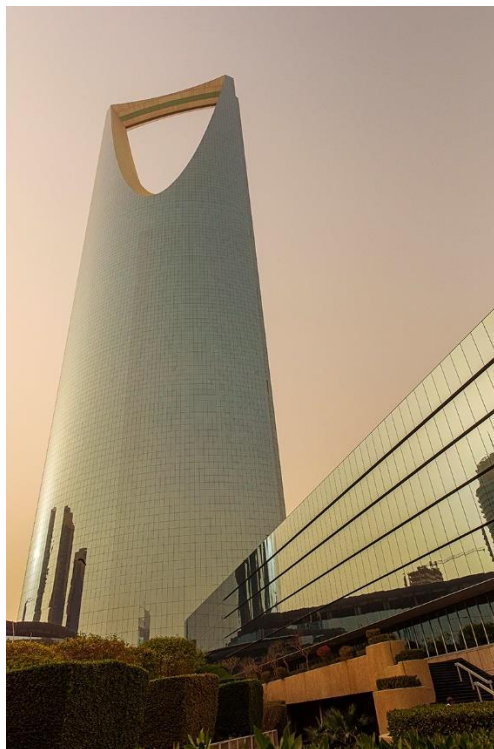
Εικόνες 2.6.35., 2.6.36. Εκφραστικότητα ο δημοπράτης στον χώρο δημοπρασιών του Deerah Souq, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.6.37., 2.6.38. Πορτρέτα παρευρισκόμενων στον χώρο δημοπρασιών του Deerah Souq, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Δυστυχώς δεν ήταν δυνατή η εξερεύνηση της ιστορικής πόλης Ad Diriyah, της πρώτης πρωτεύουσας του κράτους της Σαουδικής Αραβίας, που λόγω εργασιών αποκατάστασης και αναδόμησης είναι ανοικτή στο κοινό ανά τμήματα και σε μη ορισμένες ημέρες και ώρες. Την είδαμε εξωτερικά, πίσω από προστατευτικά πετάσματα, μέσα από το αυτοκίνητο. Πρόκειται για μια επιβλητική και ερειπωμένη πόλη, η αποκατάσταση της οποίας είναι ένα από τα μεγάλα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη για τον τόνωση του τουρισμού στη χώρα, σύμφωνα με το σχέδιο μεταρρύθμισης Vision 2030.⁶²

Ήταν αργά το απόγευμα και κατευθυνθήκαμε στον Kingdom Centre Tower έναν ουρανοξύστη 99 ορόφων, 302,30 μέτρων ύψους, στην καρδιά της Riyadh.⁶³ Η κατασκευή του πύργου ολοκληρώθηκε το 2002 και από τότε, είναι ένα από τα ψηλότερα κτίρια στην χώρα. Ο πύργος αποτελείται από εμπορικά κέντρα, τόπους αναψυχής, ξενοδοχεία, γραφεία και πολυτελή διαμερίσματα. Το ύψος των 302,30 μέτρων και η σπή με την Sky Bridge στην κορυφή του, το κάνουν να ξεχωρίζει από τους άλλους ουρανοξύστες.

Εικόνα 2.6.39. *Kingdom Centre Tower*, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

⁶² *Diriyah Gate*, Ανακτήθηκε 22.05.2022 από <https://www.vision2030.gov.sa/v2030/v2030-projects/diriyah-gate/>

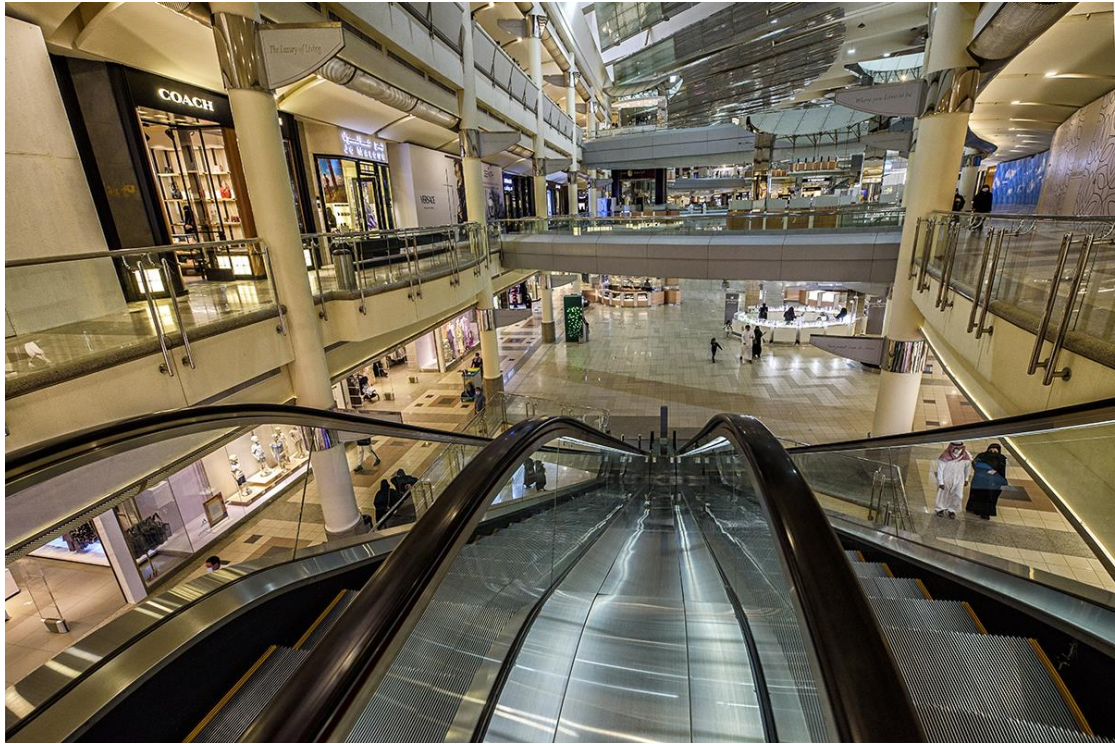
⁶³ *Kingdom Centre*, Ανακτήθηκε 22.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Kingdom_Centre

⁶⁴ Narval, Pablo, (2020). *Saudi Arabia*. Circulo Rojo, σελ. 139-141

Μέχρι να νυχτώσει, επισκεφτήκαμε το εμπορικό κέντρο Al-Mamlaka, στην ανατολική πτέρυγα του κτιρίου, το οποίο διαθέτει περισσότερα από 150 καταστήματα σε τρία επίπεδα.

Εικόνες 2.6.40., 2.6.41. Το εμπορικό κέντρο Al-Mamlaka στον Kingdom Centre Tower, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

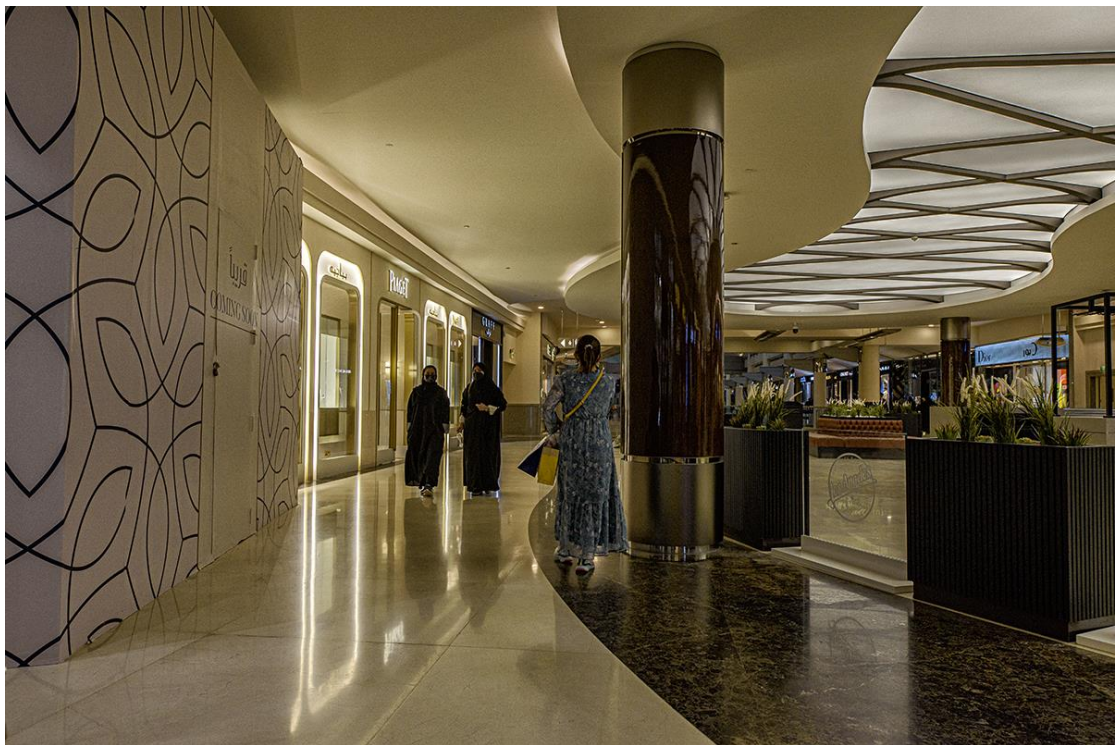

Εικόνες 2.6.42., 2.6.43. Το εμπορικό κέντρο *Al-Mamlaka* στον *Kingdom Centre Tower*, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Απολαύσαμε τις βιτρίνες των καταστημάτων των μεγάλων οίκων μόδας και κοσμημάτων, με την αναμονή σε ουρά για την είσοδο σε γνωστό οίκο μόδας να μας εντυπωσιάζει, όπως και τα πανάκριβα, εκατομμυρίων riyal (SAR) κοσμήματα, των εμβληματικών οίκων κοσμημάτων.

Εικόνα 2.6.44. Αναμονή στην ουρά για την είσοδο σε γνωστό οίκο μόδας, στο εμπορικό κέντρο Al-Mamlaka στον Kingdom Centre Tower, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.6.45. Στο εμπορικό κέντρο Al-Mamlaka, στον Kingdom Centre Tower, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

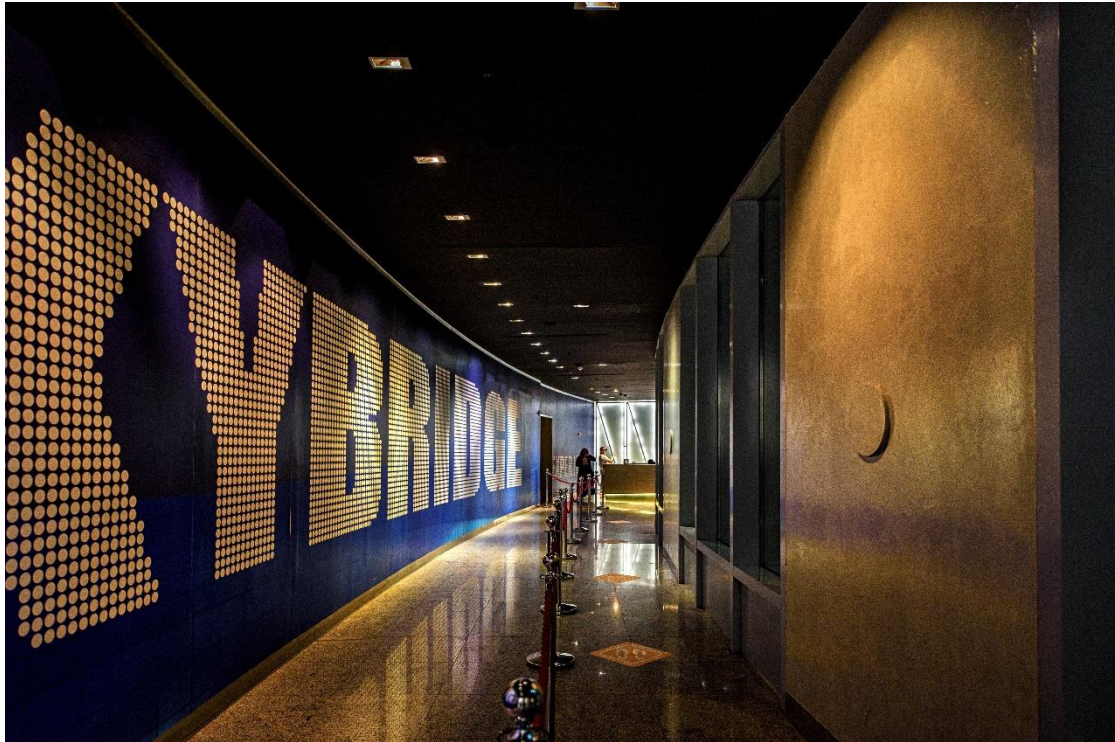
Εικόνα 2.6.46. Πανάκριβα κοσμήματα στις βιτρίνες καταστημάτων, στο εμπορικό κέντρο *Al-Mamlaka*, στον *Kingdom Centre Tower*, *Riyadh*, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Είχε νυχτώσει και πληρώνοντας εισιτήριο 63 SAR (15,75€) ανεβήκαμε με δύο διαδοχικούς ανελκυστήρες - ο πρώτος φτάνει μέχρι τον 77^ο και ο δεύτερος από τον 77^ο έως τον 99^ο όροφο - στην Sky Bridge. Η Sky Bridge είναι μια ανεστραμμένη παραβολική αψίδα από χάλυβα 300 τόνων και μήκους 65 μέτρων στην κορυφή του πύργου, που κλείνει άνωθεν την οπή των πλευρικών συμμετρικών 30 ορόφων.^{65, 66}

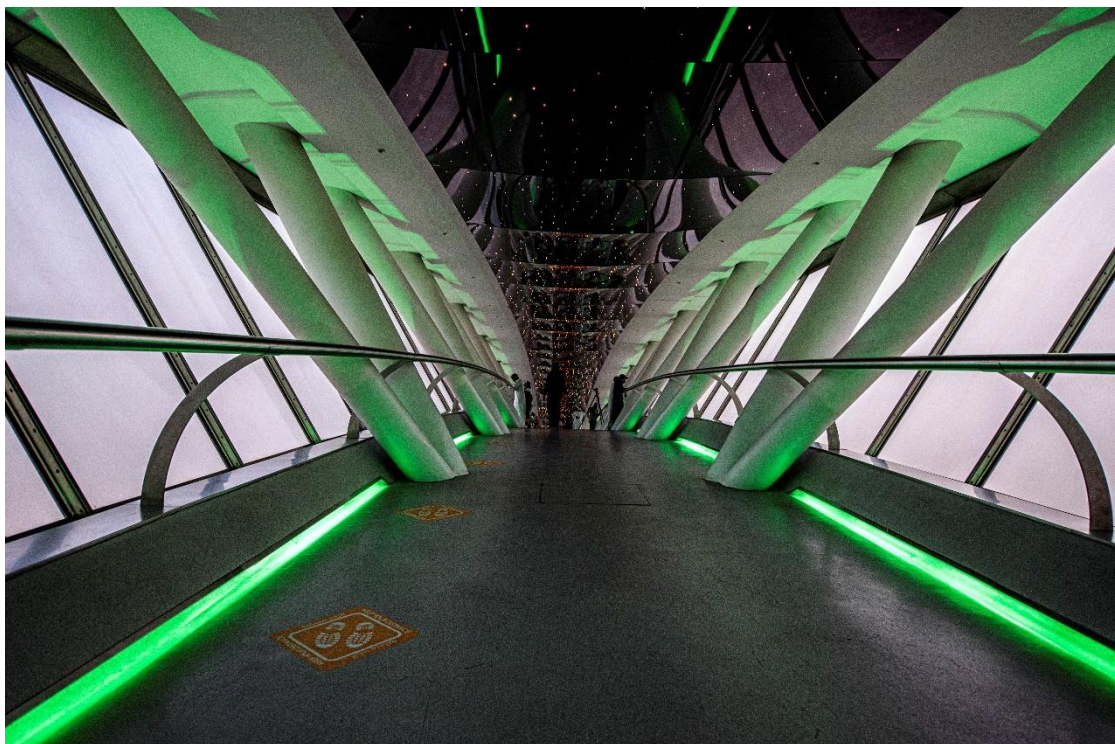
Απολαύσαμε από ψηλά την νυχτερινή θέα της *Riyadh* στην γυάλινη ουρανογέφυρα, στον κλειστό αυτόν διάδρομο με τα πλευρικά επικλινή συνεχόμενα υαλοστάσια και τους εντυπωσιακούς εναλλασσόμενους πολύχρωμους φωτισμούς, που εμφανίζονται και εξωτερικά, μεταβάλλοντας συνεχώς τον χρωματισμό του φωτισμού του άνω μέρους του *Kingdom Centre Tower*.

⁶⁵ *Sky Bridge Kingdom Tower* Ανακτήθηκε 22.05.2022 από <https://welcomesaudi.com/activity/sky-bridge-kingdom-tower>

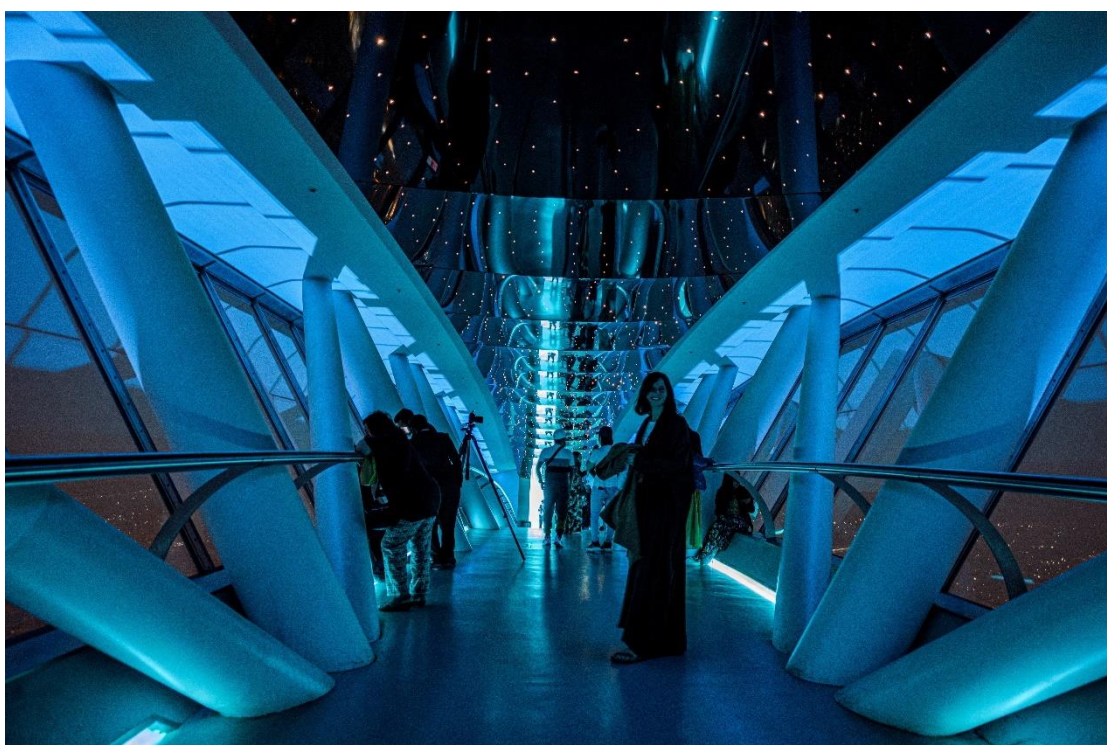
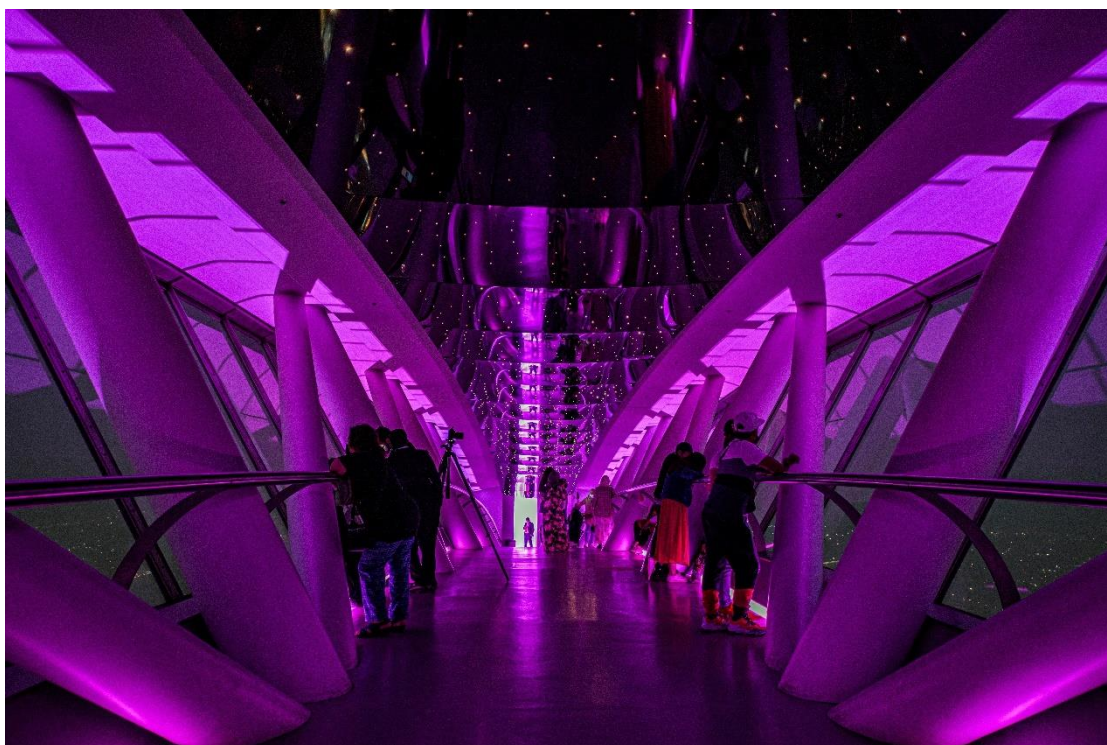
⁶⁶ Narval, Pablo, (2020). *Saudi Arabia*. Circulo Rojo, σελ.. 141

Εικόνα 2.6.47. Η είσοδος της Sky Bridge από τον όροφο του Al-Mamlaka, στον Kingdom Centre Tower, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.6.48. Η Sky Bridge, στον Kingdom Centre Tower, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.6.49., 2.6.50. Απολαμβάνοντας την θέα της πόλης από την Sky Bridge του Kingdom Centre Tower, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.6.51. Η θέα της πόλης από την Sky Bridge του Kingdom Centre Tower, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.6.52., 2.6.53. Η αλλαγή χρώματος φωτισμού στην Sky Bridge είναι εμφανής και στην όψη του Kingdom Centre Tower, Riyadh, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2022.

2.7. Στην Έρημο της Ενδοχώρας

Την επομένη ημέρα ξεκινήσαμε την εξερεύνηση του βόρειοανατολικού τμήματος της Najd, της βόρεια της Riyadh ερήμου της ενδοχώρας. Δρόμος με ατέλειωτες ευθείες να διασχίζει την άδεια γη της ερήμου και να χάνεται μέσα στην χαμηλή ορατότητα της θολής ατμόσφαιρας. Σπάνια η ύπαρξη οικισμών, δίπλα σε ερειπωμένα λασποχώρια, και μόνη παρουσία ζωής κάποιες ελάχιστες καμήλες.

Εικόνα 2.7.1. Μόνο καμήλες στην άδεια γη της ερήμου, βορειοδυτικά του Riyadh, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Πρώτη στάση οι αλυκές στην περιοχή **Al Qasab**, στη διοικητική περιφέρεια της Shaqra, οι μεγαλύτερες αλυκές στην Najd και μία από τις μεγαλύτερες στην Σαουδική Αραβία, με παραγωγή περίπου 200.000 τόνων αλατιού ετησίως. Δείγμα του πώς αλλάζει η γεωμορφολογία του πλανήτη μέσα στις χιλιετίες, οι αλυκές διαμορφώθηκαν πριν πάρα πολλά χρόνια και είναι διάσημες από την αρχαιότητα για το υψηλής ποιότητας αλάτι τους.⁶⁷

⁶⁷ Qasab Salt Flats, Ανακτήθηκε 25.05.2022 <https://welcomesaudi.com/activity/qasab-salt-flats>

Μάθαμε για την εξόρυξη και την επεξεργασία του φυσικού αλατιού και παρακολουθήσαμε την παραγωγή του από τις επίπεδες εκτάσεις εδάφους που καλύπτονται με αλάτι, καθώς και την επι τόπου διαδικασία συσκευασίας του σε πλαστικές σακούλες που πωλούνται σε όλο το Βασίλειο.

Εικόνα 2.7.2. Αλυκές Al Qasab, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.3. Συσκευασία αλατιού στις Αλυκές Al Qasab, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.7.4., 2.7.5. Συσκευασία αλατιού στις Αλυκές Al Qasab, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Τα ερείπια του χωμάτινου χωριού **Raghbah** ήταν ο επόμενος προορισμός μας. Το λασποχώρι απέχει 120 χιλιόμετρα από τη Riyadh και χρονολογείται από το 1669 μ.Χ.

Επισκεφθήκαμε ένα μικρό τμήμα του παλαιού οικισμού, που ερημοποιείται χωρίς εμφανή σημάδια αποκατάστασης.

Εικόνες 2.7.6., 2.7.7. Ερείπια του χωμάτινου χωριού *Raghbah*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.7.8., 2.7.9. Ερείπια του χωμάτινου χωριού *Raghbah*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Μετά το Raghbah κατευθυνθήκαμε στον κυρίως προορισμό μας, το **Ushaiger**, ένα χωριό πολιτιστικής κληρονομιάς στην καρδιά της Najd, σε μια περιοχή με μικρές οάσεις, 200 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Riyadh.

Οι Βεδουίνοι εγκαταστάθηκαν εκεί για πρώτη φορά πριν από 1.500 χρόνια και το Ushaiger ήταν ένα δημοφιλές σημείο στάσης για τους προσκυνητές της Mecca, χάρη στις πηγές και το πράσινο, τους ελαιώνες και τους φοίνικες.⁶⁸

Τα σπίτια στην περιοχή του Najd είναι χτισμένα εκατέρωθεν των στενών δρόμων, δημιουργώντας τον απαραίτητο σκιασμό για τους πεζούς. Είναι συνήθως διώροφα και χτισμένα γύρω από μια ανοιχτή ορθογώνια αυλή, που διαφυλάσσει την ιδιωτικότητα της οικογένειας και ρυθμίζει το μικροκλίμα. Το δώμα περιβάλεται από στηθαίο, και χρησιμοποιείται για καθιστικό και ύπνο τα βράδια του καλοκαιριού.

«Το κύριο υλικό για την κατασκευή αυτού του είδους των σπιτιών είναι λιασμένα τούβλα λάσπης και λάσπη. Η λάσπη δουλεύεται ως υλικό σοβατίσματος που χρησιμοποιείται για την επάλειψη των εσωτερικών και εξωτερικών τοίχων, είναι πολύ κατάλληλη για τις αμμώδεις καιρικές συνθήκες και ο λόγος είναι ότι το χρώμα δεν επηρεάζεται από τις καιρικές συνθήκες. Οι εξωτερικοί τοίχοι έχουν πάχος περίπου 80–100 cm, επομένως, μπορεί να απομονώσει αποτελεσματικά την υψηλή εύκρατη ατμόσφαιρα και να δημιουργήσει επίπεδο άνεσης στους κατοίκους.»⁶⁹

Περπατήσαμε στα στενά, έρημα σοκάκια, και ήταν σαν να μπαίνεις σε ένα ζωντανό μουσείο, τυλιγμένο με ίχνη του αρχαίου τρόπου ζωής.

Περιφραγμένο με χοντρούς τοίχους, το χωριό είναι ένας λαβύρινθος από δαιδαλώδη σοκάκια, σκιασμένα από οροφές από ξύλινα δοκάρια, που διασχίζουν τα οικήματα από λάσπη. Είναι οργανωμένο σε επτά συνοικίες, που ορίζονται από διατάξεις φοινίκων και περιβολιών, όμορφα ενσωματωμένες στην ρυμοτομία του.

Τα 400 ανακαινισμένα οικήματα, προσφέρουν ένα εκπληκτικό παράδειγμα αρχιτεκτονικής Najdi, με τα χαρακτηριστικά τριγωνικά στηθαία στα δώματα, και τις περίτεχνα σκαλιστές ξύλινες πόρτες, διακοσμημένες με παραδοσιακά

⁶⁸ *Ushaiger Heritage Village, The iconic Najdi Village*, Ανακτήθηκε 26.05.2022 από <https://www.saudiarabiaturismguide.com/ushaiger-heritage-village/>

⁶⁹ *Architecture of Saudi Arabia, Najd region*, Ανακτήθηκε 26.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Architecture_of_Saudi_Arabia#Najd_region

γεωμετρικά σχέδια. Κάποια οικήματα φέρουν ακόμη τα ονόματα των οικογενειών που ζούσαν εκεί.^{70,71}

Εικόνες 2.7.10., 2.7.11. Στον περιφερειακό δρόμο του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

⁷⁰ *Ushaiger Heritage Village*, Ανακτήθηκε 26.05.2022 από <https://www.visitsaudi.com/en/see/highlights/ushaiger-heritage-village>

⁷¹ Narval, Pablo, (2020). *Saudi Arabia*. Circulo Rojo, σελ. 185-187

Εικόνες 2.7.12., 2.7.13. Στα σοκάκια του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

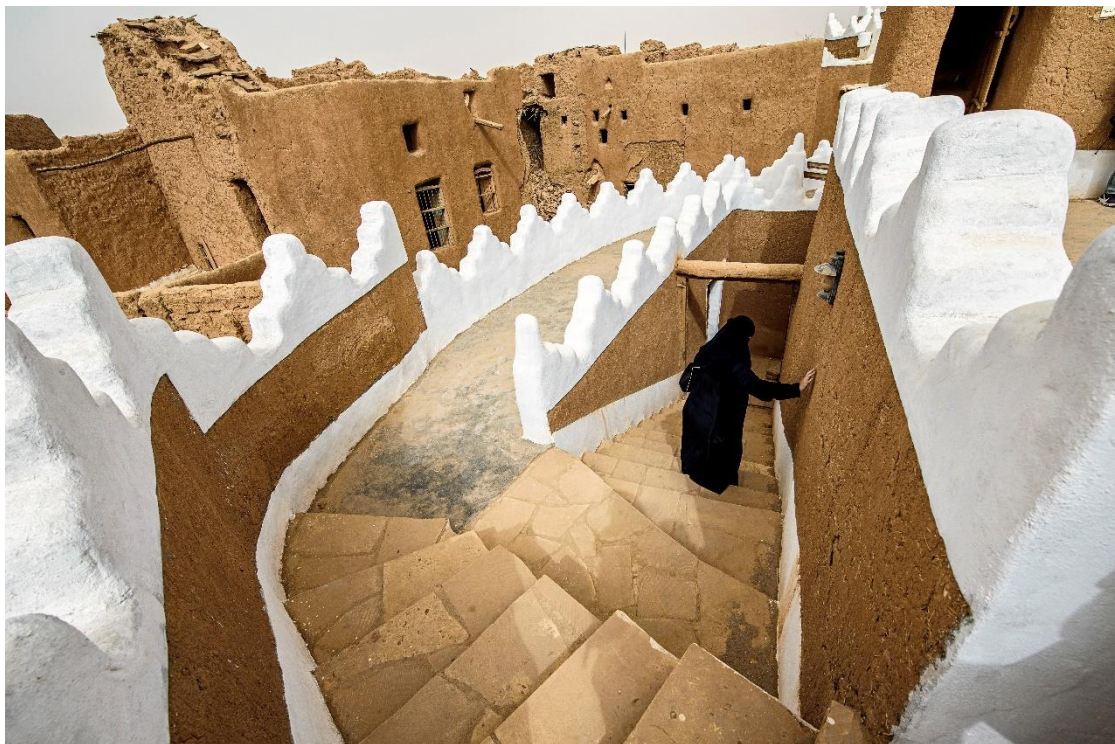
Εικόνες 2.7.14., 2.7.15. Στα σοκάκια του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.7.16., 2.7.17. Στις πλατείες του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.18. Πύργος σε δώμα κτιρίου στο *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.19. Εξωτερική σκάλα δώματος κτιρίου στο *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.20. Στο πηγάδι του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.21. Διαβάτες σε σοκάκι του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.7.22., 2.7.23. Στα στεγασμένα σοκάκια του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.7.24. Μόνη σε σοκάκι του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.7.25., 2.7.26., 2.7.27. Εξωτερικές σκάλες κτιρίου στο *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Τις παραδόσεις και την πλούσια ιστορία του Ushaiger την γνωρίσαμε στο μουσείο "Al Salem", στην είσοδο του χωριού, το οποίο ίδρυσαν οι κάτοικοι του χωριού.

Εικόνες 2.7.28., 2.7.29. Στο Μουσείο Al Salem του Ushaiger, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Οι ευγενέστατοι υπεύθυνοι του μουσείου, μας παρουσίασαν την τεράστια συλλογή αντικειμένων, που περιλαμβάνει περίτεχνα κεντημένα ρούχα, κοσμήματα, κεραμικά, καθώς και όπλα και μαγειρικά σκεύη.

Εικόνες 2.7.30., 2.7.31., 2.7.32. Στο Μουσείο Al Salem του Ushaiger, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Μετά την επίσκεψη μας στο Μουσείο, ένας από τους υπεύθυνους του μουσείου μας ξενάγησε στο πιο παλιό τζαμί του χωριού, το οποίο είναι υπόγειο, και στο άνωθεν αυτού μεταγενέστερο.

Εικόνα 2.7.33. Το τζαμί του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.34. Το παλιό, υπόγειο τζαμί του *Ushaiger*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Ολοκληρώσαμε την επίσκεψη μας στο *Ushaiger* και κατευθυνθήκαμε σε έναν κοντινό λόφο, από όπου ατενίσαμε το χωριό που απλωνόταν από κάτω μας, δυστυχώς δυσδιάκριτο, λόγω της θολής ατμόσφαιρας.

Στον δρόμο της επιστροφής μας στη Riyadh, 10χλμ από το Ushaiger, κάναμε μια στάση για να περιηγηθούμε στην παλαιά πόλη της **Shagra**. Ο σε αρχιτεκτονική Najdí οικισμός, με τα ανακαινισμένα και καλά συντηρημένα οικήματα, έχει πολλές ομοιότητες με το Ushaiger.

Εικόνα 2.7.35. Η είσοδος στην παλαιά πόλη της *Shagra* , Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.36. Ασφαλίζει το σπίτι της στην παλαιά πόλη της *Shagra*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Τα σπίτια ήταν κλειστά και τα περισσότερα ακατοίκητα, και ελάχιστοι άνθρωποι κυκλοφορούσαν στα σοκάκια της, που ήταν καλυμμένα με την άμμο της ερήμου.

Εικόνες 2.7.37., 2.7.38. Στα καλυμμένα με την σκόνη της ερήμου σοκάκια της παλαιάς πόλης της *Shagra*, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνες 2.7.39., 2.7.40. Στοά στεγασμένου σοκακιού της παλαιάς πόλης της Shagra, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.41. Η έξοδος-είσοδος της παλαιάς πόλης προς την νέα πόλη της Shagra, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.42. Αποκατεστημένα κτίρια της παλαιάς πόλης της Shagra, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 2.7.43. Μοναχική φιγούρα σε σοκάκι της παλαιάς πόλης της Shagra, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Οι εικόνες της παλιάς πόλης της Shagra ήταν οι τελευταίες εικόνες του παρελθόντος του Βασιλείου.

Γυρίσαμε στη Riyadh, και τα χαράματα της επομένης ημέρας, με την επιστροφή μας στην Αθήνα, ολοκληρώσαμε την 12ήμερη εξερεύνηση μας στο παρελθόν και το παρόν της Σαουδικής Αραβίας.

3. Οι Γυναίκες στην Κοινωνία

Οι γυναίκες της Σαουδικής Αραβίας, σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τη Διεθνή Αμνηστία, αντιμετωπίζουν πολλές διακρίσεις σε διάφορους τομείς της ζωής τους, από τον “κώδικα ενδυμασίας” τους, την ανδρική κηδεμονία ως ανήλικες, μέχρι την εργασιακή τους απασχόληση. Οι νόμοι, οι σχολές Hanbali και Wahhabi του σουνιτικού Ισλάμ και οι παραδόσεις της Αραβικής Χερσονήσου επηρεάζουν τα δικαιώματα των γυναικών στην χώρα.^{72,73} «Η μεταχείριση των γυναικών αναφέρεται ως “φυλετικός διαχωρισμός” και “απαρτχάνιτ φύλλου”».⁷² Ο πρίγκιπας Muhammad bin Salman, από το 2017 που ορίστηκε διάδοχος από τον πατέρα του βασιλιά Salman, επιδιώκει να φέρει έναν αέρα εκσυγχρονισμού στην χώρα και μεταξύ των άλλων εφάρμοσε κάποιες μεταρρυθμίσεις προς την κατεύθυνση της ανάδειξης και ενίσχυσης των δικαιωμάτων των γυναικών. Οι αλλαγές χαιρετίστηκαν ως απόδειξη μιας νέας προοδευτικής τάσης προς τον εκσυγχρονισμό στην παραδοσιακά συντηρητική αυτή χώρα.

3.1. Ο “κώδικας ενδυμασίας” και η εμφάνιση των γυναικών

Τις γυναίκες της ταξιδιωτικής μας παρέας, κατά τον προγραμματισμό του ταξιδιού, μας απασχόλησε πολύ το θέμα της ενδυμασίας. Οι πληροφορίες για τον επιτρεπόμενο “κώδικα ενδυμασίας” των γυναικών επισκεπτών στην χώρα αλληλοσυγκρουόμενες, συμφωνούσαν μόνο στην μη απαιτητή κάλυψη του κεφαλιού και στα ευπρεπή, με μεγάλη κάλυψη φαρδιά ενδύματα.

Η Σαουδική Αραβία δεν έχει γραπτό νομικό κώδικα για τα κείμενα που συνθέτουν τη sharia (ο ισλαμικός νόμος), και η αστυνομία και το δικαστικό σώμα επέβαλλαν εδώ και πολλά χρόνια έναν αυστηρό ενδυματολογικό κώδικα που απαιτεί από τις γυναίκες να ενδύονται με μια φαρδιά μαύρη ολόσωμη ρόμπα, την λεγόμενη abaya, μαύρο μαντήλι που καλύπτει εξ ολοκλήρου τα μαλλιά τους, και ένα μαύρο κομμάτι ύφασμα, το niqāb, που καλύπτει το πρόσωπο και τον λαιμό, αφήνοντας ακάλυπτα μόνο τα μάτια. Οι πολύ θεοσεβούμενες καλύπτουν και τα χέρια τους με γάντια.

⁷² *Women's rights in Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 29.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Women%27s_rights_in_Saudi_Arabia#Hijab_and_dress_code

⁷³ *Saudi Arabia, Women in society*, Ανακτήθηκε 29.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia#Women_in_society

Εικόνες 3.1.1., 3.1.2. Φορώντας το niqāb, Shagra, Σαουδική Αραβία, την Κυριακή 6 Μαρτίου 2022.

Τον Μάρτιο του 2018 ο Διάδοχος πρίγκιπας Muhammad bin Salman ανέφερε σε μια συνέντευξη στο τηλεοπτικό δίκτυο CBS: «Οι νόμοι είναι πολύ σαφείς και ορίζονται στους νόμους της sharia (ισλαμικός νόμος): ότι οι γυναίκες (πρέπει να) φορούν αξιοπρεπή και σεμνά ρούχα, όπως οι άνδρες..... Αυτό, ωστόσο, δεν προσδιορίζει ιδιαίτερα μια μαύρη abaya ή ένα μαύρο κάλυμμα κεφαλιού. Η απόφαση επαφίεται αποκλειστικά στις γυναίκες να αποφασίσουν τι είδους αξιοπρεπή και σεβαστή ενδυμασία θα επιλέξουν να φορέσουν».⁷⁴ Αυτές οι δηλώσεις είναι που σηματοδότησαν την αλλαγή στην επιβολή του κώδικα ένδυσης των γυναικών στη χώρα, και έκτοτε, κάποιες γυναίκες άρχισαν να κυκλοφορούν με το κεφάλι ακάλυπτο, χωρίς niqab και μαντήλι, και να φορούν abayas συνήθως σε γήινους ή γκρι χρωματισμούς, αντί για το παραδοσιακό μαύρο χρώμα. Το να φορούν τις abayas ανοιχτές, πάνω από μακριές φούστες ή πανταλόνια είναι επίσης κάτι συνηθισμένο στις εκτός του Νότου περιοχές που επισκεφθήκαμε.

Εγώ, και οι γυναίκες της παρέας, δεν είχαμε κανένα πρόβλημα με το ντύσιμό μας, ενδεδυμένες απλά ευπρεπώς με μη ιδιαίτερα στενά ρούχα.

⁷⁴ World GULF, (2018), *Saudi crown prince says abaya not necessary*, Ανακτήθηκε 29.05.2022 από <https://gulfnews.com/world/gulf/saudi/saudi-crown-prince-says-abaya-not-necessary-1.2190993>

Εικόνα 3.1.3. Η παραδοσιακή μαύρη ενδυμασία δίπλα στη ευπρεπή μοντέρνα, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022

Εικόνα 3.1.4. Για ψώνια σε εμπορικό κέντρο, με κολάν, λευκή abaya και ροζ μαντήλι, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022

Είναι ελάχιστες οι γυναίκες που συναντήσαμε ακάλυπτες ή δίχως το μαύρο χρώμα στην ενδυμασία τους, κι αυτές στην Jeddah και στην περιοχή της Al-‘Ula. Οι άγραφοι νόμοι της βαθιάς συντηρητικής αυτής κοινωνίας θα κάνουν πολλά χρόνια να ξεπεραστούν και να εξαλειφθούν.

Εικόνα 3.1.5. Πανέμορφες με ακάλυπτο το πρόσωπο και τα μαλλιά τους και μοντέρνα ντυμένες με abayas πάνω από τα πανταλόνια τους, Al-Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Τα ενδύματα τους τα ψωνίζουν στα καταστήματα των μεγάλων εμπορικών κέντρων, τα οποία δεν διαθέτουν αποδυτήρια, η δοκιμή γίνεται στα σπίτια τους, με δυνατότητα αλλαγής ή ακύρωσης της αγοράς. Ιδιαίτερη αδυναμία έχουν στα αισθησιακά εσώρουχα, που ψωνίζουν απενοχοποιημένα.

Εικόνα 3.1.6. Ο γνωστός οίκος εσωρούχων έχει καταστήματα σε όλα τα εμπορικά κέντρα, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 3.1.7. Αισθησιακά εσώρουχα σε κατάστημα γνωστού οίκου εσωρούχων, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 3.1.8. Πωλήτρια επιδεικνύει αισθησιακό εσώρουχο σε κατάστημα γνωστού οίκου εσωρούχων, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

Αξιοσημείωτη είναι η ανάγκη των νεαρών κοριτσιών να επιμεληθεί την εμφάνιση του ακάλυπτου πλέον προσώπου τους, ειδικά των φρυδιών και των χειλιών τους, με ορατές τις επεμβάσεις ειδικών.

Εικόνες 3.1.9. Πανέμορφη με ακάλυπτο το πρόσωπο, Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

Εικόνα 3.1.10. Με ακάλυπτο το πρόσωπο της περιποιείται το χρώμα των χειλιών της, Jeddah, Σαουδική Αραβία, την Τρίτη 1 Μαρτίου 2022.

3.2. Η ανδρική κηδεμονία και το δικαίωμα στην εργασία

Το σύστημα ανδρικής κηδεμονίας της Σαουδικής Αραβίας έδινε στους συζύγους, τους πατέρες και τους άλλους άνδρες συγγενείς την εξουσία να λαμβάνουν αυτοί όλες τις αποφάσεις για την διαβίωση των γυναικών (wali). Στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων για τον εκσυγχρονισμό της χώρας τον Μάιο του 2017 νομοθετήθηκε οι γυναίκες της Σαουδικής Αραβίας να επωφελούνται από κρατικές υπηρεσίες όπως η εκπαίδευση και η υγειονομική περίθαλψη χωρίς την ανάγκη της συγκατάθεσης ενός άνδρα κηδεμόνα, ενώ τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους υλοποιήθηκε το αίτημα πολλών δεκαετιών του κινήματος για την άρση της απαγόρευσης των γυναικών οδηγών.⁷⁵

Σε συνέχεια το 2018 νομοθετήθηκε οι μητέρες να διατηρήσουν την άμεση επιμέλεια των παιδιών τους μετά το διαζύγιο χωρίς να χρειάζεται να υποβάλουν αγωγές, όπως και να ανοίξουν τη δική τους επιχείρηση χωρίς την άδεια ενός άνδρα κηδεμόνα. Σε αυτή τη χώρα που το 70% των εγγεγραμμένων στα πανεπιστήμια είναι γυναίκες, μόνο το 5% του εργατικού δυναμικού της χώρας είναι γυναίκες, το χαμηλότερο ποσοστό στον κόσμο.⁷⁶

Εικόνα 3.2.1. Εργαζόμενη γυναίκα οδηγεί το όχημα μεταφοράς των επισκεπτών του Al-Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Παρασκευή 4 Μαρτίου 2022.

⁷⁵ Saudi Arabia, Women in society, Ανακτήθηκε 29.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia#Women_in_society

⁷⁶ Women's rights in Saudi Arabia, Ανακτήθηκε 29.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Women%27s_rights_in_Saudi_Arabia#Hijab_and_dress_code

Τον Αύγουστο του 2019, με βασιλικό διάταγμα, δόθηκε το δικαίωμα στις γυναίκες να εγγράψουν γάμο, διαζύγιο ή γέννηση, να αποκτούν επίσημα οικογενειακά έγγραφα, και στη μητέρα το δικαίωμα να είναι νόμιμος κηδεμόνας του παιδιού. Με το ίδιο διάταγμα επιτράπηκε στις γυναίκες άνω των 21 ετών να αποκτούν διαβατήρια και να ταξιδεύουν στο εξωτερικό χωρίς την άδεια των ανδρών κηδεμόνων τους.⁷⁷

Τέλος στις αρχές του 2021 δόθηκε στις γυναίκες το δικαίωμα να καταταγούν σε οποιοδήποτε σώμα των ενόπλων δυνάμεων επιλέξουν.

Οι περισσότερες από τις γυναίκες που συναντήσαμε σε δημόσιους χώρους, κυκλοφορούσαν μόνες χωρίς την συνοδεία αντρών κηδεμόνων, ενώ μας εντυπωσίασε η παρουσία πολλών παρεών γυναικών που κυριολεκτικά γεμίζουν τα Caffè, ακόμα και στον συντηρητικό νότο.

Εικόνα 3.2.2. Παρέα γυναικών με ακάλυπτο πρόσωπο και μαλλιά, σε μοντέρνο Caffè στην Abha, Σαουδική Αραβία, το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 2022.

⁷⁷ *Saudi anti male-guardianship campaign*, Ανακτήθηκε 29.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_anti_male-guardianship_campaign

Από τον Φεβρουάριο του 2017, που η Σαουδική Αραβία διόρισε την πρώτη γυναίκα επικεφαλής του Χρηματιστηρίου της χώρας, μέχρι τον Μάιο του 2022 που για πρώτη φορά, το πλήρωμα μιας πτήσης από τη Riyadh στην Jeddah αποτελείτο αποκλειστικά από γυναίκες⁷⁸, η χώρα έχει διανύσει μεγάλη απόσταση στο πεδίο της αποκατάστασης των δικαιωμάτων των γυναικών.

Ωστόσο ο δρόμος είναι ακόμη μακρύς για να μπορέσει η Σαουδική Αραβία να μιλήσει για ισότητα ανάμεσα στα δυο φύλα και οι γυναίκες να απεγκλωβιστούν από την μέγγενη της οπισθοδρόμησης.

Εικόνα 3.2.3. Το χαμόγελο της νέας γενιάς της Σαουδικής Αραβίας, που ατενίζει το μέλλον με αισιοδοξία, Al-'Ula Heritage Village, Σαουδική Αραβία, την Πέμπτη 3 Μαρτίου 2022.

⁷⁸ Σαουδική Αραβία, Ανακτήθηκε 21.05.2022 από <https://www.protothema.gr/world/article/1245944/saoudiki-aravia-gia-proti-fora-to-pliroma-mias-ptisis-apo-to-riad-stin-tzedda-apoteleito-apokleistika-apo-gunaikes/>

4. Η Φωτογραφική Καταγραφή

Ως λάτρης των ταξιδιών, συνδεδεμένων με την τέχνη της φωτογραφίας, η πρώτη μου ενέργεια κατά την εκπόνηση του προγράμματος του ταξιδιού, ήταν η αναζήτηση εικόνων της χώρας. Οι μόνες εικόνες επαγγελματία φωτογράφου που είχα δει μέχρι τότε ήταν του Eric Lafforgue ⁷⁹, οι οποίες τελικά ήταν και οι μόνες που υπήρχαν στο διαδίκτυο, έντυπη μορφή βιβλίου με εικόνες φωτογράφου δεν κυκλοφορεί.

Οι φωτογραφίες του Eric Lafforgue με βοήθησαν στην κατανόηση πολλών στοιχείων της χώρας, όπως και στην επιλογή του απαιτούμενου φωτογραφικού εξοπλισμού για την φωτογραφική καταγραφή του ταξιδιού.

Μαζί μου στο ταξίδι είχα δύο κάμερες, την Nikon D750 Nikon και την Z6 ii (+ FTZ Adapter) και τρεις φακούς, τον Tamron 24-70mm f/2.8 Di VC G2, τον AF-S NIKKOR 14-24mm f/2.8G ED και τον AF-S NIKKOR 28-300mm f/3.5-5.6G ED VR. Τον τελευταίο φακό τον χρησιμοποίησα ελάχιστα, όπως και ένα τρίποδα Manfrotto που είχα μαζί μου. Οι συνθήκες του ταξιδιού και της χώρας δεν επέτρεψαν το στήσιμο τρίποδα και η λήψη των φωτογραφιών έγινε με την κάμερα στο χέρι.

Οι πρώτες ημέρες στον συντηρητικό νότο της χώρας ήταν δύσκολες για την φωτογραφική καταγραφή ανθρώπων, ακόμα και από απόσταση σε δημόσιους χώρους. Η γνώση μου για τα περιορισμένα δικαιώματα, ειδικά των γυναικών, και τους σκληρούς νόμους της χώρας με έκαναν να είμαι πολύ επιφυλακτική και με μια πρωτόγνωρη για μένα συστολή στην καταγραφή εικόνων δρόμου.

«Για ορισμένους ισλαμιστές πουριτανούς, η φωτογραφία εξακολουθεί να θεωρείται κατά κάποιο τρόπο αντι-ισλαμική, καθώς ορισμένοι πιστεύουν ότι οι φωτογραφίες, ή μάλλον η πράξη της «φωτογράφισης», μπορεί είτε να οδηγήσει σε ειδωλολατρία είτε σε «μίμηση της δημιουργίας του Αλλάχ», και τα δύο σοβαρά αμαρτήματα στο Ισλάμ.» ⁸⁰

Ένα πράγμα που παρατήρησα κατά τη διάρκεια των ταξιδιών μου στον ισλαμικό κόσμο ήταν το πόσο δύσκολη ήταν η φωτογράφιση γυναικών.

⁷⁹ Lafforgue, Eric, *Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 15/03/2022 από

<http://www.ericlafforgue.com/gallery/Countries/Saudi%20Arabia>

⁸⁰ Reichel, Matt (2021) *Saudi Arabia's Street Photographers* Ανακτήθηκε 06.05.2022 από <https://www.inertianetwork.com/magazine/saudi-arabias-street-photographers>

Έχω βιώσει γυναίκες να πανικοβάλλονται και να απομακρύνονται βιαστικά ή να χαμηλώνουν το κεφάλι τους, ακόμα και όταν φορούσαν niqāb, και μόνο στη θέα μιας κάμερας, οι δε γυναίκες στην Υεμένη με πετροβόλησαν. Περίμενα ότι τα ίδια και ακόμη χειρότερα θα αντιμετώπιζα στη Σαουδική Αραβία, με τη μακρά ιστορία του αυστηρού ισλαμικού νόμου των Wahhabi, την ανδρική κηδεμονία και τις σχεδόν πανταχού παρούσες abayas και τα niqābs.

Ήταν μια ευχάριστη έκπληξη, την πρώτη κιόλας ημέρα μου στην Abha, στον συντηρητικό Νότο της χώρας, η θερμή υποδοχή που επεφύλαξαν άνδρες και γυναίκες, πέραν από αυτή της φυσικής μου παρουσίας, και στον φακό μου, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Κι αυτό συνεχίστηκε σε όλη την διάρκεια του ταξιδιού!

Αυτό το αποδίδω, κατά πρώτον, στους φιλόξενους ανθρώπους της χώρας και στην μη εξοικείωση τους με τον τουρισμό. Κατά δεύτερον, στην όποια ελευθερία αισθάνονται μετά από τις αλλαγές στην χώρα τους, και κατά τρίτον στην εξάρτησή τους από τα κινητά τους τηλέφωνα και την κάμερα τους. Όλοι κυκλοφορούν με ένα smartphone στο χέρι, να μιλάνε ή να φωτογραφίζουν τον εαυτό τους, τις οικογένειές τους, τις εμπειρίες τους. Έχουν γίνει πιο ανοιχτοί στο να επιτρέπουν φωτογράφους να τους φωτογραφίζουν, η φωτογραφία δεν είναι πλέον ταμπού.

Ένα άλλο θέμα που αντιμετώπισα ήταν οι άδειες πόλεις. Στις αραβικές χώρες και γενικά στον ισλαμικό χώρο της Ασίας, οι άνθρωποι κυκλοφορούν πολύ, οι δρόμοι είναι γεμάτοι ανθρώπους και οι αγορές ακόμα περισσότερο. Στην Σαουδική Αραβία ελάχιστοι είναι αυτοί που κυκλοφορούν στους δημόσιους χώρους, στους δρόμους, στους πολιτιστικούς χώρους, κάπως περισσότεροι στις αγορές. Οι οικισμοί του νότου και της ενδοχώρας, όπως και η Al-Balad στην Jeddah δημιουργούσαν την εντύπωση ακατοίκητων οικισμών.

Αυτό μου στέρησε την καταγραφή πολλών εικόνων δρόμου σε αυτές τις περιοχές, όπως επίσης πορτρέτα ανθρώπων στην καθημερινότητά τους. Με πρόσθετο θέμα την μάσκα στο πρόσωπο, που φορούσαν σχεδόν όλοι, ακόμα και στους δημόσιους χώρους, παρά τα ελάχιστα κρούσματα Covid-19 που υπήρχαν στην χώρα εκείνη την περίοδο.

Η φωτογραφική καταγραφή κτιρίων, με την αρχιτεκτονική φωτογραφία που συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στη διάσωση του παρελθόντος και στη

δημιουργία ενός νέου τρόπου ανάγνωσης και αντίληψης του αστικού τοπίου και των αρχιτεκτονημάτων του, είναι απαραίτητη για την κατανόηση της ζωής του τόπου μέσω της ιστορίας του. Γι' αυτό και δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην καταγραφή των ιστορικών κτιρίων και μνημείων, με κάποιους αποκλεισμούς μόνο λόγω των έργων αποκατάστασης. Ήταν επιλογή μου δε να παραμείνει, σε ορισμένες περιπτώσεις, η απεικόνιση με την προοπτική του φακού.

Και είμαι ευτυχής που κατέγραψα την αρχιτεκτονική των τριών από τις τέσσερις ιστορικές περιοχές της χώρας, της Asir, της Hejaz και της Najd, πριν τις αλλαγές που θα επιφέρει η αποκατάσταση των οικισμών.

Τέλος, οφείλω να επισημάνω ότι το φως και οι ουρανοί μέχρι και την πρώτη ημέρα της διαμονής μας στην Al-'Ula βοήθησαν στην φωτογραφική δημιουργία, με κορυφαία την ημέρα της φωτογράφισης στην Hegra της Al-'Ula. Έκτοτε η σκόνη της ερήμου δημιούργησε προβλήματα και μείωσε την καλλιτεχνική δημιουργία, αναδεικνύοντας όμως την μοναδική αρχιτεκτονική Najdi των οικισμών της ενδοχώρας.

Κι όλα αυτά σε μια χώρα που οι εικόνες της χαρακτηρίζονται από την έλλειψη πολυχρωμίας, με το χρώμα της γης σε διάφορες αποχρώσεις και τόνους και το μαύρο-άσπρο της ενδυμασίας των γυναικών-ανδρών αντίστοιχα, να κυριαρχούν. Ακόμα κι αυτό χαρακτηρίζει και επισημαίνει την ιδιαιτερότητα αυτής της χώρας.

Επίλογος

Οι φωτογραφίες καταγράφουν φύση, πολιτισμό, αρχιτεκτονική, πολιτική, ανθρώπους, σχέσεις, κινήσεις, καθημερινές στιγμές, τάσεις, και σε αυτή την καταγραφή και τεκμηρίωση, γεννιούνται και μεγαλώνουν ιστορίες για τον κόσμο μας.

Οι εμπειρίες μου με τη φωτογραφία ταξιδεύοντας στον κόσμο με βοήθησαν να συνειδητοποιήσω πόσο ποικιλόμορφος είναι αυτός ο κόσμος από κάθε άποψη και πόση ομορφιά και πόσες υπέροχες ιστορίες υπάρχουν γύρω μας που πρέπει να φωτογραφηθούν και να δημοσιοποιηθούν!

Είναι εύκολο να σκεφτεί κανείς τη Σαουδική Αραβία απλώς ως μια άγονη, εξαρτώμενη από το πετρέλαιο έρημο, με μερικές μη ενδιαφέρουσες μεγαλουπόλεις και λαμπερά παλάτια. Όχι μόνο αυτό είναι ανακριβές, αλλά αυτού του είδους το στερεότυπο μειώνει επίσης την ποικιλομορφία της χώρας.

Μια ποικιλομορφία που περιέχει από τον φυσικό πλούτο της ερήμου μέχρι τα βουνά του Νότου και από τις αρχαίες πόλεις χαμένων πολιτισμών στις παραδοσιακές πόλεις των κατοίκων της ερήμου.

Υπάρχει ομορφιά κρυμμένη παντού στη χώρα αυτή, ξεκινώντας από τις παραδοσιακές τους φορεσιές (κάθε πόλη έχει το δικό της στυλ), τις πολιτιστικές παραδόσεις, αλλά και το φαγητό!

Εκπλήσσεσαι βλέποντας τόσα πολλά έργα τέχνης στους δημόσιους χώρους και την διακριτική πολυτέλεια στα ξενοδοχεία και στους ουρανοξύστες τους, πόση διαφορά από άλλα Αραβικά κράτη με τα υπερβολικά διακοσμημένα, αμφιβόλου αισθητικής οικοδομήματα τους!

Το να μπορείς όχι μόνο να βλέπεις αλλά και να τεκμηριώνεις τον κόσμο των γυναικών στο Βασίλειο είναι κάτι ξεχωριστό. Είδα πολλά υπέροχα μάτια στην “σκλαβιά” του niqab και κάποια λίγα “ελεύθερα” να ατενίζουν με αισιοδοξία το μέλλον.

Νιώθω τυχερή που με τις φωτογραφίες μου τεκμηρίωσα την εικόνα της Σαουδικής Αραβίας και την ζωή των κατοίκων της την εποχή που η χώρα βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο, αλλάζει γρήγορα, και ότι αυτή τη φωτογραφική καταγραφή μπορώ να την δημοσιοποιήσω. Τι κι αν δεν

μπόρεσα να απολαύσω τις ομορφιές κάποιων πολιτιστικών χώρων, λόγω των έργων αποκατάστασης τους, όπως και την άγρια ομορφιά απαγορευμένων περιοχών της ερήμου. Τι κι αν μου στέρησε εμπειρίες η ανεπάρκεια της τουριστικής γνώσης και των τουριστικών υποδομών.

Σημασία έχει ότι τόσα πολλά από αυτά που υπάρχουν σήμερα σύντομα πρόκειται να χαθούν για πάντα, οι παλιές γειτονιές θα ωραιοποιηθούν ή θα ισοπεδωθούν, τα μισογκρεμισμένα χωριά στο Νότο και στην Najd θα αποκατασταθούν πλήρως και ίσως κατοικηθούν, υπερπολυτελή ξενοδοχεία θα αλλοιώσουν την μυστηριακή ομορφιά της Al-'Ula, όπως το σχεδιασμένο από το Γάλλο αρχιτέκτονα Jean Nouvel υπόσκαφο ξενοδοχείο σε έναν λόφο από ψαμμίτη στην έρημο. Και η αρχαία πόλη Diriyah, που δεν μπορέσαμε να επισκεφτούμε, λόγω των εργασιών αποκατάστασης, θα χάσει τον τίτλο της ως η πρωτεύουσα του πρώτου Σαουδικού Κράτους, θα είναι πλέον ένας διεθνώς γνωστός τόπος αναψυχής.

Η Σαουδική Αραβία δεν έχει ολοκληρώσει ακόμα το αφήγημα της προς τον 21^ο αιώνα και είμαι περίεργη για την εξέλιξη του.

Βιβλιογραφία-Πηγές

Bernas, Frederick, (2021), *The Largest Mirrored Building on Earth, the Maraya Concert Hall in Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 16.05.2022 από

<https://emag.archiexpo.com/the-largest-mirrored-building-on-earth-the-maraya-concert-hall-in-saudi-arabia/>

Bouchaud, C. & Sachet, I. & Dal-Prà, P. & Delhopital, N. & Douaud, R. & Leguilloux, M. (2015) *New Discoveries in a Nabataean Tomb. Burial Practices and 'plant Jewellery' in Ancient Hegra (Madâ'in Sâlih, Saudi Arabia)*, Arabian Archaeology and Epigraphy, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από

https://www.academia.edu/12018946/New_discoveries_in_a_Nabataean_tomb_Burial_practices_and_plant_jewellery_in_ancient_Hegra_Mad%C3%A2in_S%C3%A2lih_Saudi_Arabia

Egal, Florent, *A traditional village at the crossroads of different styles of architectures*, Ανακτήθηκε 16.04.2022 από

<https://www.saudiarabiatourismguide.com/dhahran-al-janub/>

King, G. R. D., (1989), *BUILDING METHODS AND MATERIALS IN WESTERN SAUDI ARABIA*, Archaeopress, Ανακτήθηκε 7.05.2022 από

<https://www.jstor.org/stable/41223084>

Klingmann, Anna (2022), *Adaptive Reuse Strategy for Abandoned Historic Villages in Asir (Saudi Arabia): A Participatory Approach*, PDF, Ανακτήθηκε 16.04.2022 από

https://www.researchgate.net/publication/358731684_Adaptive_Reuse_Strategy_for_Abandoned_Historic_Villages_in_Asir_Saudi_Arabia_A_Participatory_Approach

Lafforgue, Eric, *Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 15/03/2022 από

<http://www.ericlafforgue.com/gallery/Countries/Saudi%20Arabia>

Lafforgue, Eric, (2019), *The Flower Men of Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 15.03.2022

από <https://www.aljazeera.com/gallery/2019/3/12/the-flower-men-of-saudi-arabia>

Narval, Pablo, (2020), *Saudi Arabia.. Circulo Rojo*

Reichel, Matt, (2021), *Saudi Arabia's Street Photographers* Ανακτήθηκε 06.05.2022

από <https://www.inertianetwork.com/magazine/saudi-arabias-street-photographers>

Spahic, Omer (2020), *Al-Shafi'i mosque as the ancient mosque of Jeddah*,

Ανακτήθηκε από 8.05.2022 από <https://news.iium.edu.my/?p=137354>

Άλλες Πηγές

Σαουδική Αραβία Ανακτήθηκε 14.03.2022 από

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B1%CE%BF%CF%85%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%91%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%AF%CE%B1

Σαουδική Αραβία, Ανακτήθηκε 21.05.2022 από

<https://www.protothema.gr/world/article/1245944/saoudiki-aravia-gia-proti-fora-to-pliroma-mias-ptisis-apo-to-riad-stin-tzed-a-apoteleito-apokleistika-apo-gunaikes/>

Anchor & Reporters, CNN, *Richard Quest*, Ανακτήθηκε 26.03.2022 από

http://edition.cnn.com/CNN/anchors_reporters/quest.richard.html

Abha, Ανακτήθηκε 18.03.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Abha>

Al-Balad, Ανακτήθηκε 6.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Balad,_Jeddah

Al-Qatt Al-Asiri, Ανακτήθηκε 21.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Qatt_Al-Asiri

Al Tayebat Museum, Ανακτήθηκε 8.05.2022 από

<https://www.visitsaudi.com/en/do/culture/tayebat-museum>

Al-Ukhudud, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από <https://www.richardwilding.com/portfolio-item/najran-and-al-ukhdud/>

Al-'Ula, Ανακτήθηκε 14.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Al-%27Ula>

Architecture of Saudi Arabia, *Najd region*, Ανακτήθηκε 26.05.2022 από

https://en.wikipedia.org/wiki/Architecture_of_Saudi_Arabia#Najd_region

Blue Abaya, (2018), *THE MYSTERIOUS ANCIENT CITY OF HEGRA (MADA'IN SALEH) IN ALULA, SAUDI ARABIA* Ανακτήθηκε 10.05.2022 από

<https://www.blueabaya.com/2018/05/hegra-madain-saleh-saudi-arabia.html>

Deera Square, Ανακτήθηκε 20.05.2022 από

https://en.wikipedia.org/wiki/Deera_Square

Diriyah Gate, Ανακτήθηκε 22.05.2022 από

<https://www.vision2030.gov.sa/v2030/v2030-projects/diriyah-gate/>

Discover Al Ula - Saudi Arabia's Forgotten Past (2021), Ανακτήθηκε 12.05.2022 από

<https://welcomesaudi.com/news/discover-al-ula-saudi-arabias-forgotten-past>

Discover Jabal Ithlib - Archeological Site - Al Ula, Ανακτήθηκε 12.05.2022 από <https://welcomesaudi.com/activity/discover-jabal-ithlib-archeological-site-al-ula>

Emarah Palace, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από <http://www.samallaghi.com/najran-emarrah-palace.html>

Hegra, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από [https://en.wikipedia.org/wiki/Hegra_\(Mada%27in_Salih\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Hegra_(Mada%27in_Salih))

Houthi movement, Ανακτήθηκε 16.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Houthi_movement

GOV.UK, *Foreign travel advice Saudi Arabia*, Ανακτήθηκε 3.05.2022 από <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/saudi-arabia>

Jambiya, Ανακτήθηκε 8.04.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Jambiya>

Jeddah, Ανακτήθηκε 6.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Jeddah>

Journey through Jeddah's past Ανακτήθηκε 6.05.2022 από <https://www.visitsaudi.com/en/see-do/itineraries/a-journey-through-jeddah-s-past>

Ibn Hamsan Village Ανακτήθηκε 12.04.2022 από <http://www.samallaghi.com/aseer-ibn-hamsan-village.html>

Imam Turki bin Abdullah Mosque, Ανακτήθηκε 20.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Imam_Turki_bin_Abdullah_Mosque

Incense Trade Route, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Incense_trade_route

Khan, Ali Ghazanfar, Not just a checkered scarf, Ανακτήθηκε 10.04.2022 από <https://www.arabnews.com/fashion/news/769871>

Kingdom Centre, Ανακτήθηκε 22.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Kingdom_Centre

King Fahd's Fountain, Ανακτήθηκε 8.05 2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/King_Fahd%27s_Fountain

Lemmin-Woolfrey, Ulrike, (2021), Ανακτήθηκε 4.05.2022 από <https://www.bbc.com/travel/article/20211004-yemens-ancient-soaring-skyscraper-cities>

Lihyan, Ανακτήθηκε 12.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Lihyan>

NABATAEA.NET, *Meda'in Saleh - Tomb Database*, Ανακτήθηκε 10.05.2022 από https://nabataea.net/explore/medain_saleh/medain-saleh-tomb-database/

MARAYA, *Reflecting AIUla's Beauty, the World's Largest Mirrored Building*, Ανακτήθηκε 16.05.2022 από <https://www.experiencealula.com/en/business-special-events/maraya>

Masmak_Fort Ανακτήθηκε 20.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Masmak_Fort

Najran, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Najran>

Qasab Salt Flats, Ανακτήθηκε 25.05.2022 <https://welcomesaudi.com/activity/qasab-salt-flats>

Qasr al-Farid, Ανακτήθηκε 11.05.2022 από [https://madainproject.com/qasr_al_farid_\(madain_saleh\)](https://madainproject.com/qasr_al_farid_(madain_saleh))

Religion in Saudi Arabia, Ανακτήθηκε 15.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Saudi_Arabia

Rijal Almaa, Ανακτήθηκε 20.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Rijal_Almaa

Rub' Al-Khali, Ανακτήθηκε 2.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Rub%27_al_Khali

Sandeen, Del, Saudi Arabia Mens Clothing, Ανακτήθηκε 10.04.2022 από https://mens-fashion.lovetoknow.com/Saudi_Arabia_Mens_Clothing

Saudi anti male-guardianship campaign, Ανακτήθηκε 29.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_anti_male-guardianship_campaign

Saudi Arabia, Ανακτήθηκε 14.03.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia

Saudi Arabia, Ανακτήθηκε 15/03/2022 <https://www.richardwilding.com/saudi-arabia/>

Saudi Arabia, Human rights Ανακτήθηκε από 9.04.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia#Human_rights

Saudi Arabia, Women in society, Ανακτήθηκε 29.05.2022 από https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia#Women_in_society

Shibam, Ανακτήθηκε 4.05.2022 από <https://en.wikipedia.org/wiki/Shibam>

Sky Bridge Kingdom Tower Ανακτήθηκε 22.05.2022

από <https://welcomesaudi.com/activity/sky-bridge-kingdom-tower>

The Al-Aan Palace, a little-known architectural jewel (2019), Ανακτήθηκε 3.05.2022

από <https://kawa-news.com/en/the-al-aan-palace-a-little-known-architectural-jewel/>

The National Museum of Saudi Arabia Ανακτήθηκε 18.05.2022 από

<https://www.visitsaudi.com/en/see/highlights/the-national-museum-of-saudi-arabia>

The Prince's Foundation, *TRADITIONAL ISLAMIC ARCHITECTURE ALIVE IN SAUDI ARABIA'S HISTORIC TOWN OF JEDDAH* Ανακτήθηκε 7.05.2022 από

<https://princes-foundation.org/jeddah-jameel-house>

Unesco, *Hegra Archaeological Site (al-Hijr / Madā' in Ṣāliḥ)*, Ανακτήθηκε 10.05.2022

από <https://whc.unesco.org/en/list/1293/>

Ushaiger Heritage Village, The iconic Najdi Village, Ανακτήθηκε 26.05.2022 από

<https://www.saudiarabiatourismguide.com/ushaiger-heritage-village/>

Ushaiger Heritage Village, Ανακτήθηκε 26.05.2022 από

<https://www.visitsaudi.com/en/see/highlights/ushaiger-heritage-village>

Women's rights in Saudi Arabia, Ανακτήθηκε 29.05.2022 από

https://en.wikipedia.org/wiki/Women%27s_rights_in_Saudi_Arabia#Hijab_and_dress_code

World GULF, (2018), *Saudi crown prince says abaya not necessary*, Ανακτήθηκε

29.05.2022 από <https://gulfnnews.com/world/gulf/saudi/saudi-crown-prince-says-abaya-not-necessary-1.2190993>

Πηγές Σχεδιαγραμμάτων

Σχεδιάγραμμα 1. *Χάρτης Σαουδικής Αραβίας*, Ανακτήθηκε 12.05.2022 από <https://www.britannica.com/place/Saudi-Arabia>

Σχεδιάγραμμα 2. *Χάρτης Σχηματικής Απεικόνισης του ταξιδιού στην Σαουδική Αραβία*. Βασισμένο σε σχεδιάγραμμα Versus Travel, Ανακτήθηκε 12.03.2022 από <https://www.versustravel.eu/omadiko-taxidi/4359/saoudiki-arabia-i-krymmeni-mageia-tis-arabias-oktobrios-noembrios-2022> Σχεδίαση-Επεξεργασία Μπαντέκα Ευαγγελή

Σχεδιάγραμμα 3. *Ταξιδιωτική Οδηγία Ηνωμένου Βασιλείου για Σαουδική Αραβία* Ανακτήθηκε 3.05.2022 από <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/saudi-arabia>

Σχεδιάγραμμα 4. *Χάρτης του Βασιλείου των Ναβαταίων*

Bouchaud, C. & Sachet, I. & Dal-Prà, P. & Delhopital, N. & Douaud, R. & Leguilloux, M. (2015), *New Discoveries in a Nabataean Tomb. Burial Practices and 'plant Jewellery' in Ancient Hegra (Madâ'in Sâlih, Saudi Arabia)*, *Arabian Archaeology and Epigraphy*, Ανακτήθηκε 03.04.2022 από

https://www.academia.edu/12018946/New_discoveries_in_a_Nabataean_tomb_Burial_practices_and_plant_jewellery_in_ancient_Hegra_Mad%C3%A2in_S%C3%A2lih_Saudi_Arabia

Σχεδιάγραμμα 5. *Τοποθεσία των τάφων στην Hegra (Med'ain Saleh)* Ανακτήθηκε 10.05.2022 από https://nabataea.net/explore/medain_saleh/medain-saleh-tomb-database/